

การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน
ของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ

Persistence and Change in Chinese Lullabies
of Thai-Chinese People in Samutprakarn Province

ธุมวดี สิริปัญญาฐิติ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีการศึกษา 2560

ชื่อเรื่อง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน
ในจังหวัดสมุทรปราการ
ผู้วิจัย รุมนวดี สิริปัญญาฐิติ
สถาบัน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2562
สถานที่พิมพ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
แหล่งที่เก็บรายงานฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน้างานวิจัย 87 หน้า
คำสำคัญ การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน ชาวไทยเชื้อสายจีน
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบลูกโซ่ (Snow - ball) ซึ่งสามารถรวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ศึกษาได้จำนวน 7 เพลง ได้แก่ 1) เพลง 嗲呀嗲 2) เพลง 门脚丛柑 3) เพลง 天顶一只鹅 4) เพลง 眯眯咪 5) เพลง 月光光 6) เพลง 火金姑 และ 7) เพลง 一只鸡仔 โดยแบ่งตามสาระสำคัญของเนื้อเพลงออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) เนื้อหาเกี่ยวกับความรักและการอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก 2) เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับสัตว์และพืชพันธุ์ผลไม้ 3) เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกเสียใจ ตัดพ้อ และ 4) เนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพและอาหารการกิน

ปัจจุบันเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการไม่ได้มีความสำคัญเชิงบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน กล่าวคือ ไม่ได้นำมาใช้ร้องกล่อมเด็ก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงแปลงไป ทั้งการใช้ภาษาจีนถิ่น ลักษณะโครงสร้างครอบครัววิถีชีวิตรวมถึงความเจริญของเทคโนโลยีและสื่อบันเทิงต่างๆ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เพลงกล่อมเด็ก

ภาษาจีนหมดความสำคัญลงไป คงเหลือไว้เพียงคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรมที่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ
วิถีชีวิตค่านิยมต่างๆของชาวไทยเชื้อสายจีนในสมัยอดีตที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก

Research Title	Persistence and Change in Chinese Lullabies of Thai Chinese People in Samutprakarn Province
Researcher	Thumwadee Siripanyathiti
Institute	Huachiew Chalermprakiet University
Year of Publication	2019
Publisher	Huachiew Chalermprakiet University
Repository	Huachiew Chalermprakiet University
No. of Pages	87 pages
Keywords	Persistence and Change, Chinese lullabies, and Thai Chinese People
Copyright	Huachiew Chalermprakiet University

Abstract

Research on "The persistence and change of Chinese lullabies of Thai-Chinese people in Samutprakarn Province" aimed to: 1) study the content of Chinese lullabies and 2) discover the factors affecting the persistence and change of the Chinese lullabies of Thai-Chinese in Samutprakarn Province.

This qualitative research collected data by interviewing 17 Thai- Chinese people, using a snow-ball random sampling method and found 7 Chinese lullabies in the study site, including 1) 嗲呀嗲, 2) 门脚丛柑, 3) 天顶一只鹤, 4) 目眯眯, 5) 月光光, 6) 火金姑 and 7) 一只鸡仔. The messages of the lullabies were divided into 4 categories: 1) love and wishes from descent to babies, 2) nature or environment about animals, plants, and fruits, 3) emotion and feeling about sadness with dissatisfaction, and 4) ways of living, working and eating.

Nowadays, Chinese lullabies in Samutprakarn province have decreased role and value in Thai-Chinese families. This can be explained that lullabies have not been used due to the changing of residential environment, including Chinese dialect usage, family structure, ways of living, and media and technology advancement. The Chinese lullabies have lost its importance, remaining only the messages with social value, culture, and ways of life of the Thai-Chinese in the past.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการฉบับนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์ คุณ GUAN RUIFA (关瑞发) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ รวมถึงทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ธุมวดี สิริปัญญาจิติ

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
- ขอบเขตของเนื้อหา	5
- ขอบเขตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	5
- ขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษา	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	7
ข้อมูลเพลงกล่อมเด็ก	8
- ความหมายและคำใช้เรียกเพลงกล่อมเด็ก	8
- การแบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็ก	10
- เพลงกล่อมเด็กกับคุณค่าทางสังคม	12
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว	13
- ประเภทของครอบครัว	13
- ลักษณะครอบครัวแบบจีน	14
- ครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย	14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
- ทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่นิยม	15
- ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม	17
- ทฤษฎีความทันสมัย	20
ลักษณะทางกายภาพของตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ	
- ลักษณะทางกายภาพทั่วไป	24
- ประวัติชาวจีนในเมืองปากน้ำโดยสังเขป	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
- เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในประเทศไทย	32
- บทบาทและภาพสะท้อนของเพลงกล่อมเด็ก	32
- การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน	34
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	36
ประเภทการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	36
เครื่องมือวิจัย	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย	41
ข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ	41
การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง	
การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน	60
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการวิจัย	68
- เนื้อหาเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน	68
- การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง	
การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	75
- ข้อเสนอแนะทั่วไป	75
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	83
ก ภาพการสัมภาษณ์	84
ข เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	86
ค ประวัติย่อผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 2.1	ตารางแสดงข้อมูลการแบ่งเขตการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ	25
ตารางที่ 4.1	ตารางแสดงช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	41
ตารางที่ 4.2	ตารางแสดงข้อมูลกลุ่มภาษาจีนถิ่นของผู้ให้ข้อมูล	42
ตารางที่ 4.3	ตารางแสดงข้อมูลรุ่นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	42
ตารางที่ 4.4	ตารางแสดงข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กที่ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 17 ราย	42

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 2.1	แผนที่เขตเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ	24
ภาพที่ 2.2	แผนที่แสดงขอบเขตตำบลในอำเภอเมืองสมุทรปราการ	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวจีนในประเทศไทยมี 5 กลุ่มภาษา คือ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนแคะ ชาวจีนไหหลำ และชาวจีนกวางตุ้ง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลที่บ้านที่เกี่ยวกับการเดินทางเข้ามายังประเทศไทยของชาวจีน ทำให้ทราบว่าชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยล้วนมาจากมณฑลฝูเจี้ยนและกวางตุ้งเกือบทั้งหมด (จี. วิลเลียม สกินเนอร์. 2548 : 30)

ในช่วงสมัยกรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรีสนับสนุนให้พ่อค้าชาวจีนเข้ามาค้าขายและประกอบอาชีพในประเทศไทย ส่งผลให้ชาวจีนจำนวนมาก เดินทางเข้ามาตามหัวเมืองแถบชายทะเลตะวันออก และหัวเมืองทางใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะชาวจีนแต้จิ๋วที่ได้เดินทางเข้ามายังประเทศไทยจำนวนมากในช่วงสมัยธนบุรี จวบจนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวจีนแต้จิ๋วจึงกลายเป็นชาวจีนกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ และตามแถบพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง นอกจากนี้ จี. วิลเลียม สกินเนอร์ (G. William Skinner) ได้คาดคะเนจำนวนชาวจีนกลุ่มภาษาที่อาศัยในประเทศไทยจากจารึกบนศิลาที่ชาวจีนกวางตุ้งในกรุงเทพฯ สร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908) ว่ามีอัตราส่วนดังนี้ ชาวจีนแต้จิ๋วร้อยละ 40 ชาวจีนไหหลำร้อยละ 18 ชาวจีนแคะและชาวจีนฮกเกี้ยนมีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 16 และชาวจีนกวางตุ้งร้อยละ 9 (จี. วิลเลียม สกินเนอร์. 2548 : 51 - 52) และจากข้อมูลที่กล่าวไว้ในหนังสือ “สังคมจีนในไทย” ว่าการสำรวจอัตราส่วนของชาวจีน 5 กลุ่มภาษาในกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) ได้พบว่าชาวจีนในกรุงเทพฯ เป็นชาวจีนแต้จิ๋วร้อยละ 60 ชาวจีนแคะร้อยละ 16 ชาวจีนไหหลำร้อยละ 11 ชาวจีนกวางตุ้งร้อยละ 7 ฮกเกี้ยนร้อยละ 4 และอื่นๆ ร้อยละ 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะส่วนใหญ่จะอาศัยในพื้นที่บริเวณแถวภาคกลางและภาคเหนือตามแนวเส้นทางของรถไฟ (จี. วิลเลียม สกินเนอร์. 2548 : 211-2 13)

จากสถิติจำนวนประชากรไทยในปีพ.ศ. 2540 (1997) รายงานว่าประชากรชาวไทยมีจำนวน 60 ล้านคน โดยในจำนวนนี้มีชาวจีนโพ้นทะเล และชาวไทยเชื้อสายจีนรวมอยู่ คิดเป็นร้อยละ 10 หรือประมาณ 6 ล้านคนเศษ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มากเป็นอันดับสองของประเทศไทย อีกทั้ง ในจำนวนนี้เป็นชาวจีนแต้จิ๋วมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนชาวจีนทั้งหมดในประเทศไทย (อดุลย์ รัตนมันเกษม. 2557 : 145-146) ด้วยเหตุนี้ วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋วจึงเป็นวัฒนธรรมจีนที่มีอิทธิพลในสังคมไทยอย่างมาก เห็นได้จากความเชื่อและประเพณีจีนต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบัน เช่น ประเพณีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ (วันเซ็งเม้ง) ประเพณีไหว้เจ้าตามเทศกาลต่างๆ เป็นต้น หรือแม้แต่การปลูกฝังค่านิยมแนวความ

คิดในการใช้ชีวิตตามแบบของชาวจีน และยังรวมไปถึงค่านิยมในการอบรมสั่งสอนลูกหลานของสังคมชาวจีนในประเทศไทย

ในส่วนของพื้นที่เมืองปากน้ำของจังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย แต่เดิมมีพื้นที่ทอดยาวไปถึงจังหวัดชลบุรีซึ่งอยู่ใกล้ท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชังที่เป็นท่าจอดเรือโดยสารของเรือที่มาจากประเทศจีน จากหนังสือ “กว่าจะถึง..ปากน้ำเจ้าพระยา” (สมชาย ชัยประดิษฐ์รักษ์. 2548) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาที่ปากน้ำไว้ว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 รุ่น รุ่นแรก คือชาวจีนที่เข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี โดยชาวจีนกลุ่มนี้เป็นชาวจีนกลุ่มสำคัญที่ช่วยก่อสร้างเมืองปากน้ำและมีความสามารถหลักในเรื่องการทำประมง ชาวจีนรุ่นที่ 2 เป็นกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาในช่วงปลายรัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 โดยกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาที่เมืองปากน้ำส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วและปักหลักอาศัยอยู่ที่บริเวณท้ายบ้าน ดังนั้น ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่ปากน้ำจึงเป็นลูกหลานของกลุ่มชาวจีนเชื้อสายแต้จิ๋ว แต่ชาวจีนกลุ่มนี้ไม่สามารถจดจำแหล่งที่มาของตนเองได้ ส่วนชาวจีนรุ่นที่ 3 ที่อพยพเข้ามาช่วงที่ประเทศจีนมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ราวปี พ.ศ. 2488 ซึ่งลูกหลานกลุ่มชาวจีนกลุ่มนี้ยังสามารถจดจำแหล่งที่มาบ้านเกิดของพ่อแม่ที่เมืองซัวเถาได้ โดยแหล่งที่ชาวจีนส่วนใหญ่ชอบอาศัยจะอยู่ในตลาดปากน้ำและท้ายบ้านตลาด บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงปากอ่าวไทย ทำอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ขายและประมง นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งกลุ่มเรียกว่า กลุ่มจีนใหม่ ที่เข้ามาอาศัยในเมืองปากน้ำเป็นกลุ่มหลังสุด ชาวจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ย้ายออกมาจากในตัวเมืองกรุงเทพฯ และเข้ามาทำโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีทั้งชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะ โดยกลุ่มชาวจีนแคะมีความเชี่ยวชาญเรื่องการทำเครื่องหนังและทอผ้า จึงเข้ามาเปิดโรงงานฟอกหนังขึ้น นอกจากนี้กลุ่มชาวจีนยังมีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มสมาคม เช่น สมาคมจีนแต้จิ๋ว สมาคมจีนแคะ เป็นต้น

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนที่เมืองปากน้ำจึงมีทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วและชาวไทยเชื้อสายจีนแคะ ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ในการศึกษา

แม้ว่าสังคมไทยจะรับเอาวัฒนธรรม ประเพณีหรือแม้แต่แนวคิดต่างๆ ของจีนไว้มากมาย แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ความเข้มข้นของวัฒนธรรมจีนได้ผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมของไทย และยังคงผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ชาวจีนอพยพได้เข้าไปอาศัย ซึ่งไม่ว่ารูปแบบของการผสมกลมกลืนนั้นจะเป็นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยการที่ชาวจีนอพยพแต่งงานร่วมกับคนในพื้นที่ถิ่นหรือจากนโยบายการปลุกจิตสำนึก “ความเป็นไทย” (Nationalization) ของรัฐบาลไทย ที่ต้องการให้คนจีนกลายเป็นคนไทย เช่น นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการศึกษาภาคบังคับหรือแม้แต่กฎหมายเกี่ยวกับการโอนสัญชาติเป็นไทย ที่ระบุให้คนจีนที่พำนักในประเทศไทยมาเป็นเวลา 5 ปี สามารถขอแปลงสัญชาติเป็นคนไทยได้ เป็นต้น (จี. วิลเลียม สกินเนอร์. 2548 : 252-254) สิ่งเหล่านี้

ล้วนทำให้วัฒนธรรม ค่านิยม แนวคิด และประเพณีต่างๆ ของชาวจีนเปลี่ยนแปลงไปหรือมีกลิ่นอายวัฒนธรรมของท้องถิ่นผสมผสานเข้ามาในสังคมของชาวจีนที่อาศัยในประเทศไทย

อีกหนึ่งสิ่งทีกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเป็นวัฒนธรรมจีนก็คือ เพลงภาษาจีนที่ใช้ร้องกล่อมเด็กเล็กในครอบครัวของชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนนั่นเอง แต่ทว่าในประเทศไทยยังไม่มีหนังสือหรืองานวิจัยที่บันทึกรวบรวมเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวจีนที่ปรากฏในประเทศไทย มีเพียงการกล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กของกลุ่มชาวจีนแต่จิวอยู่บ้างในหนังสือ “ตัวตนคนแต่จิว” ว่า เพลงกล่อมเด็กของกลุ่มชาวจีนแต่จิวมีความหมายที่แฝงไว้ด้วยนัยยะของการสืบทอดความเป็นจีนจากความตอนหนึ่งที่ว่า “สำหรับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนแต่จิวถือเป็นเครื่องมือที่สืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิว โดยเพลงกล่อมเด็กของกลุ่มชาวจีนแต่จิวจะมีเนื้อร้องแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการร้องกล่อมเด็กนอน โดยเนื้อหาของเพลงจะมีนัยยะเป็นการอวยพรเด็ก” (เสี่ยวจิว. 2554 : 60)

ในเอกสารของทางจีนมีกล่าวถึงเพลงกล่อมเด็ก (摇篮曲 หรือ 摇篮歌) ไว้ว่า เป็นเพลงพื้นเมืองทั่วไปที่ผู้เป็นแม่ใช้ร้องขณะที่ไกวเปลเพื่อกล่อมให้เด็กหลับ ดังนั้นบางครั้งจึงเรียกว่า “เพลงเร่งให้หลับ : 催眠曲” เนื้อหาของเพลงโดยส่วนใหญ่จะสะท้อนเรื่องราวความรักและความคาดหวังของแม่ที่มีต่อลูก (姜涛. 2012 : 131 - 133 และ 顾娜. 2015 : 93)

นอกจากนี้ 拉毛 (2017: 69) ได้กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กคือเพลงที่ผู้ใหญ่ใช้ร้องกล่อมให้เด็กนอนหลับ ซึ่งอยู่คู่กับเด็กมาตั้งแต่เด็กเกิด โดยแม่หรือย่าจะเป็นผู้ร้องกล่อมให้เด็กฟัง จึงกล่าวได้ว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นบทเพลงประเภทแรกที่มีมนุษย์เราได้ยิน ส่วน 乌兰杰 (2019: 42) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กคือบทเพลงที่ผู้เป็นแม่ร้องให้เด็กที่นอนอยู่ในเปลฟัง ทั้งนี้ เพลงกล่อมเด็กไม่ใช่เพลงกลอนพื้นเมืองที่เด็กทั่วไปใช้ร้อง แต่เป็นเพลงพื้นเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเด็กและผู้ใหญ่จะเป็นคนขับร้องเพลงดังกล่าว โดยผู้ร้องเพลงกล่อมเด็กนั้น นอกจากผู้เป็นแม่ของเด็กแล้ว สมาชิกของครอบครัวที่เป็นเพศหญิงคนอื่นๆ เช่น ย่า ยาย ป้า หรือพี่สาว เป็นต้น ต่างก็สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กได้เช่นกัน

สำหรับประเทศไทยได้มีการกล่าวถึงเพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) ไว้ว่า เพลงกล่อมเด็กจัดเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) อย่างหนึ่ง ที่สืบทอดต่อกันในสังคมด้วยวิธีการจดจำและไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งผู้ที่แต่งเพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู เช่น พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และพี่สาว เป็นต้น (สืบพงศ์ ธรรมชาติ. 2539 : 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของกลุ่มชาวจีนไม่ได้เป็นเพียงบทเพลงที่ให้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ผู้ร้องหรือผู้ฟังเพียงอย่างเดียว แต่เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของกลุ่มชาวจีนยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมค่านิยมของชาวจีนแต่ละท้องถิ่น และยังสามารถสื่อให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้ที่ร้อง โดยจะถ่ายทอดออกมาผ่านทางภาษาจีนถิ่นของตน นอกจากนี้ การใช้

ภาษาจีนถิ่นในการร้องกล่อมเด็ก ยังเป็นการแสดงออกถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมจีนที่มีอยู่ในกลุ่มชุมชนจีน

ทว่าปัจจุบันนี้ เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนกำลังจะถูกกลืนเลื่อนไปจากวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มชาวจีนภาษาใด และไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุปัจจัยใด ล้วนเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ในฐานะที่ปากน้ำเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีบันทึกเกี่ยวกับการอพยพเข้ามาอาศัยของกลุ่มชาวจีนตั้งแต่อดีตอีก ทั้งปัจจุบันกลุ่มสมาคมจีนในพื้นที่ยังคงมีความเข้มแข็งในการจัดกิจกรรมสืบทอดสานต่อความเป็นจีน ให้แก่ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลัง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ปากน้ำเป็นพื้นที่ในการศึกษารวบรวม ข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังคงมีปรากฏอยู่ในพื้นที่ รวมถึงศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนสะท้อนภาพสังคมจีนในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ความเชื่อ ความรักและความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก เป็นต้น

1.3.2 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกล้วนมีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลเอกสาร เอกสารข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน การสืบทอดเพลงกล่อมเด็ก แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของการใช้เพลงกล่อมเด็ก ทั้งเอกสารภาษาไทยและเอกสารภาษาจีน

2) ข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

1.4.2 ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาดังต่อไปนี้

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมี

- 1) การศึกษาเนื้อหาเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยมีประเด็นดังนี้
 - a. รวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในเขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
 - b. วิเคราะห์ภาพสะท้อนของเนื้อเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน
 - a. ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากภายในครอบครัว ได้แก่ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กเล็กในครอบครัว ลักษณะโครงสร้างครอบครัว การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน
 - b. ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายนอกครอบครัว ได้แก่ สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สื่อและเทคโนโลยี

1.4.3 ขอบเขตของประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 17 คน ซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังสามารถขับร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนหรือเคยได้ยินบรรพบุรุษหรือเพื่อนบ้านร้องกล่อมลูกหลาน

1.4.4 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา เขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน หมายถึง เพลงพื้นเมือง เพลงเด็ก บทกลอนต่างๆ ที่เป็นภาษาจีนที่ผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก ใช้ร้องให้เด็กฟังโดยมีวัตถุประสงค์หลักของการร้องเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับง่าย นอนหลับเร็ว ไม่ร้องไห้ ไม่กวน หรือทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นต้น

1.5.2 ชาวไทยเชื้อสายจีน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่สืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากประเทศจีนและตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย (บุญยง ชื่นสุวิมล. 2551 : 37) และอาศัยในเขตพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

1.5.3 ภาษาจีน หมายถึง ภาษาจีนกลาง และภาษาจีนถิ่นของชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนแคะ

1.5.4 เนื้อหาของเพลง หมายถึง เนื้อร้อง สารสำคัญของเพลง ใจความสำคัญของเพลงและภาพสะท้อนของเพลงที่กล่าวถึงความสัมพันธ์และความรู้สึกของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม เป็นต้น

1.5.5 การคงอยู่ของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน หมายถึง การที่ผู้ทำหน้าที่เลี้ยงเด็กยังใช้การขับร้องเพลงพื้นเมือง เพลงเด็ก บทกลอนต่างๆ ที่เป็นภาษาจีนในการร้องกล่อมเด็ก

1.5.6 การเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของการใช้เพลงภาษาจีนร้องกล่อมเด็กของผู้ทำหน้าที่เลี้ยงเด็ก เช่น การใช้เครื่องมือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ในการขับกล่อมเด็ก หรือการใช้เพลงภาษาไทย หรือภาษาอื่นๆ ในการขับกล่อมเด็ก เป็นต้น

1.5.7 บทบาทของครอบครัว หมายถึง การทำหน้าที่ของบิดา มารดา รวมถึงสมาชิกในครอบครัว ในการทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรหรือเด็กเล็กในครอบครัว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้เข้าใจเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.6.2 ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1.6.3 เป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านจีนศึกษาเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กของชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการถอดเสียงอ่านภาษาไทยของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนแต่จิว ผู้วิจัยได้อิงตามการถอดเสียงในพหุทานุกรมจีน - ไทย (ชวน เขียวโซลิต. 2505)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลเพลงกล่อมเด็ก

2.1.1 ความหมายและคำใช้เรียกเพลงกล่อมเด็ก

2.1.2 การแบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็ก

2.1.3 เพลงกล่อมเด็กกับคุณค่าทางสังคม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

2.2.1 ประเภทของครอบครัว

2.2.2 ลักษณะครอบครัวแบบจีน

2.2.3 ครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม (Structural-functional Theory)

2.3.2 ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation)

2.3.3 ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization)

2.4 ลักษณะทางกายภาพของตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2.4.1 ลักษณะทางกายภาพทั่วไป

2.4.2 ประวัติชาวจีนในเมืองปากน้ำโดยสังเขป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในประเทศไทย

2.5.2 บทบาทและภาพสะท้อนของเพลงกล่อมเด็ก

2.5.3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน

2.1 ข้อมูลเพลงกล่อมเด็ก

2.1.1 ความหมายและคำใช้เรียกเพลงกล่อมเด็ก

“เพลงกล่อมเด็ก” หรือ “เพลงกล่อมลูก” (Lullaby) จัดเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) อย่างหนึ่งที่สืบทอดต่อกันในสังคมด้วยวิธีการจดจำโดยไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งผู้ที่แต่งเพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายและพี่สาว เป็นต้น

ดวงเดือน หลงสวาสดี (2547 : 19) กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กหลับง่ายและมีความสุข

พัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมศ (2546 : 1) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมของชาวบ้านที่ใช้ร้องกล่อมลูก ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้เด็กหลับเร็วและหลับสนิท

Chai Yao (2556 : 14) ได้อธิบายว่า เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ผู้ใหญ่ร้องเป็นท่วงทำนองให้เด็กนอนหลับ ไม่ร้องไห้ ไม่กวน และเป็นเพลงที่แสดงความรักของแม่ที่มีต่อลูก

จึงสามารถสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก ใช้ร้องให้เด็กฟังโดยมีวัตถุประสงค์หลักของการร้องเพื่อใช้ร้องกล่อมให้เด็กนอนหลับง่าย นอนหลับเร็ว ไม่ร้องไห้ ไม่กวน และเป็นเพลงที่แสดงถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก

นุรีย์น สาแล๊ะ (Nureeyah Saleh) (1998 : 8) ได้กล่าวถึง การกล่อมลูกว่าเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ นับย้อนไปจนถึงสังคมยุคคอนารยชนที่มนุษย์ยังคงอาศัยอยู่ตามป่า ตามเขาหรือแม้แต่ตามถ้ำ จนต่อมาที่มีการรวมตัวกันอาศัยอยู่เป็นชุมชน ชนเผ่า สมาชิกของชุมชนจึงได้ สร้างบทเพลงกล่อมเด็กของชนเผ่าตนขึ้น เพื่อใช้ขับร้องต้อนรับสมาชิกของครอบครัวหรือชนเผ่า

สำหรับที่มาของเพลงกล่อมเด็กของประเทศไทยนั้นมีการสันนิษฐานกันว่า เกิดขึ้นมาจากการที่แม่ใช้เสียงร้องกล่อมเพื่อให้ลูกเคลิบเคลิ้มนอนหลับ โดยในตอนแรกอาจจะทำเสียงโอ อือ อา โดยไม่มีความหมายอะไร ต่อมาภายหลังจึงได้มีการพัฒนาแต่งทำนองและใส่เนื้อร้องลงไป ซึ่งทำนองที่ร้องจะเป็นทำนองง่ายๆ ซ้ำๆ กัน เนื้อหาของเพลงจะสั้นหรือยาวก็ได้ ทั้งนี้เนื้อหาของเพลงจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น (ดวงเดือน หลงสวาสดี. 2547 : 2) และเป็นการสะท้อนถึงชีวิตของสังคมแต่ละท้องถิ่น เช่น การทำมาหากิน การประพตปฏิบัติตน การทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดของเพลงกล่อมเด็กว่ามีจุดกำเนิดมาจากกลุ่มสังคมชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย และผูกพันกับธรรมชาติ จากนั้นจึงค่อยเผยแพร่ไปสู่สังคมชั้นสูง (นุรีย์น สาแล๊ะ. 1998 : 9 และวาริฎฐา ถาวโรฤทธิ. 2551 : 14)

สำหรับเพลงกล่อมเด็กในประเทศจีนนั้น จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น แต่มีที่มาของการกำเนิดเช่นเดียวกันกับการกำเนิดเพลงกล่อมเด็กของประเทศไทย แต่เพราะว่าจีนเป็นประเทศใหญ่ที่ประกอบไปด้วย 56 ชนกลุ่มน้อย ดังนั้น เนื้อเพลงกล่อมเด็กของแต่ละชนเผ่าจึงมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันไป ตามวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม รวมถึงประเพณีของชนเผ่า โดยจะสืบทอดต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นประเพณีนิยมที่ตกทอดกันมาในการเลี้ยงลูกของแต่ละชนเผ่า (安徽 และ马启俊. 2005 (3) : 58-59) ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็กที่เป็นเพลงพื้นเมืองของทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน เนื้อร้องจะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ทำให้คนที่ฟังรู้สึกสบายใจและสามารถสัมผัสได้ถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ของแม่ ความห่วงใยและความคาดหวังของแม่ที่มีต่ออนาคตของลูก (孙璐. 2010 : 39) ส่วนเพลงกล่อมเด็กของชาวเผ่าอี (彝族) ที่อาศัยในแถบยูนนานส่วนมากผู้ที่ร้องเพลงกล่อมเด็กคือ แม่ที่มีลูกน้อย พ่อ ญาติผู้ใหญ่ ปู่ ย่า พี่สาวและพี่ชาย เป็นต้น จะเห็นได้ว่า สมาชิกทุกคนในครอบครัวล้วนมีหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก (孙祖洪. 2007 : 39)

邢植朝และ邓倩华 (2013 : 60) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่า เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะของชาวบ้านที่ใช้วิธีการบอกเล่าปากต่อปาก และได้กลายเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาทางวัฒนธรรม โดยมีการเพิ่มเติมอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น จึงกลายเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี แนวความคิด ที่สืบทอดต่อกันมา

จึงสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กถือเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่ถือกำเนิดขึ้นจากกลุ่มคนสังคมชาวบ้าน โดยเนื้อเพลงจะสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะในการดำเนินชีวิตของชนเผ่าหรือกลุ่มคนในแต่ละท้องถิ่น เช่น การทำมาหากิน การทำกิจกรรมต่างๆ และยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี แนวคิดของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย โดยผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเป็นผู้ขับร้อง เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือพี่สาว เป็นต้น ซึ่งจุดประสงค์หลักในการร้องคือเพื่อขับกล่อมให้เด็กนอนหลับ และสืบทอดต่อกันมาในสังคมจากรุ่นสู่รุ่นด้วยวิธีการจดจำโดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

คำใช้เรียกเพลงกล่อมเด็ก

คำที่ใช้เรียกชื่อเพลงกล่อมเด็กมีอยู่หลายคำเช่น เพลงกล่อมลูก เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้ เพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทย จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ เรียกว่า “เพลงอื้อ” หรือ “เพลงอื้อจาจา” ภาคใต้เรียกว่า “เพลงน่องนอน” หรือ “เพลงร้องเรือ” ภาคกลางเรียกว่า “เพลงกล่อมเด็ก” และภาคอีสานเรียกว่า “เพลงนอนสาหร่า” เป็นต้น (พัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมศ. 2546 : 1-2) แม้ว่า

คำที่ใช้เรียกชื่อจะแตกต่างกันไป แต่ทว่าล้วนแล้วแต่หมายถึงเพลงที่ใช้ขับร้องเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับทั้งสิ้น

ประเทศจีนเองก็มีคำที่ใช้เรียกเพลงกล่อมเด็กอยู่หลากหลายคำเช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่ใหญ่ และประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อยกว่า 56 ชนเผ่า และแต่ละชนเผ่าล้วนแล้วแต่มีบทเพลงที่มีลักษณะเฉพาะของชนเผ่าตนเอง (民歌) รวมถึงมีเพลงที่ใช้ขับกล่อมให้ลูกนอนเช่นเดียวกัน แต่ใช้ชื่อเรียกต่างกันไป เช่น เพลงกล่อมเด็ก หรือเพลงไกวเปล (摇篮曲) เพลงเร่งให้หลับ (催眠歌) เพลงเด็ก (儿歌) หรือแม่แต่เพลงพื้นเมืองของเด็ก (童谣) เป็นต้น แม้ว่าชื่อเรียกจะแตกต่างกัน แต่ทว่าล้วนมีจุดประสงค์ในการร้องเพื่อขับกล่อมให้เด็กนอนหลับหรือมีความเพลิดเพลินเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ชนเผ่ามองโกลของจีน ที่มีเพลงพื้นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะของชนเผ่าตน จะเรียกเพลงที่ใช้ร้องกล่อมเด็กนอนว่า “เพลงกล่อมเด็ก” หรือ “เพลงไกวเปล” (摇篮曲) ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของเพลงเด็ก (儿歌) นอกจากนี้เนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กของชนเผ่ามองโกลจะสะท้อนถึงความรักอย่างสุดซึ้งของผู้เป็นแม่ที่มีต่อลูก (中国研究院音乐研究所. 1982 (2) : 278)

รวมถึงเพลงกล่อมเด็กของชาวกว๋างซี ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของเพลงเด็ก (儿歌) เช่นกัน ต่างกันตรงที่คำที่ใช้เรียกชื่อ เช่นทางกว๋างซีจะเรียกว่า “เพลงเร่งให้นอน” (催眠歌) แต่ชนเผ่าจ้วง (壮族) จะเรียกว่า “เพลงไกวเปล” (摇篮歌) เป็นต้น ซึ่งผู้เป็นแม่จะเป็นผู้ร้องกล่อม แต่สำหรับชนเผ่าจ้วงในยุคก่อนที่จีนจะเปิดประเทศนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ร้องกล่อมลูกเป็นหลักคือพ่อ ทั้งนี้ มีเหตุผลมาจากในสมัยอดีตชนเผ่าจ้วงถือว่าผู้หญิงเป็นกลุ่มแรงงานหลักที่สำคัญส่วนผู้ชายต้องทำหน้าที่ดูแลงานบ้าน ด้วยเหตุนี้ทำให้บทเพลงกล่อมเด็กของชนเผ่าจ้วงจะมีสีสันบทบาทของผู้ชายอยู่ (中国研究院音乐研究所. 1982 (2) : 443-444) เป็นต้น

จากข้างต้น เห็นได้ว่าคำหรือชื่อที่ใช้เรียกเพลงที่ร้องกล่อมให้เด็กนอนนั้น จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น เช่น เพลงกล่อมลูก เพลงกล่อมเด็ก เพลงน่องนอน เพลงสาหร่า เพลงเร่งให้นอน เพลงไกวเปล เป็นต้น

2.1.2 การแบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็ก

ประเภทของบทเพลงกล่อมเด็กมีการแบ่งหลายประเภทแตกต่างกันไป เช่น แบ่งตามความหมายของเนื้อร้อง แบ่งตามจุดประสงค์ของเพลง เป็นต้น

กมล บุญเขตและกอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2546 : 5 - 10) ได้แบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็กตามลักษณะเนื้อหาออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

- 1) เนื้อร้องที่แสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันของแม่ที่มีต่อลูก กล่าวคือ มีการเลือกใช้คำที่บรรยายให้เห็นภาพที่ชัดเจนของความรักที่แม่มีต่อลูก
- 2) เนื้อร้องที่มีลักษณะเป็นคำขู่ กล่าวคือ ในเนื้อร้องของเพลงจะนำเอาสัตว์ที่น่ากลัวหรือน่าขยะแขยงมาใส่ไว้ในเนื้อร้อง เช่น ตึกแกมกินตับ นกเค้าแมวมาจับไปกิน เป็นต้น
- 3) เนื้อร้องที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อ กล่าวคือ บรรยายให้เห็นถึงความเชื่อของคนในสังคม
- 4) เนื้อร้องที่มีลักษณะเป็นอาชยาน กล่าวคือ เป็นการเล่าเรื่องให้เด็กฟังไปเรื่อยๆ โดยไม่ได้มีความหมายหรือมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ใดเป็นสำคัญ
- 5) เนื้อร้องที่สะท้อนภาพสังคม กล่าวคือ บรรยายสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนในสมัยก่อน
- 6) เนื้อร้องที่มีลักษณะเป็นคำสอน กล่าวคือ เนื้อหาจะสอนเกี่ยวกับการประพุดติและการปฏิบัติตนว่าควรปฏิบัติตนให้ดีจะได้ไม่ถูกลงโทษ

สุวรรณี ทองรอด (2552) ได้แบ่งประเภทเนื้อหาเพลงกล่อมเด็ก ดังนี้

- 1) เนื้อร้องเกี่ยวกับวรรณกรรม/นิทาน กล่าวคือ มีเนื้อหามาจากเรื่องเล่านิทานพื้นบ้าน
- 2) เนื้อร้องเกี่ยวกับการแสดงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก กล่าวคือ บรรยายถึงความเอื้ออาทร การเอาใจใส่ดูแล รวมถึงปลอบขวัญ ปลอบใจเด็กให้รู้สึกอบอุ่น
- 3) เนื้อร้องเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็ก กล่าวคือ สอนเกี่ยวกับความขยัน ความอดทน การรักกมลสงวนตัว เป็นต้น
- 4) เนื้อร้องที่ร้องขู่เพื่อให้เกิดความกลัว กล่าวคือ ใช้สัตว์ที่น่ากลัว ตูร่ายในการขู่ให้เด็กเชื่อฟัง และนอนหลับในที่สุด
- 5) เนื้อร้องปลอบขวัญทำให้เกิดความเพลิดเพลิน กล่าวคือ เป็นการปลอบประโลม และให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ซึ่งอาจหยิบยกเรื่องธรรมชาติต่างๆ ไปหรือเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เช่น การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้ ในหนังสือ “潮州民歌新集” ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับเพลงพื้นเมืองของชาวจีนแต้จิ๋วไว้ว่า มีเนื้อหาที่เรียบง่าย คล้องจองละมุนละไมและเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน ซึ่งจุดกำเนิดของเพลงพื้นเมืองแต้จิ๋ว ไม่ได้เกิดมาจากนักร้องที่มีชื่อเสียงแต่เกิดขึ้นมาจากชาวบ้านธรรมดาทั่วไป ทั้งนี้ เพลงพื้นเมืองของชาวจีนแต้จิ๋วส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องอยู่ 2 ลักษณะได้แก่ 1) กล่าวสรรเสริญประเทศและบ้านเกิด กล่าวคือเนื้อหาที่กล่าวถึงการแสวงหาสัจธรรมและความสุข ความมูมานะบากบั่น ความประหยัด ความอดทนและความกระตือรือร้นของคน และ 2) การประชดประชันพฤติกรรมที่เป็นข้อเสียของคน เช่น

ความโลภ ความขี้เกียจ ความอิจฉาริษยา ความขี้ขลาด ความปลิ้นปล้อน เป็นต้น โดยผู้ที่ร้องเพลงพื้นเมืองเหล่านี้จะเป็นผู้หญิงและเด็ก โดยผู้หญิงจะนั่งเย็บผ้าไปและร้องเพลงเหล่านี้ไป บรรดาเด็กเล็กจะคอยฟังและร้องตามอยู่ข้างๆ อย่าง มีความสุข (陈亿秀 และ陈放. 1985 : 3-5)

ส่วนหนังสือ “潮汕歌谣集” ได้รวบรวมบทกลอนเพลงพื้นเมืองของชาวจีนแต่จิวเอาไว้จำนวน 98 เพลง โดยนำมาแบ่งเป็น 5 ประเภทใหญ่ตามประเภทของอารมณ์ที่ถ่ายทอดออกมา ได้แก่ 1) เกี่ยวกับความปรารถนา 2) เกี่ยวกับความผิดหวัง 3) เกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจ 4) เกี่ยวกับการชื่นชมยกย่อง และ 5) เกี่ยวกับการประชดประชัน เป็นต้น ส่วนใหญ่ผู้ที่เป็นผู้ร้องจะเป็นผู้หญิงและเด็กเล็ก กล่าวคือ ผู้ที่เป็นแม่ ย่า ยาย จะทอผ้า นั่งเย็บผ้าอยู่ข้างๆ แล้วสอนเด็กเล็กๆ ให้ร้องตามไปด้วย ซึ่งเนื้อหาที่ผู้ร้องสอนเด็กสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ หลากหลายรูปแบบ แต่จะไม่ค่อยมีบทเพลงที่มีเนื้อหาบรรยายถึงความรักของหนุ่มสาว ในส่วนของจุดกำเนิดของบทกลอนเพลงพื้นเมืองเหล่านี้เกิดขึ้นจากชาวบ้านทั่วไป แล้วต่อมาจึงค่อยมีการเก็บรวบรวมเอาไว้ (丘玉麟 และ陈汉. มปป. : 1-3)

กล่าวได้ว่า ประเภทของเพลงกล่อมเด็ก สามารถแบ่งออกตามความหมายของเนื้อร้อง จุดประสงค์ของเพลง และแบ่งตามประเภทของอารมณ์ที่ถ่ายทอดผ่านออกมาจากเนื้อร้อง เป็นต้น

2.1.3 เพลงกล่อมเด็กกับคุณค่าทางสังคม

พัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมศ (2546) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่า ลักษณะเด่นของเพลงกล่อมเด็กคือ เป็นบทเพลงสั้นๆ มีความเรียบง่าย สะท้อนให้เห็นถึงศิลปะในการใช้ภาษา ความเป็นเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า บทเพลงกล่อมลูกของแต่ละภูมิภาคล้วนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม ลักษณะการประกอบอาชีพของคนในสังคม ความสัมพันธ์ระดับครอบครัว เป็นต้น

สุวรรณี ทองรอด (2552) ได้วิเคราะห์คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กใน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชรว่า เพลงกล่อมเด็กมีคุณค่าใน 2 ด้านคือ คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ และคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ คือช่วยกล่อมให้เด็กนอนหลับได้เร็วขึ้น หลับสนิทขึ้น ไม่ร้องไห้ รบกวน นอกจากนี้ เพลงกล่อมเด็กยังเป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูและช่วยขัดเกลาจิตใจ อีกทั้งยังช่วยสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ที่ขับร้องและผู้ฟัง
- 2) คุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรม คือ เป็นเครื่องมือที่บ่งบอกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของชุมชน และสังคม สะท้อนสภาพวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคม

3) เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน กล่าวคือสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมกับวัฒนธรรมของภูมิภาคอื่น เช่น เรื่องภาษา อาหารการกิน การแต่งกาย วิถีชีวิต สภาพสังคมรวมถึงความเชื่อ เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กสามารถสะท้อนถึงคุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ คือเพื่อขับกล่อมให้เด็กนอนหลับ เป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูและช่วยขัดเกลาจิตใจหรือเพื่อความเพลิดเพลิน และสะท้อนคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ เพลงกล่อมเด็กยังเป็นเครื่องมือที่สะท้อนสภาพชีวิต ความเชื่อ ค่านิยมของคนในแต่ละสังคม รวมถึงคุณค่าเชิงวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มคนด้วย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

สถาบันครอบครัว ถือเป็นองค์กรทางสังคม ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ พี่น้อง กลุ่มญาติ เป็นต้น โดยบุคคลที่อยู่ในสถาบันครอบครัวต้องปฏิบัติตามแบบแผนที่สถาบันครอบครัวนั้นๆ ได้กำหนดขึ้น เช่น การเลี้ยงดูลูก การอบรมขัดเกลา เป็นต้น (นิเทศ ดินณะกุล. 2534 : 109-111)

2.2.1 ประเภทของครอบครัว

ประเภทของครอบครัวสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังนี้ (งามพิศ สัตย์สงวน. 2545 : 13 – 15)

- 1) ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) คือครอบครัวที่ประกอบไปด้วยพ่อ แม่ และลูก มีความผูกพันกันแน่นแฟ้น โดยทั่วไปจะมีสมาชิกอยู่เพียง 2 รุ่นอาศัยอยู่รวมกันเท่านั้น (รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูกที่ยังไม่ได้แต่งงาน) โดยครอบครัวเดี่ยวจะเป็นลักษณะของครอบครัวในสังคมสมัยใหม่ในชุมชนเมือง หรือในสังคมอุตสาหกรรม เนื่องจากการมีลูกมากจะทำให้ต้องเสียค่าเลี้ยงดูและเสียเวลาในการอบรมสั่งสอน
- 2) ครอบครัวขยาย (Extended Family) คือครอบครัวขนาดใหญ่ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคน 3 รุ่นขึ้นไป ได้แก่ รุ่นที่ 1 ปู่ ย่า ตา ยาย รุ่นที่ 2 พ่อ แม่ และรุ่นที่ 3 ลูก เป็นต้น
- 3) Stem Family หมายถึงครอบครัวที่ประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูกชายหรือลูกสาว และครอบครัวของลูกชาย หรือลูกสาว คอยทำหน้าที่ดูแลพ่อแม่ที่แก่ชรา
- 4) ครอบครัวที่ผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว (Matrifocal Family) หมายถึง ครอบครัวที่มีเพียงแม่ และลูก มักเป็นลักษณะของครอบครัวชั้นล่าง

- 5) ครอบครัวที่มีผู้ปกครองเดียว (Single – parent families) หมายถึง ครอบครัวที่มีสามี หรือ ภรรยาทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว

2.2.2 ลักษณะของครอบครัวแบบจีน

สุชาดา ตันตสุฤกษ์ (2532 : 23) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของครอบครัวของชาวจีนที่เป็นแบบดั้งเดิมว่า แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

- 1) ครอบครัวที่เกิดมาจากการสมรส (The Conjugal Family)
- 2) ครอบครัวที่อยู่รวมกันเป็นตระกูล (The Stem Family)
- 3) ครอบครัวที่อยู่รวมกันทั้งหมด (The Joint Family)

ลักษณะของครอบครัวชาวจีนจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) กล่าวคือ ในแต่ละครอบครัวจะมีการรับเอาญาติๆ มาอาศัยในครอบครัว เพื่อช่วยกันทำมาหากิน และจะให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีบรรพบุรุษร่วมกันหรือบุคคลที่ใช้แซ่เดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มของชาวจีนมีความแน่นแฟ้นมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยอมปฏิบัติตามบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ โดยจะยึดโยงกันด้วยการถือกำเนิดตามสายเลือด อาชีพ การทำบุญ การบำเพ็ญประโยชน์ และการมีวัฒนธรรม (แซ่) เดียวกัน สำหรับการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนนั้น ชาวจีนส่วนมาก นิยมชักชวนญาติ พี่น้อง และเพื่อนฝูงของตนที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน ให้มาอยู่ในประเทศไทยในแหล่งที่ตนเองตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อน ทั้งนี้ ลักษณะครอบครัวขนาดใหญ่หรือลักษณะครอบครัวขยายเช่นนี้ ถือเป็นรูปแบบลักษณะครอบครัวของชาวจีนในประเทศไทย (พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. 2540 : 68)

2.2.3 ครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

ลักษณะโครงสร้างครอบครัวของชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยยังประเทศไทยในช่วงเริ่มต้นนั้น จะเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งตามประเพณีดั้งเดิมของจีนนั้นจะให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว เพราะหลังจากที่ลูกสาวแต่งงานจะต้องย้ายออกไปอยู่บ้านของฝ่ายชายผู้ซึ่งเป็นสามี ส่วนลูกชายจะทำหน้าที่ดูแลธุรกิจของที่บ้าน และเมื่อลูกชายแต่งงานจะพาภรรยาเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้าน สะใภ้จะมีหน้าที่ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่นๆ ช่วยงานในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ ทำให้ลักษณะโครงสร้างครอบครัวของชาวจีนจึงค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้นจนกลายเป็นครอบครัวขยาย และเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยยังคงมีเท่าเดิม จึงไม่เพียงพอในการอยู่อาศัย ทำให้ต้องมีการแยกออกไปสร้างครอบครัวใหม่ เป็นผลให้เกิดการสลายตัวของลักษณะครอบครัวขยายในกลุ่มของครอบครัว

ชาวจีน และยังส่งผลไปถึงความเข้มงวดในการอบรมเลี้ยงดูลูกตามแบบประเพณีดั้งเดิมของจีนก็ลดลงตามไปด้วยเช่นกัน (ศศิวิมล ศรีวิโรจน์มณี. 2543 : 11)

นอกจากนี้ ลักษณะของครอบครัวชาวจีนในชนบทจะนิยมมีลูกมาก เพราะว่าลูกถือเป็นแรงงานสำคัญในการช่วยงานทำไร่ทำนา ส่วนภรรยาชาวจีนนอกจากมีหน้าที่ทำไร่ทำนาเหมือนสามีแล้วยังมีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้าน และสอนเรื่องงานบ้านให้ลูกสาวอีกด้วย

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม (Structural-functional Theory)

ทาลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons) เห็นว่าสังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่างๆ (Part) มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนที่มีความคงที่จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ระบบของสังคมเกิดความสมดุล ทั้งนี้ ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นจะเกิดขึ้นมาจากการที่ความสมดุลถูกทำลายลง ซึ่งเป็นเพราะองค์ประกอบของสังคมอันได้แก่ บุคลิกภาพ อินทรีย์ และวัฒนธรรมทั้ง 3 องค์ประกอบนี้เกิดความแตกร้าง โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกคือ สงคราม การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงปัจจัยภายในได้แก่ ความตึงเครียด สิ่งเหล่านี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับสภาพของส่วนย่อยๆ ในสังคม และจะนำไปสู่การสร้าง สมดุลภาพของสังคม ทั้งนี้ การที่จะทำให้สังคมสามารถดำรงอยู่รอดได้ ต้องแก้ปัญหาสำคัญ 4 ประการได้แก่ 1) การปรับตัว (Adaptation) 2) การบรรลุเป้าหมาย (Goal) 3) การบูรณาการเสถียรภาพ (integration) และ 4) ภาวะเบี่ยง (Latency) จึงจะนำไปสู่การสร้างสมดุลภาพของสังคม

ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่ เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากแนวความคิดทางด้านชีววิทยา โดยเปรียบเทียบโครงสร้างทางสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบด้วยเซลล์ต่างๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคมคือ การทำหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบสามารถมีชีวิตอยู่ได้

พาร์สัน (Talcott Parsons) เห็นว่า ระบบสังคมเป็นระบบที่มีส่วนต่างๆ ของระบบมีการแลกเปลี่ยนและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดสภาวะของความสมดุลในสังคม (equilibrium) (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2536 : 70 – 72) ส่วนแรดคลิฟฟ์ บราวน์ (Radcliffe-Brown) เห็นว่า ระบบสังคมต่างๆ ประกอบไปด้วยโครงสร้างและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งโครงสร้างทางสังคมที่เป็นแบบแผนจะสามารถอยู่ได้นาน โดยที่ประชากรต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเห็นว่าหน้าที่

สำคัญของโครงสร้างคือ การทำให้สังคมเกิดเสถียรภาพและระบบของสังคมยังคงอยู่ (งามพิศ สัตย์สงวน. 2538 : 64)

ทั้งนี้ พาร์สัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2550 : 44) ได้กล่าวถึงความจำเป็นพื้นฐานของระบบว่า เพื่อให้ระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบบุคลิกภาพ และระบบอินทรีย์ภาพดำรงอยู่รอดได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยปัจจัย 4 ประการ อันแก่

- 1) การปรับตัว (Adaptation) ซึ่งเป็นการแสวงหาสิ่งจำเป็นต่างๆ จากสภาพแวดล้อม แล้วกระจายไปยังส่วนต่างๆ ทั้งระบบ
- 2) การบรรลุเป้าหมาย (Goal) คือ ในการกระทำต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมาย ว่าจะให้เป้าหมายใดก่อนเป้าหมายใดหลังจากนั้นจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย
- 3) การบูรณาการเสถียรภาพ (integration) คือการประสานงานและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของระบบ
- 4) กฎระเบียบ (Latency) ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) การรักษาระเบียบ ซึ่งหมายถึงการใช้วิธีการทำให้ระบบของสังคมมีความเหมาะสมและ 2) การจัดการกับความตึงเครียด ที่เกี่ยวข้องกับความตึงเครียด และแรงกดดันภายในสังคม

ดังนั้น ลักษณะของทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่ จึงตั้งอยู่บนสมมติฐาน ดังนี้ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536 : 70-71)

- 1) ทุกสังคมประกอบขึ้นด้วยการบูรณาการรวมหน่วย (intergration) ของหน่วยต่างๆ หรือส่วนประกอบ หรือองค์ประกอบของสังคม
- 2) ทุกองค์ประกอบของสังคมแต่ละส่วนจะทำหน้าที่หรือทำประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อความสมบูรณ์ และความอยู่รอดของสังคม
- 3) ทุกสังคมมีแนวโน้มที่จะรักษาสมดุลภาพ
- 4) ทุกสังคมจะมีความมั่นคง เนื่องจากสมาชิกภายในสังคมมีความสอดคล้อง และความเข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องของสถานภาพ ค่านิยมฯ

แนวทางในการใช้แนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีนี้ในการวิเคราะห์เรื่อง หน้าที่ของเพลงกล่อมเด็ก บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน ที่อาศัยในตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการว่าสมาชิกในครอบครัวยังปฏิบัติตามหน้าที่ของตนหรือไม่ และส่งผลต่อการใช้เพลงจีนกล่อมเด็กอย่างไร

2.3.2 ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation)

การผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation) คือการรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาใช้ปฏิบัติ และได้กลายเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งอาจหมายความรวมถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการติดต่อกันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างต่อเนื่อง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ซึ่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความกลมกลืนทางวัฒนธรรม (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536 : 87)

มิลตัน เอ็ม กอร์ดอน (Milton M. Gordon) ได้อธิบายว่ากระบวนการสร้างความกลมกลืนทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

กระบวนการย่อย	ขั้นตอนของความกลมกลืนทางวัฒนธรรม
1. การเปลี่ยนแบบแผนวัฒนธรรมไปสู่วัฒนธรรมของสังคมเจ้าถิ่น (Host society)	ความกลมกลืนด้านวิถีการดำรงชีวิต
2. การได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิกในองค์กรหรือสถาบันในท้องถิ่น	ความกลมกลืนทางโครงสร้าง (structural assimilation)
3. การแต่งงานระหว่างกลุ่มอย่างแพร่หลาย	ความกลมกลืนทางการสมรส (marital assimilation)
4. สังคมเจ้าของถิ่นมีความรู้สึกเป็นประชากรกลุ่มเดียวกัน	ความกลมกลืนในแง่ของเอกลักษณ์ (identification assimilation)
5. การไม่มีความคิดอคติ (absence of discrimination)	ความกลมกลืนในแง่ของทัศนคติ (attitude receptional assimilation)
6. การไม่เลือกปฏิบัติ (absence of discrimination)	ความกลมกลืนในแง่ของการยอมรับทางพฤติกรรม (behavior receptional assimilation)
7. การไม่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมและอำนาจ (absence of value and power conflict)	ความกลมกลืนในแง่ของพลเรือน (civic assimilation)

ทั้งนี้ ผลสรุปของความกลมกลืนทางวัฒนธรรมนี้ สามารถแยกออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

- 1) ทฤษฎีเือกวัฒนธรรม (Melting Pot Theory) หรือการมีวัฒนธรรมใหญ่เพียงวัฒนธรรมเดียว ประชาชนจะมีสภาพความเป็นอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างคนส่วนใหญ่และคนส่วนน้อย
- 2) ทฤษฎีพหุวัฒนธรรม (Cultural Pluralism Theory) คือเกิดการยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมกลุ่มย่อยและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยยังคงอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้ และยังคงรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของตนไว้ได้

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการไทยที่ได้อธิบายถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

งามพิศ สัตย์สงวน (2545 : 34) กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งในการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculturation) ซึ่งเป็นผลมาจากการที่กลุ่มคนกลุ่มต่างๆ ได้รับเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ มาเป็นของตน

Lan Changlong (2555 : 46) กล่าวว่า การผสมผสานง่ายหรือยาก ขึ้นอยู่กับลักษณะของวัฒนธรรมทั้งสองกลุ่มและทัศนคติของคนในวัฒนธรรมของตนเอง ถ้าพลังของทั้งสองกลุ่มชนไม่เท่ากัน กลุ่มชนที่มีพลังน้อย จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่มีพลังมากกว่า

กอแก้ว ศิริกุล (2551 : 51) กล่าวว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ทำให้กลุ่มชนซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมประเพณี แต่มีอาณาบริเวณใกล้เคียงกันหรือในสังคมเดียวกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยอมรับในวัฒนธรรมเดียวกัน จนทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป

เรณูมาส รอดเนียม (2556 : 15-16) กล่าวว่า ลักษณะการกลมกลืนทางวัฒนธรรม คือกระบวนการร่วมของกลุ่มคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันทางสังคม ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนเกิดความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่การเชื่อมต่อรับเอาวัฒนธรรมซึ่งกันและกันอย่างไว้วางใจและสมานฉันท์และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมจะมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต ได้แก่ ปัจจัยภูมิประเทศ การศึกษา การเมือง การร่วมชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน การใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเจริญทางวิทยาการ ความล้ำหลังทางวัฒนธรรม ระบบชนชั้น การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน ปัจจัยข้างต้นล้วนก่อให้เกิดลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม ทั้งในประเด็น

แบบแผนพฤติกรรม ความคิด ทักษะ ค่านิยม และความเชื่อต่างๆ จนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยลดความขัดแย้งทางสังคม

ดังนั้น การผสมกลมกลืน จึงหมายถึงการติดต่อทางวัฒนธรรม โดยที่กลุ่มวัฒนธรรม 2 กลุ่มที่อยู่บริเวณเดียวกันหรือสังคมใกล้เคียงกัน มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งกลุ่มวัฒนธรรมที่มีพลังน้อยกว่า มีแนวโน้มสูงที่จะผสมหรือยอมรับเอาวัฒนธรรมของอีกฝ่ายที่มีพลังทางวัฒนธรรมมากกว่า เพื่อให้กลุ่มคนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ

นอกจากนี้ ยังมีงานเขียนที่กล่าวถึงรูปแบบการสืบทอดต่อทางวัฒนธรรมและประเพณีชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวเอาไว้ว่า วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะไปที่ไหนก็จะยังคงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมของตนเอาไว้ ชาวจีนแต่จิวก็เช่นกันได้มีการสืบทอดและส่งต่อวัฒนธรรมกันจากรุ่นสู่รุ่นผ่านทางรูปแบบและวิธีการต่างๆ

หนังสือ “海外潮州人史话” ได้กล่าวถึงรูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลแต่จิวไว้ดังนี้

1. สืบทอดต่อกันมาจากการปลูกฝังของครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบที่สำคัญในการถ่ายทอดและส่งต่อวัฒนธรรมของชาวจีนแต่จิว กล่าวคือ ในครอบครัวของชาวจีนแต่จิว ไม่ว่าจะเรื่องวัฒนธรรมทางด้านภาษา วัฒนธรรมทางด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านต่างๆ และยังคงครอบคลุมถึงประเพณีการเช่นไหว้บรรพบุรุษหรือแม้แต่ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดแก่เจ็บตาย เป็นต้น ทั้งนี้ ในครอบครัวของชาวจีนแต่จิวยังคงใช้ภาษาจีนแต่จิวในการพูดสื่อสารกันภายในครอบครัวอยู่ เพื่อเป็นการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมภาษาของตนเองเอาไว้ โดยเฉพาะในครอบครัวของชาวจีนแต่จิวรุ่นแรกและรุ่นที่ 2 ที่ยังคงมีการใช้ภาษาจีนแต่จิวสื่อสารกันภายในครอบครัวอยู่
2. สืบทอดต่อกันผ่านทางกิจกรรมทางสังคม กล่าวคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีนแต่จิว ที่กลุ่มสมาคมชาวจีนแต่จิวจัดขึ้นเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมจีนแต่จิว เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลสารทจีน เทศกาลไหว้บะจ่าง เทศกาลไหว้พระจันทร์ การแสดงจิวจินแต่จิว เป็นต้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวจีนแต่จิว
3. สืบทอดต่อกันจากสื่อและสถาบันการศึกษา กล่าวคือ ชาวจีนแต่จิวจะสร้างโรงเรียนจีนในแหล่งที่ตนเองอาศัยแล้วหรือการจัดตั้งสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีน เพื่อสอนวัฒนธรรมของชาวจีนแต่จิวและยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวจีนแต่จิวไปยังคนรุ่นหลังได้โดยตรง ซึ่งในประเทศไทย

เคยมีการตั้งสถานที่ที่ชื่อว่า “聒 聒 之 声 หรือ เสียงตามสาย” ที่เป็นรายการที่เปิดนิทานคำกลอนภาษาจีน (歌 册) นอกจากนี้ ยังมีการใช้สื่อที่เป็นภาษาจีน เช่น หนังสือพิมพ์จีน เป็นต้น

4. สืบทอดต่อกันจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่าย กล่าวคือในการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนแต่จีวที่อยู่นอกแผ่นดินจีนมักเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับทางวัฒนธรรมถิ่นที่เข้าไปอาศัยแล้วเกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มาจากประเทศจีนแล้ว จึงทำให้เห็นถึงความแตกต่างในรูปแบบและเนื้อหาของวัฒนธรรมไป ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับวัฒนธรรมถิ่นที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ การผสมผสานในการรับเอาภาษาถิ่นที่อาศัยเข้ามา โดยเฉพาะพวกคำศัพท์ที่ใช้พูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน รองลงมา ได้แก่ ประเพณีในการดำเนินชีวิตที่ค่อยๆ หลอมรวมเข้ากับวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่อาศัย เช่น ในประเทศไทยมีการใช้ภาษาไทยในการร้องจีวแต่จีว เป็นต้น นอกจากนี้ในภาษาไทยยังมีคำศัพท์จำนวนไม่น้อยที่เป็นคำที่มาจากภาษาแต่จีวโดยตรง ด้วยเหตุนี้ ทำให้ความเคยชินและประเพณีนิยมต่างๆ ชาวจีนแต่จีวจึงกลายเป็นประเพณีร่วมกันกับคนไทยไปด้วย (杨 锡 铭. 2009 : 132-133)

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จีวมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ 1) สืบทอดต่อกันมาจากการปลูกฝังของครอบครัว 2) สืบทอดต่อกันจากกิจกรรมทางสังคม 3) สืบทอดต่อกันจากสื่อและสถาบันการศึกษา และ 4) สืบทอดต่อกันจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่าย

แนวทางในการใช้แนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีนี้ในการวิเคราะห์การผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นว่ามีผลต่อรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการอย่างไร

2.3.3 ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization)

ความทันสมัย หมายถึง กระบวนการที่สังคมกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาเคลื่อนตัวเข้าสู่ทิศทางการนำเอาระบบเทคโนโลยีและระบบวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะของสังคมอุตสาหกรรมมาใช้ โดยการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น จะหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ และที่ไม่ใช่วัตถุ ทั้งนี้ ระดับความทันสมัยของแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่

มาประกอบ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ระบบวัฒนธรรม หรือความทันสมัยที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม (งามพิศ สัตย์สงวน. 2538 : 228 และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536 : 118-119)

สมลเซอร์ (Smelser) ได้อธิบายถึงกระบวนการที่เปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค ด้านเศรษฐศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านนิเวศวิทยา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางศาสนารวมถึงการ เปลี่ยนแปลงทางครอบครัว ส่วนมัวร์ (Moore) อธิบายว่า การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยนั้นเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สำหรับ ฮันเตอร์ (Hunter) นั้นมองว่าการสร้างสาธารณูปโภคมากขึ้น (Infrastructure) จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536 : 121-122)

งามพิศ สัตย์สงวน (2545 : 27-28) กล่าวว่า ความทันสมัย คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมกำลังพัฒนา ซึ่งเกิดจากการที่สังคมกำลังพัฒนาได้รับเอาวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ โดยวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เทคโนโลยีต่างๆ เช่น ด้านการเกษตร ด้านการสื่อสาร การแพทย์ การศึกษาและด้านอื่นๆ เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ค่านิยม อุดมการณ์ โลกทัศน์ แบบแผนการเลือกคู่แต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ความทันสมัยในทางวัฒนธรรมยังได้หมายความรวมถึง 1) ความเป็นอุตสาหกรรม 2) การเป็นเมือง และ 3) ระบบราชการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การเป็นอุตสาหกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมหรือชุมชนเกษตรกรรมไปสู่สังคมหรือชุมชนอุตสาหกรรม
- 2) การเป็นเมือง คือมีสัดส่วนของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานในเมืองเพิ่มมากขึ้น มีความหนาแน่นของประชากรสูง มีวัฒนธรรมย่อยมากมาย ประชากรมีความแตกต่างกันไม่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวมีความสัมพันธ์กันแบบทางการ การควบคุมทางสังคมมีลักษณะเป็นแบบทางการ ซึ่งระดับต่ำสุดของจำนวนประชากรในสังคมเมืองจะอยู่ที่ 2,500 – 5,000 คน
- 3) ระบบราชการ กล่าวคือ โครงสร้างทางสังคมมีการจัดระเบียบสูงต่ำต่างกันไป มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน มีวินัยเป็นข้อบังคับ

สำหรับลักษณะการเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีกลายเป็นเมืองหรือการเปลี่ยนแปลงจากระบบประเพณีดั้งเดิมไปสู่ระบบทันสมัยตามแบบของฟรีดและฟรีด (Freed & Freed) นั้น มีลักษณะสำคัญดังนี้ (งามพิศ สัตย์สงวน. 2538 : 232)

- 1) ทำให้มีความทันสมัยในวัฒนธรรมทางวัตถุมากขึ้น

- 2) ชาวบ้านทำมาหากินเลี้ยงตัวเองจากงานประเภทอุตสาหกรรมสมัยใหม่และการค้าแทนที่จะทำงานหัตถกรรมแบบเดิมหรือทำไร่นา
- 3) ผู้มีแรงงานแต่ไม่มีที่ดิน พึ่งพาเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่หน่อยลง
- 4) มีการติดต่อทางสังคมระหว่างวรรณะต่างๆ มากขึ้น
- 5) มีการเน้นลักษณะต่างๆ ของฮินดูกับชีวิตในเมืองมากกว่าชีวิตในชนบท
- 6) มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น
- 7) มีการติดต่อโลกภายนอกมากขึ้นโดยการสื่อสาร

ส่วนลักษณะการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทของไทยไปสู่ความทันสมัยนั้น สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 122-123) ได้อธิบายไว้ว่ามีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) การจ้างแรงงาน มีการเปลี่ยนแปลงจากการแลกเปลี่ยนแรงงานหรือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาเป็นลักษณะการจ้างงานหรือการให้เงินเป็นสิ่งตอบแทน
- 2) การประกอบอาชีพอื่นแทนการทำนา ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ทั้งนี้ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอาชีพนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการดำรงชีวิตแบบเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมเป็นความสำเร็จในอาชีพอื่นมากขึ้น
- 3) การประยุกต์ใช้วิทยาการใหม่ๆ กล่าวคือการใช้ยอมรับวิธีการใหม่ๆ หรือการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 4) การเลื่อนฐานะทางสังคม กล่าวคือเนื่องด้วยการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถใช้เปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมได้ ทำให้ชาวบ้านในสังคมชนบทหันมาให้ความสำคัญกับค่านิยมในการให้ลูกหลานได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น
- 5) การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของครอบครัว กล่าวคือ ส่งผลให้ระบบความสัมพันธ์ของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงพ่อแม่มีบทบาทในครอบครัวลดลง
- 6) การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในด้านศาสนา กล่าวคือ มีความเชื่อ ความศรัทธา ความยึดมั่นและการปฏิบัติลดน้อยลงไปจากอดีต
- 7) เครื่องอำนวยความสะดวก พบว่าการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการใช้ชีวิตเพิ่มมากขึ้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รถจักรยานยนต์ รวมถึงสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนนหนทาง เป็นต้น
- 8) โลกทัศน์ต่างๆ พบว่า ในสังคมที่เปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยนั้น ด้านจิตใจจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่าด้านวัตถุ

ลักษณะสำคัญของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยประกอบด้วย (วชิรวัชร งามละม่อม. 2558 : ออนไลน์)

- 1) การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตจากแบบเรียบง่ายในสังคมจารีต ไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น
- 2) เปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากเกษตรกรรมแบบยังชีพ หรือการทำเกษตรในที่ดินแปลงเล็ก เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นการผลิตขนาดใหญ่เพื่อขาย มีการจ้างแรงงานภายนอกครอบครัว หรือชุมชนแทนการใช้แรงงานในครอบครัว
- 3) มีระบบอุตสาหกรรมในโรงงานและการใช้เครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น
- 4) วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการเป็นแบบเป็นทางการ
- 5) เกิดเมืองเพิ่มขึ้นและมีการขยายตัวของสังคมเมือง
- 6) มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล
- 7) เกิดชนชั้นกลางและผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น
- 8) มีการเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อของคนจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนนิยม เป็นความคิดเชิงเหตุผล ปัจเจกชนนิยมและวัตถุนิยม
- 9) โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว
- 10) สถาบันทางสังคมต่างๆ มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น
- 11) การจัดระเบียบทางสังคมใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้นแทนที่บรรทัดฐานและวิถีประชาชนที่ใช้กันในสังคมจารีต

สมลเซอร์ (Smelser) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ความทันสมัยว่าประกอบไปด้วยกระบวนการ 4 อย่างที่มีความเกี่ยวเนื่องกันดังนี้

- 1) ด้านเทคโนโลยี สังคมจะเปลี่ยนจากการใช้เทคนิคง่ายๆ และดั้งเดิมเป็นการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์
- 2) ด้านเกษตรกรรม เป็นการเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบยังชีพ ไปสู่การทำเกษตรเพื่อการค้า รวมถึงการจ้างแรงงานเพื่อการเกษตร
- 3) ด้านอุตสาหกรรม คือการใช้เครื่องจักรกลในการผลิตสินค้า และคนจะทำงานเพื่อค่าจ้างแรงงาน
- 4) ด้านการจัดการทางด้านนิเวศวิทยา คือ การเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐานจากเดิมที่กระจายอยู่ในพื้นที่เพาะปลูกไปสู่พื้นที่ในตัวเมือง

ดังนั้น ความทันสมัย จึงหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้สังคมรูปแบบเดิมเปลี่ยนไปสู่ความเจริญหรือมีการพัฒนามากขึ้น

แนวทางในการใช้แนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีนี้ในการวิเคราะห์ว่าความทันสมัยส่งผลต่อการคงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของเพลง กล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการอย่างไร

2.4 ลักษณะทางกายภาพของตำบลปากน้ำ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2.4.1 ลักษณะทางกายภาพทั่วไป

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตปริมณฑล ที่มีเนื้อที่ 1,004 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตที่มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่อื่นดังนี้

ทางทิศเหนือ ติดกับกรุงเทพมหานคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2.1 แผนที่เขตเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มา : <http://www.samutprakan.go.th/Title/hist.html> (22 มีนาคม 61)

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดสมุทรปราการแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 6 อำเภอ 50 ตำบล และ 394 หมู่บ้าน โดยการบริหารท้องถิ่นจะประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลจำนวน 18 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 30 แห่ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงข้อมูลการแบ่งเขตการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ	จำนวนตำบล (แห่ง)	จำนวนหมู่บ้าน (แห่ง)	จำนวนเทศบาล (แห่ง)	จำนวน อบต. (แห่ง)
เมืองสมุทรปราการ	13	90	7	5
พระประแดง	15	67	3	6
บางพลี	6	83	1	6
บางบ่อ	8	74	4	6
พระสมุทรเจดีย์	5	42	2	4
บางเสาธง	3	38	1	3
รวม	50	394	18	30

ข้อมูลพื้นที่ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้ อำเภอเมืองสมุทรปราการเป็นหนึ่งในจำนวน 6 อำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ มีขนาดพื้นที่ 190.55 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตพื้นที่ของอำเภอติดต่อกับพื้นที่อื่นดังนี้

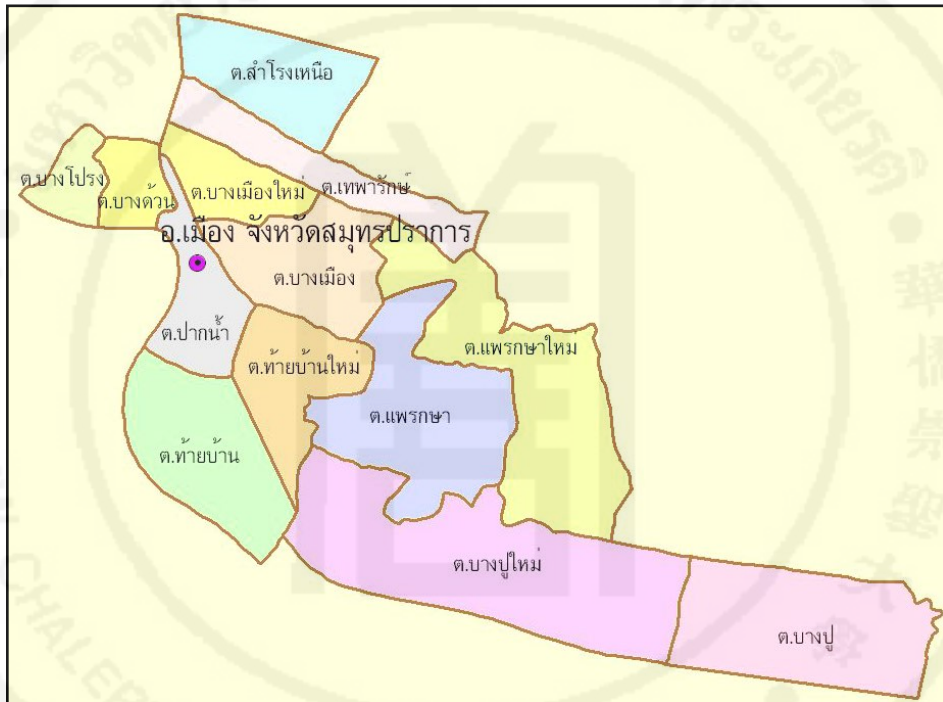
ทิศเหนือ ติดกับเขตบางนาของกรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง

ในส่วนของอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นของตำบลปากน้ำนั้น มีรายละเอียดดังนี้
ทิศเหนือ ติดกับตำบลบางด้วนและตำบลบางเมือง
ทิศตะวันออก ติดกับตำบลบางเมือง
ทิศใต้ ติดกับตำบลท้ายบ้าน
ทิศตะวันตก ติดกับอ่าวไทย

ภาพที่ 2.2 ที่มา : แผนที่แสดงขอบเขตตำบลในอำเภอเมืองสมุทรปราการ http://r01.ddd.go.th/dinThai/%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3/MAIN/SPK/SPK_01.html (22 มีนาคม 2561)

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) พื้นที่บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง จะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม 2) พื้นที่ตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเลจะเป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมถึงและพื้นดินจะมีความเค็มในช่วงฤดูแล้ง และ 3) บริเวณที่ราบทางตอนเหนือและทางตะวันออกซึ่งจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มยาวติดต่อกัน (สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ. 2559 : 6)

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของอำเภอเมืองสมุทรปราการ มีลักษณะอากาศแบบชายทะเล ในช่วงฤดูร้อน อากาศไม่ร้อนจัดและมีความชื้นในอากาศค่อนข้างสูง

จำนวนประชากรและโครงสร้างประชากร

จากการรายงานข้อมูลของที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ ณ เดือนสิงหาคม 2559 ได้รายงาน ว่า ในอำเภอเมืองสมุทรปราการมีจำนวนประชากรทั้งหมด 532,040 คน แบ่งเป็นชาย 253,521 คน หญิง 278,519 คน มีผู้อาศัยรวม 240,678 หลังคาเรือน ความหนาแน่นของประชากร 2792.13 คน / ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้ เฉพาะพื้นที่ตำบลปากน้ำมีจำนวนประชากรรวม 53,759 คน แบ่งเป็นชาย 26,151 คน ประชากรหญิง 27,608 คน (สำนักงานบริหารทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. 2553 : ออนไลน์)

การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอเมืองสมุทรปราการ

อำเภอเมืองสมุทรปราการ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 ตำบล 90 หมู่บ้าน โดยการบริหารท้องถิ่นแบ่งเป็น เทศบาลจำนวน 7 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง รายละเอียด ดังนี้

1. ตำบล จำนวน 13 แห่ง ได้แก่ 1) ตำบลท้ายบ้าน 2) ตำบลปากน้ำ 3) ตำบลบางเมือง 4) ตำบลบางเมืองใหม่ 5) ตำบลบางด้วน 6) ตำบลบางโปรง 7) ตำบลแพรกษา 8) ตำบลบางปู 9) ตำบลบางปูใหม่ 10) ตำบลสำโรงเหนือ 11) ตำบลแพรกษาใหม่ 12) ตำบลเทพารักษ์ 13) ตำบลท้ายบ้านใหม่

2. เทศบาล จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลเมือง 2) เทศบาลตำบลบางปู 3) เทศบาลตำบลแพรกษา 4) เทศบาลตำบลด่านสำโรง 5) เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ 6) เทศบาลเมืองปากน้ำสมุทรปราการ 7) เทศบาลนครสมุทรปราการ

3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) อบต.เทพารักษ์ 2) อบต.บางด้วน 3) อบต.บางโปรง 4) อบต.แพรกษา 5) อบต.แพรกษาใหม่

สถานที่ราชการที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ มีดังนี้

1. ศาลจังหวัดสมุทรปราการ
2. ที่ว่าการอำเภอเมืองสมุทรปราการ
3. สถานีตำรวจภูธรสมุทรปราการ

4. สำนักงานบังคับคดีสมุทรปราการ
5. สำนักงานเทศบาลนครสมุทรปราการ
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ
7. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสมุทรปราการ
8. สำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ
9. สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ
10. สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
11. สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ
12. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ

ไฟฟ้า

จังหวัดสมุทรปราการมีการแบ่งเขตความรับผิดชอบการให้บริการไฟฟ้าเป็น 3 เขต ได้แก่ 1) สำนักงานเขตสมุทรปราการ 2) สำนักงานเขตบางพลี และ 3) สำนักงานเขตประเวศ ทั้งนี้ จากข้อมูลการรายงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสมุทรปราการในปี 2558 รายงานว่ามีผู้ใช้กระแสไฟฟ้าในเขตสมุทรปราการทั้งสิ้น 182,641 (จำนวนเครื่องวัด) คิดเป็นจำนวนกระแสไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 99,410,660 ยูนิต ซึ่งครอบคลุมการใช้ไฟฟ้าประเภท 1) บ้านอยู่อาศัย 2) กิจการขนาดเล็ก 3) กิจการขนาดกลาง 4) กิจการขนาดใหญ่ และ 5) อื่นๆ เช่น องค์กรไม่แสวงผลกำไร กิจการสูบน้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้าชั่วคราวและไฟฟ้าฟรี (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนាจังหวัดสมุทรปราการ. ม.ป.ป. : 34)

การประปา

จากการรายงานของสำนักงานการประปา สาขาสมุทรปราการ ได้รายงานสถิติการประปาของอำเภอเมืองสมุทรปราการในปี 2558 มีปริมาณการใช้น้ำจำนวน 90,089,894 ลบ.ม. (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ. ม.ป.ป. : 35)

การคมนาคม

เขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรปราการมีเส้นทางคมนาคมทางบก โดยแบ่งออกเป็น ถนนสายหลักที่สำคัญ ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ ถนนศรีนครินทร์ ถนนตำรุ – บางพลี ถนนสายลวด ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนรางรถไฟสายเก่า ถนนกาญจนาภิเษก (ทางพิเศษบางพลี – สุขสวัสดิ์) ถนนท้ายบ้าน และถนนแพรกษา

ถนนสายรอง ได้แก่ ถนนสุขุมวิท 78 แลวสุขุมวิท 107 ที่เชื่อมต่อกับถนนรางรถไฟสายเก่า ถนนแบริ่ง เชื่อมต่อกับถนนศรีนครินทร์ ถนนวัดด่านสำโรง บริเวณสุขุมวิท 113 เชื่อมต่อกับถนนศรีนครินทร์ ถนนวัดหนามแดงที่เชื่อมต่อกับถนนกิ่งแก้วในเขตอำเภอบางพลี

นอกจากนี้ ยังมีขนส่งสาธารณะประเภทรถไฟฟ้า ได้แก่ รถไฟฟ้าบีทีเอส สายสุขุมวิท ที่เป็นส่วนต่อขยายจากช่วงแบริ่ง – สมุทรปราการ

ในส่วนการคมนาคมทางน้ำ มีท่าเรือที่สำคัญได้แก่ ท่าเรือวิบูลย์ศรี อยู่ในตำบลปากน้ำ ซึ่งเป็นท่าเรือข้ามฟากจากตลาดปากน้ำไปที่ฝั่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ โดยใช้เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีคลองที่สำคัญได้แก่ คลองสำโรง คลองบางปิ้ง คลองแพรกษา คลองซุดและคลองชลประทาน (อำเภอเมืองสมุทรปราการ. 2561 : ออนไลน์)

อุปกรณ์/ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

จากรายงานการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปี 2559 รายงานว่า จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 724,752 ครัวเรือน มีโทรศัพท์ใช้ 119,065 ครัวเรือน มีเครื่องโทรสารจำนวน 13,711 ครัวเรือน มีคอมพิวเตอร์ (แบบตั้งโต๊ะ แบบกระเป๋าคอมพิวเตอร์ และแบบแท็บเล็ต) จำนวน 197,122 ครัวเรือน และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำนวน 548,767 ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ

ปัจจุบันจังหวัดสมุทรปราการถือเป็นเมืองอุตสาหกรรมหลัก และเป็นศูนย์กลางในการขนส่งสินค้าทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จึงส่งผลให้มีผู้เข้ามาทำกิจการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากรายงานของแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ.2561 - 2564) ได้แสดงข้อมูลจดทะเบียนของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการว่ามีทั้งสิ้น 8,439 แห่ง มีคนงานจำนวน 532,600 คน ซึ่งกล่าวได้ว่าจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีโรงงานมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยอุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญได้แก่ ยานยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ เครื่องจักร/อุปกรณ์ผลิตภัณฑ์โลหะ ไฟฟ้า/ ชิ้นส่วน

อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เคมีภัณฑ์/พลาสติก เป็นต้น จากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่ดินจึงมีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรจึงทยอยขายที่ดินออกไป ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ในการทำเกษตรกรรมมีปริมาณลดลงไป (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การ พัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ. ม.ป.ป. : 11-14)

การศึกษา

อำเภอเมืองสมุทรปราการมีจำนวนโรงเรียนจำนวน 180 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 97 แห่ง และสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 83 แห่ง

ศาสนา

จากการรายงานข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ ในปี 2558 ได้รายงานว่าจำนวนศาสนสถานในอำเภอเมืองสมุทรปราการมีจำนวนรวม 31 แห่ง แบ่งเป็น วัดไทยจำนวน 25 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 4 แห่ง โบสถ์คริสต์จำนวน 2 แห่ง และมีสยิดจำนวน 3 แห่ง

2.4.2 ประวัติชาวจีนในเมืองปากน้ำโดยสังเขป

จากหนังสือ “วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ” ได้อธิบายถึงชุมชนที่อาศัยในตำบลปากน้ำไว้ว่า คนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยในเมืองไทยส่วนใหญ่จะเข้ามาปักหลักทำมาหากินและอาศัยอยู่จนชั่วลูกชั่วหลานนั้น สามารถปรับตัวเข้ากับคนไทยในพื้นที่ได้ดี ซึ่งย่านตลาดปากน้ำถือเป็นย่านที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มากที่สุด โดยชาวจีนที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ขายและมาแต่งงานกับหญิงไทยในพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาที่ยังพื้นที่ปากน้ำออกเป็น 3 ระยะเวลาที่สำคัญได้แก่ ระยะแรก โดยเริ่มเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี กล่าวคือหลังจากที่รวบรวมแผ่นดินไทยไว้ได้แล้วตลอดแนวชายฝั่งทางตะวันออกที่เคยเป็นเส้นทางเดินทัพผ่านของกองทัพพระเจ้าตากสินจะมีชาวจีนตั้งรกรากอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและชาวจีนกลุ่มนี้ถือเป็นกำลังสำคัญในการสร้างเมืองปากน้ำ และประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก ระยะที่สอง ในสมัยปลายรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 มีชาวจีนที่อพยพเข้ามาที่เมืองปากน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งชาวจีนกลุ่มนี้มีความชำนาญในการเลี้ยงสัตว์ปีก พวกเขาเปิด ไก่ จะอาศัยอยู่ในพื้นที่แถวถนนท้ายบ้าน ระยะที่สาม ราวปี พ.ศ. 2488 เป็นชาวจีนที่เข้ามาอาศัยที่เมืองปากน้ำ ส่วนมากจะเดินทางมาจากเมืองชัวเถา และระยะที่สี่ กลุ่มชาวจีนที่เข้ามาในช่วงนี้ถือว่าเป็นกลุ่มชาวจีน ใหม่ที่เป็นนักอุตสาหกรรมที่เริ่มเข้ามาช่วง 40-50 ปีมานี้ ซึ่งมีทั้งชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะ โดยชาวจีน แต้จิ๋ว

จะเข้ามาตั้งโรงงานแถวนิคมอุตสาหกรรม ส่วนชาวจีนแคะเป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญการทำเครื่องหนัง ทอผ้าก็เข้ามาตั้งโรงงาน ฟอกหนัง โรงงานทอผ้า แถวถนนสุขุมวิทตั้งแต่ซอยฟอกหนัง ก.ม.30 ซอยฟอกหนังก.ม.34 ยาวตลอดไปจนถึงบางปู

ทั้งนี้ ชาวยุโรปเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในปากน้ำมีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมอยู่ 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมส่งเสริมการศึกษา กล่าวคือ มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีน คือโรงเรียนปวยฮั่ว 2) กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมการทำบุญ คือการตั้งโรงเจแห่งเสียง 3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือคนชราที่ไม่มีผู้อุปการะ คือตั้งมูลนิธิวัยวัฒนาวาส และ 4) กิจกรรมช่วยเหลือคนจนหรือศพที่ไม่มีญาติ คือตั้งมูลนิธิร่วมกุศล นอกจากนี้ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่แถวบริเวณถนนท้ายบ้านจะประกอบอาชีพหลักที่สำคัญคือ เลี้ยงเป็ดและทำอาชีพประมง (วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ. มปป. : 45-97 และ สมชาย ชัยประดิษฐ์รักษ์. 2548 : 67-69)

จึงกล่าวได้ว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในช่วงแรกๆ จะอาศัยอยู่แถวตลาดปากน้ำ แถวถนนท้ายบ้าน บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงบริเวณปากอ่าวไทย ส่วนชาวจีนใหม่ที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมจะอยู่บริเวณถนนสุขุมวิท ซอยฟอกหนัง ก.ม. 30 และก.ม. 34 เรื่อยไปจนถึงบางปู ในอดีตชาวจีนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำการประมง ทำสวนผลไม้ รวมถึงพายเรือค้าขายตามแม่น้ำลำคลอง เช่นคลองตาเค็ด โดยตอนกลางวันชาวจีนจะพายเรือขายกล้วยเตี่ยวในคลอง เป็นต้น ซึ่งชาวจีนที่อาศัยอยู่แถวท้ายบ้านจะประกอบอาชีพประมง จนกระทั่งต่อมาเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ผู้คนจึงเริ่มเปลี่ยนไปทำงานในโรงงานแทน

ด้านการคมนาคม ในอดีตเส้นทางคมนาคมทางน้ำถือเป็นเส้นทางสำคัญของชาวปากน้ำ จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 จึงเริ่มมีการสร้างทางรถไฟสายปากน้ำ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณตลาดวิบูลย์ศรี ตรงหน้าท่าเรือข้ามฟากไปทางฝั่งพระสมุทรเจดีย์ โดยมีสถานีเริ่มต้นอยู่ที่บริเวณหน้าสถานีหัวลำโพง ถือว่าเป็นทางรถไฟสายแรกในเมืองไทยที่ก่อตั้งขึ้นโดยเอกชนในรูปแบบของบริษัทที่เรียกว่า “กอมปานี (Company) รถไฟ หรือ บริษัทรถไฟปากน้ำ” โดยเริ่มทำสัญญาสร้างในปีพ.ศ. 2429 (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. มปป. : 134-139) ซึ่งต่อมาในราวปีพ.ศ. 2479 จึงได้รับการพัฒนาให้เป็นรางไฟฟ้า กล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชาวสมุทรปราการได้มีไฟฟ้าใช้ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ภายใต้การดูแลของพระสมุทรมุขานุรักษ์ (ข้า ฦ ป้อมเพชร) ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการในขณะนั้น ได้เริ่มจัดสร้างถนนและเริ่มเชื่อมต่อกับถนนในกรุงเทพฯ ขนานกับทางรถไฟสายปากน้ำซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสร้างถนนในจังหวัดสมุทรปราการหลายสายและพัฒนาต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน (วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ. มปป. : 65-69)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในประเทศไทย พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษารวบรวมข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของกลุ่มชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย พบเพียงหนังสือเรื่อง “ตัวตนคนแต่จิว” (เสี่ยวจิว. 2554 : 60) ที่กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวไว้ว่า เพลงกล่อมเด็กของชาวจีนแต่จิวถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิว ทั้งนี้เนื้อร้องของเพลงที่กลุ่มชาวจีนแต่จิวร้องกล่อมเด็กจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น แต่มีนัยยะแฝงถึงการอวยพรให้เกิดสิ่งที่ดีแก่เด็ก โดยในหนังสือเล่มดังกล่าวมีการหยิบยกเพลงกล่อมเด็กเพียงเพลงเดียวเท่านั้นคือเพลง “อ่องอ่องเอ อ่องกิมก่อง...”

ส่วนงานวิจัยที่พบ จะเป็นการนำเนื้อเพลงกล่อมเด็กของประเทศไทยกับเพลงกล่อมเด็กของประเทศไทยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการสื่อความหมาย ได้แก่งานวิจัยของ Chai Yao (2556) เรื่อง “วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กของไทยกับจีน” โดยคัดเลือกเพลงกล่อมเด็กของไทยกับเพลงกล่อมเด็กของจีนจากนั้นนำเนื้อร้องมาเปรียบเทียบกัน จากการศึกษาค้นคว้า เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กของไทยและจีนสามารถแบ่งออกเป็น 1) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ เพลงกล่อมเด็กของไทยจะกล่าวถึงบทบาทของแม่ แต่เพลงกล่อมเด็กของทางจีนจะเล่าถึงบรรยากาศที่ชวนให้เด็กหลับ 2) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ เพลงกล่อมเด็กทั้งของไทยและจีน ต่างสะท้อนภาพของชนบทที่เป็นสังคมเกษตรกรรม โดยเพลงกล่อมเด็กของไทยจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทย ส่วนเพลงกล่อมเด็กของจีนจะเป็นการบอกเล่าวิธีการกล่อมเด็ก 3) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก เพลงกล่อมเด็กของไทยและจีนล้วนสะท้อนถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก โดยเพลงกล่อมเด็กของไทยจะเน้นสะท้อนถึงความห่วงใยของแม่ ขณะที่เพลงของจีนไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความรักที่มีต่อลูกแต่ยังสะท้อนถึงความรักที่มีต่อผู้อื่นอีกด้วย และ 4) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนิทานและวรรณกรรม ทั้งไทยและจีนล้วนอิงตามวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงซึ่งเพลงกล่อมเด็กของไทยจะนิยมเลือกเนื้อเรื่องหรือตัวละครบางช่วงบางตอนมาแต่งเป็นเนื้อร้อง ส่วนเพลงกล่อมเด็กของจีนจะนิยมนำเรื่องย่อของนิทานมาปรับเป็นเนื้อร้อง

จึงกล่าวได้ว่า ในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ทั้งนี้ เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนที่มีการกล่าวถึงมีเพียงเพลงเดียวที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น

2.5.2 บทบาทและภาพสะท้อนของเพลงกล่อมเด็ก

จากงานวิจัยของดวงเดือน หลงสวาสดี (2547) เรื่อง “เพลงกล่อมลูกภาคกลางบ้านปากปลัด ตำบลคลองเงิน อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม” พบว่า เมื่อความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมี

ค่านิยมในการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปและเมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้เพลงกล่อมลูกที่เคยมีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กอย่างแพร่หลายในอดีตต้องลดบทบาทหน้าที่ลงตามค่านิยมของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การคงอยู่ของเพลงกล่อมลูกนั้นจึงยังคงอยู่เฉพาะกับคนในรุ่นอายุประมาณ 50 ขึ้นไปเท่านั้นที่ยังคงใช้อยู่บ้าง ส่วนคนรุ่นใหม่ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของเพลงกล่อมลูก ดังนั้นเพลงกล่อมลูกก็อาจจะเลือนหายไปจากชุมชนพร้อมๆ กับสังขารของคนเฒ่าคนแก่อย่างแน่นอน

จากงานวิจัยของกมล บุญเขต และกอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2546) เรื่อง “การวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ตำบลนายม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า ภาษาที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็กนั้นเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย และอาจมีเรื่องภาษาถิ่นปรากฏอยู่ในเพลง แต่ไม่มากนัก เนื้อเพลงส่วนใหญ่มีขนาดสั้น โดยจะกล่าวถึงความผูกพันของแม่ที่มีต่อลูก มีเนื้อร้องที่เป็นคำพูดให้เด็กก้มลงจะได้ยอมนอน แสดงความเชื่อของคนในสังคม มีลักษณะเป็นอาชยานที่คล้ายกับการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง และสะท้อนสภาพสังคมในด้านการประกอบอาชีพหน้าที่ของคนในครอบครัว และสภาพแวดล้อมของชุมชน นอกจากนี้คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏ คือ เป็นแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรม ด้านคติชน สะท้อนสภาพสังคมในสมัยก่อน และมีคุณค่าทางด้านภาษา

จากงานวิจัยของนุริยีน สาแล๊ะ (1998) เรื่อง “เพลงกล่อมเด็กไทยมลายู : มรดกทางภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชนมลายู” พบว่า เพลงกล่อมเด็กมีส่วนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ เด็กได้ร่วมรับรู้ถึงสภาพทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรมตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่คนในสังคมต้องประสบ เพื่อที่เด็กจะได้เติบโตและปฏิบัติตนได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของสังคม เพลงกล่อมเด็กทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนสังคม เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัวและคนในสังคม

邓植朝 และ邓倩华 (2013) เรื่อง “论摇篮曲人文话语中所体现的精神内涵——以广州摇篮曲位列” บทเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่แม่ใช้ร้องตอนที่กล่อมลูกให้นอนหลับ เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กเป็นผลพวงจากวิถีชีวิตการใช้แรงงานในสังคมชาวบ้าน จึงทำให้เนื้อร้องมีลักษณะเรียบง่าย เต็มไปด้วยกลิ่นอายของวิถีชีวิตที่แท้จริงของชาวบ้าน และเป็นการถ่ายทอดถึงความรู้สึกของชาวบ้านทั่วไปอย่างแท้จริง โดยใช้วิธีบอกเล่าปากต่อปากในการสืบทอดต่อกันมาเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งท่วงทำนองของเพลงกล่อมเด็กจะช่วยให้เด็กรู้สึกมีความสุข นอกจากนี้ เนื้อร้องยังแฝงไปด้วยความหมายที่ลึกซึ้งที่เป็นการปลูกฝังคุณธรรม ความมานะ บากบั่นพากเพียร เช่น เพลง “月光光，照入花大嫂房。大嫂针花到半夜，大哥写字到天亮。” จากเพลงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเนื้อเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพวิถีชีวิตของชาวบ้านทั่วไปที่พี่สะใภ้ยังคงปักผ้าในช่วงกลางดึก พี่ชายยังคงเขียนหนังสือจนถึงฟ้าสว่าง ถือเป็นการกล่าวชื่นชมความขยันของพี่สะใภ้และพี่ชาย และยังเป็นการปลูกฝังให้ลูกมีความขยันพากเพียร

เหมือนกับพี่สะใภ้และพี่ชาย เป็นต้น นอกจากนี้ เพลงกล่อมเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของพ่อแม่ที่มีต่อลูก กล่าวคือ พ่อแม่ทุกคนต่างคาดหวังให้ลูกมีชีวิตและมีอนาคตที่งดงามหรือมีสุขภาพที่แข็งแรงอีกด้วย โดยจะอวยพรผ่านเพลงที่ใช้ร้องกล่อม เป็นต้น

งานวิจัยของ王新乐(2017) เรื่อง“两种风格摇篮曲比较分析” พบว่า เพลงกล่อมเด็กที่เหมาะสมสำหรับเด็กซบร้องจะมีเนื้อร้องที่สั้นและง่าย โดยเนื้อร้องจะถ่ายทอดถึงโลกที่อยู่ภายในจิตใจของเด็กๆ เช่น เพลง “ลูกน้อยต้องนอนหลับ” (小宝宝要睡觉) และเพลง “หลับเถอะ ลูกน้อย” (睡吧, 小宝贝) สำหรับบทเพลงกล่อมเด็กที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ใช้ซบร้อง เช่น เพลงกล่อมเด็กพื้นเมืองของชาวจีนแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (东北民歌) เนื้อหาค่อนข้างยาวถ่ายทอดความปรารถนาและการอวยพรที่งดงาม โดยในที่นี้ขอยกตัวอย่างบทเพลงกล่อมเด็ก ดังต่อไปนี้

1) เพลง “ลูกน้อยต้องนอนหลับ” (小宝宝要睡觉)

เนื้อร้อง “风不吹、树不摇、鸟儿也不叫、小宝宝要睡觉、眼睛闭闭好”

ความหมาย “ลมไม่พัด ต้นไม้ไม่ไหว นกน้อยก็ไม่ร้อง ลูกน้อยต้องนอนหลับ หลับตาซะ”

2) เพลง “หลับเถอะ ลูกน้อย” (睡吧, 小宝贝)

เนื้อร้อง “睡吧布娃娃, 睡吧小宝贝, 快快合上眼呀, 好好睡一睡, 你会梦见花园里有朵红玫瑰。唔, 唔, 有朵红玫瑰。”

ความหมาย “หลับเถอะ ตุ๊กตาผ้า หลับเถอะ ลูกรัก (หัวแก้วหัวแหวน) รีบๆ ปิดตา หลับให้สบาย สักตื่น ลูกจะฝันเห็นดอกกุหลาบแดงในสวนดอกไม้ อู(โอ)...อู(โอ)... มีดอกกุหลาบแดง”

3) เพลง “แม่ต้นไม้ใหญ่” (大树妈妈)

เนื้อร้อง “大树妈妈个儿高, 对着摇篮唱歌谣, 摇呀摇, 摇呀摇, 摇篮里的小鸟睡着了。大树妈妈个儿高, 对着小鸟呵呵笑, 风来了, 雨来了, 绿色的小伞撑开了。”

ความหมาย “แม่ต้นไม้ใหญ่ ลำต้นสูงใหญ่ ร้องเพลงพื้นเมืองกับเปลไกว ไกวเปลไป ไกวเปลไป นกน้อยนอนหลับในเปล แม่ต้นไม้ใหญ่ลำต้นสูงใหญ่ หัวเราะเอิ๊กอ้ากกับเจ้านกน้อย ลมพัดมา ฝนก็มา ร่มคันน้อยสีเขียวก็กางออกมา”

2.5.3 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน

ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ (2542 : บทคัดย่อ) เรื่อง “เอกลักษณ์ชาติพันธุ์คนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมน้อย” พบว่าชาวจีนรุ่นแรกมีความสำคัญในความเป็นเงินอยู่มาก และยังคงเลือกรักษาความเป็นเงินเอาไว้ ต่อมาสมาชิกของครอบครัวในรุ่นที่ 2 พบว่า ส่วนใหญ่ยังคงสามารถรักษาวัฒนธรรมเงินที่รุ่นพ่อแม่ถ่ายทอดเอาไว้ให้ได้อยู่ แต่ทว่าเริ่มมีการปรับตัวขึ้น เช่น การพูดภาษาไทย เรียนรู้วัฒนธรรมไทยจากโรง

เรียนและกลุ่มเพื่อน และลักษณะการปรับตัวจะปรากฏชัดในรุ่นที่ 3 ซึ่งประกอบกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่พยายามกดดันให้ชาวจีนกลายเป็นไทย ทำให้สมาชิกรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 มีแนวโน้มเลือกเป็นคนไทย และรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรม จีนในฐานะสมาชิกของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีน

ชนาภา เมธิเกรียงไกร (2558 : 145-146) เรื่อง “กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนตลาดบ้านใหม่ รุ่นที่ 2 เป็นต้นมา มีการผสมกลมกลืนด้านขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งของบรรพบุรุษชาวจีนและชาวไทยเพิ่มมากกว่าในอดีต ให้ความเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามบรรพบุรุษจีน เช่น เทพเจ้าจีน ศาลเจ้าจีน การไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น รวมถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวไทย เช่น บูชาพระพุทธรูปของไทย ศาลพระภูมิของไทย เป็นต้น

Ma Gui Tong (2554 :176-177) เรื่อง “ศึกษาอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮากกาในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จังหวัดสงขลา” พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนฮากกาในเทศบาลหาดใหญ่ใช้ความเชื่อเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นแบบแผนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการดำรงชีวิต ในช่วงแรกจะมีผู้นำและคณะกรรมการของสมาคมทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารประสานกับหน่วยงานอื่นๆ และมีผู้อาวุโสทำหน้าที่ให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา ช่วงที่สองคือช่วงที่รัฐบาลไทยเข้ามาควบคุมและลดบทบาทของชาวจีนด้วยการดำเนินนโยบายต่างๆ เช่น ควบคุมสมาคมจีน การปิดโรงเรียนจีนได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีน ฮากกาเป็นอย่างมาก ทำให้การแสดงออกอัตลักษณ์ของชุมชนจีนฮากกามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นแบบประนีประนอม มีการผสมผสานวัฒนธรรมของชาวจีนฮากกาเข้ากับวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้ เพื่อรักษาให้ชุมชนของชาวจีนฮากกาสามารถอยู่รอดได้ แต่จะแสดงออกถึงความเป็นชาวจีนฮากกากันภายในกลุ่มตัวเอง โดยแสดงออกผ่านทางวัฒนธรรม การประกอบพิธีกรรม เพื่อช่วยยึดเหนี่ยวรวบรวมความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนไว้ และสามารถได้รับการยอมรับจากสังคม ในช่วงที่สามชาวไทยเชื้อสายจีนฮากการุ่นใหม่ในเทศบาลนครหาดใหญ่ได้รับการศึกษาแบบใหม่มีระบบความคิดต่างไปจากเดิม เริ่มมีบทบาทในด้านการค้า ด้านวิชาการ ด้านการเมือง สามารถประกอบอาชีพได้มากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีน มีความเป็นไทยมากขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง“การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ

3.1 ประเภทการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snow-ball) ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีการถ่ายภาพและบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลไว้บางส่วน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิง โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

3.2 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนอายุ 40 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และยังสามารถขับร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน หรือเคยได้ยินบรรพบุรุษหรือเพื่อนบ้านใช้เพลงภาษาจีนร้องกล่อมลูกหลาน

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายและการสุ่มกลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snow-ball) กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้การสุ่มเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากการแนะนำของผู้ที่คุ้นเคยในพื้นที่ และขอให้ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ช่วยแนะนำผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญรายอื่นๆต่อไป โดยต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ในการลงพื้นที่สัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง

ในการลงพื้นที่สัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มเข้าไปสอบถามจากพื้นที่แหล่งชุมชนจีน ได้แก่ โรงเจห่งเสียง แถววงเวียนท้ายบ้าน มูลนิธิร่วมกุศลสมุทรปราการ มูลนิธิปากน้ำสุสาน โดยได้รับการแนะนำจากคุณณัฏวดีตรา

โดยมีรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1. นางชกหุย แซ่จิ่ง อายุ 72 ปี
2. นางจูลี่ หรง อายุ 70 ปี
3. นางตั้งซก เฮียง อายุ 85 ปี
4. นางประภาภรณ์ รักษศิริ อายุ 62 ปี
5. นางสมนึก ลากไพโรจน์ อายุ 70 ปี
6. นายกิตติศักดิ์ สุจิตติไพศาล อายุ 50 ปี
7. นายปรีชา แสงวัชรสุนทร อายุ 80 ปี
8. นายชุ่นหัง โกมล อายุ 80 ปี
9. นางพรพิมล อัครมงคลโรจน์ อายุ 72 ปี
10. นางอารีย์ หวังกิตติกาล อายุ 82 ปี
11. นายพลัฏฐกมน์ จิรกมลภัทร์ อายุ 65 ปี
12. นายโอตี้ แก้วเกตุกาญจน์ อายุ 68 ปี
13. นางนฤมล เพ็ชรวารวิทย์ อายุ 75 ปี
14. นายอเนกพงศ์ คุณทรัพย์สิน อายุ 63 ปี
15. นายยุทธเกียรติ เกียรติสมุทรธารา อายุ 72 ปี
16. นายอดิสรณ์ จริยะเลิศศิริ อายุ 63 ปี
17. นาง ก. (นามสมมติ) อายุ 57 ปี

3.2.3 สนามวิจัย

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยแบบเจาะจง คือบริเวณ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จีวอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่

3.3 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ที่มีหัวข้อสำคัญดังนี้

1. ประวัติข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มภาษา ระดับการศึกษา ความสามารถทางด้านภาษาจีน
2. สถานภาพของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในอดีตและปัจจุบัน เช่น เคยได้ยินเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนจากที่ไหน เคยใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนร้องกล่อมลูกหลานหรือไม่ มีจำนวนกี่เพลง ปัจจุบันยังใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนร้องกล่อมลูกหลานหรือไม่ เป็นต้น
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในอดีตและปัจจุบัน
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในปัจจุบัน
5. การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในปัจจุบันที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวในการเลี้ยงลูกหลาน
6. สภาพแวดล้อมของสถานที่อยู่อาศัยในอดีต/ ปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลง
7. ความสามารถด้านภาษาจีนของสมาชิกในครอบครัวในปัจจุบัน
8. การปฏิบัติตามประเพณีจีนในปัจจุบันและอนาคต

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตำบลปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการในการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูล และทำการจดบันทึกข้อมูล และการอัดเสียง รวมถึงมีการถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูล โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มีการชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลให้แก่ผู้ให้ข้อมูลรับทราบ รวมถึงได้รับอนุญาตในการระบุชื่อในเล่มงานวิจัย ในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวกให้ระบุชื่อ ผู้วิจัยจะใช้นามสมมติในการระบุชื่อแทน

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เริ่มลงพื้นที่เก็บข้อมูลตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2560 จนกระทั่งถึงช่วงเดือนพฤษภาคม 2561 โดยก่อนการลงพื้นที่สัมภาษณ์จะมีการโทรนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับทางผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้า นอกจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการแล้ว ผู้วิจัยเองได้มีการลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการอีกหลายครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด

วันเวลาในการลงพื้นที่สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

1. วันที่ 24 ธันวาคม 2560
2. วันที่ 6 มกราคม 2561
3. วันที่ 9 มกราคม 2561
4. วันที่ 29 มีนาคม 2561
5. วันที่ 20 เมษายน 2561

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาจำแนกหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 1) เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้รวบรวมเพลงกล่อมเด็กที่ชาวไทยเชื้อสายจีนใช้ร้องกล่อมลูกหลานมีจำนวน 7 เพลง ได้แก่ 1) เพลง 啾啾 2) เพลง 门脚一丛柑 3) เพลง 天顶一只鹅 4) เพลง 目眯眯 5) เพลง 月光光 6) เพลง 火金姑 และ 7) เพลง 一只鸡仔

โดยผู้วิจัยจะศึกษาสาระสำคัญในการสื่อความหมายของเนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน และนำเสนอ อภิปรายผลในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

3.5.2 การวิเคราะห์การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนนั้น ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ทฤษฎีความทันสมัย และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่กับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็ก โดยจะแบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะโครงสร้างครอบครัว บทบาทหน้าที่การเลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สื่อและเทคโนโลยี โดยใช้ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และทฤษฎีความทันสมัยในการวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลได้มานำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง“การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ” แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ และ 2) การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ

4.2 การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน

4.1 ข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ

สรุปผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวน 17 คน เป็นกลุ่มชาวจีนแต่จัดคิดเป็นร้อยละ 76.47 และจีนแคะคิดเป็นร้อยละ 23.53 (ดูตารางที่ 4.1) โดยเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 52.94 และชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 47.06 (ดูตารางที่ 4.2) และมีช่วงอายุระหว่าง 61-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.19 รองลงมาคืออายุระหว่าง 71- 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.29 (ดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ช่วงอายุ	ร้อยละ
50-60	11.76%
61-70	41.19%
71-80	35.29%
81-90	11.76%

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงข้อมูลกลุ่มภาษาจีนถิ่นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มภาษา	ร้อยละ
จีนแต้จิ๋ว	76.47%
จีนแคะ	23.53%

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงข้อมูลรุ่นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รุ่นที่	ร้อยละ
2	52.94 %
3	47.06 %

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รวม 17 ราย

ชื่อ-สกุล	啲呀啲	门脚一丛柑	天顶一只鹅	目咪咪	月光光	火金姑	一只鸡仔	รวมจำนวนเพลง
1. นางชกหุย แซ่จิ่ง	/							1
2. นางจูลี่ หรง	/			/				2
3. นางตั้งซก เฮียง	/							1
4. นางประภาภรณ์ รักษศิริ	/			/				2
5. นางสมนึก ลาภไพโรจน์	/			/				2
6. นายกิตติศักดิ์ สุจิตติไพศาล	/							1
7. นายปรีชา แสงวัชรสุนทร	/							1
8. นายชุ่นหัง โกมล	/							1
9. นางพรพิมล อัครมงคลโรจน์	/							1
10. นางอารีย์ หวังกิตติกาล	/	/	/		/	/	/	6
11. นายพลัญฐกมล จิรมลภักดิ์	/							1

12. นายโอตี้ แก้วเกตุกาญจน์	/							1
13. นางนฤมล เพ็ชรวารวิทย์	/	/	/		/		/	5
14. นายอเนกพงศ์ คุณทรัพย์สิน	/							1
15. นายยุทธเกียรติ เกียรติสมุทรธารา	/							1
16. นายอดิสรณ์ จริยะเลิศศิริ	/							1
17. นาง ก. (นามสมมติ)	/				/			2
รวม	17	2	2	3	3	1	2	

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ในพื้นที่แถวถนนท้ายบ้าน ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 17 ราย สามารถรวบรวมข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนได้จำนวน 7 เพลง ได้แก่ 1) เพลง 啾呀啾 2) เพลง 门脚一丛柑 3) เพลง 天顶一只鹅 4) เพลง 目眯眯 5) เพลง 月光光 6) เพลง 火金姑 และ 7) เพลง 一只鸡仔

จากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนที่ทุกคนรู้จักและร้องได้เป็นลำดับแรกคือ เพลง 啾呀啾 รองลงมาคือ เพลง 目眯眯 กับเพลง 月光光 ลำดับที่สามคือ เพลง 天顶一只鹅 กับเพลง 一只鸡仔 และลำดับสุดท้ายคือ เพลง 门脚一丛柑กับเพลง 火金姑 นอกจากนี้ ยังเห็นได้ว่ามีผู้ที่สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนได้มากถึง 6 เพลงจำนวนหนึ่งคนและร้องได้ 5 เพลงจำนวนหนึ่งคน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนทั้ง 7 เพลง มาวิเคราะห์สาระสำคัญของเนื้อร้อง และแบ่งประเภทของเพลงกล่อมเด็กก่อน จากนั้นจึงวิเคราะห์ความหมายของเนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนทั้ง 7 เพลง โดยการถอดเสียงอ่านภาษาไทยของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนแต่จิว ผู้วิจัยได้อิงตามการถอดเสียงในพทานานุกรมจีน-ไทย (ชวน เขียวโชติ. 2505) รายละเอียดมีดังนี้

4.1.1 การแบ่งประเภทเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ

เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่เกิดขึ้นจากชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เริ่มต้นขึ้นจากครอบครัว โดยพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่คนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูเป็นผู้คิดคำร้องเพื่อใช้ร้องกล่อมลูกหลานของตน บทเพลงที่มีความไพเราะก็จะมีกรจดจำและนำไปร้องต่อในชุมชนจนแพร่หลายมากขึ้น แล้วจึงใช้ร้องสืบทอดกันมา ซึ่งเนื้อเพลง ส่วนวนภาษาและเนื้อหาสาระสำคัญจะแตกต่างกันไปตามสำเนียงภาษาถิ่น สภาพสังคมและค่านิยมความเชื่อ ในส่วนเนื้อหาของเพลงจะแสดงออกถึงความรักที่พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่มีต่อลูกหลานเป็นการถ่ายทอดความห่วงใยและบอกกล่าวถึงสิ่งดีๆ ที่ตั้งใจทำให้เด็ก โดยผ่านถ้อยคำปลอบ

ประโลมและกล่อมให้เด็กนอนหลับ เพื่อไม่ให้เด็กร้องไห้รบกวนผู้ใหญ่ คำที่ใช้เรียกเด็กในบทเพลงจะเป็น คำที่สื่อความหมายแสดงถึงความรัก ความเอ็นดูหรือเป็นคำที่มีความหมายแสดงถึงความดีงามมีคุณค่า ทั้งนี้ เนื้อหาของเพลงสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) เนื้อร้องที่แสดงออกถึงความรักของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ที่มีต่อลูกหลาน 2) กล่าวถึงธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม 3) เป็นการเล่าเรื่องราวจากนิทาน ตำนานและวรรณคดี 4) เป็นคติเตือนใจสะท้อนสังคมล้อเลียนและเสียดสีพฤติกรรมของคนในสังคม (คณะกรรมการโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. 2557 : ออนไลน์) ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่ของเพลงกล่อมเด็กสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ 1) ใช้กล่อมให้เด็กหลับ เป็นการแสดงถึงความรักของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก และ 2) เป็นการสอนภาษา ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อเพลง เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เพลงกล่อมเด็กในวิถีชีวิตของชาวบ้าน เพลงกล่อมเด็กในนิทาน ค่านิยม ความกตัญญูตเวทีย (ผ่องพันธุ์ ภูมิรัตน์ : 2521)

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถแบ่งตามความหมายของเนื้อร้องออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.1.1.1 เนื้อหาที่แสดงออกถึงความรัก การอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์พบเพลงกล่อมเด็กที่มีความหมายสะท้อนถึงความรักและอวยพรให้เด็กพบเจอแต่สิ่งดีๆ ได้แก่ เพลง 啖呀啖 นอกจากนี้ พบว่าในบทเพลงเดียวกันนี้อาจมีรายละเอียดของเนื้อเพลงที่ร้องต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่ต้องการอวยพรให้ลูกหลานของตน ในที่นี้สามารถสรุปออกมาได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

แบบที่ 1

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
อ๋อง เอ,	อ๋อง เอ	เสียงเอื้อนร้องขึ้นต้นประโยค
啖金公呀,	อ๋อง กิมก่อง	ไอ้เจ้า “จิงกง”
金公做老爹,	กิมก่อง จ้อ เหล่าเตี้ย	“จิงกง” เจ้าจะเป็นเจ้านายใหญ่
阿文阿武来担靴	อาบุง อาบู ไหล่ ตาเฮีย	อาเหวิน อาอู๋ (ป่าวไพร่) มายกรองเท้า

担浮浮,	ดำ พู้ พู้	ยกรองเท้ายกสูงๆ
饲猪大过牛,	ฉี่ ตื่อ ตั่ว ก่วย งู	เลี้ยงหมูตัวใหญ่กว่าวัว
大牛生马仔,	ตัว งู แซ เบ้ เกียะ	วัวตัวใหญ่ออกลูกเป็นลูกม้า
马仔生金珠,	เบ้ เกียะ แซ กิม จู	ลูกม้าออกไข่มุกทอง
金珠辘圆,	กิม จู ลิ่ง ล่ง อี้	ไข่มุกทองกลมกลิ้งกลุกๆ
阿舍读书赴科期,	อา เสี่ย ทักจื่อ หู่ ควย คี	อาเสี่ยเรียนหนังสือไปสอบเข้าราชการ
科期科期科,	ควย คี ควย คี ควย	สอบเป็นราชการ
阿舍读书登探花,	อาเสี่ย ทัก จื่อ เต็ง ถ้าฮวย	อาเสี่ยเรียนหนังสือไปสอบได้ตำแหน่ง ถ้าฮวย

คำศัพท์

1. อ่องเอ - เสียงเอื่อนร้องขึ้นต้นประโยค คำเลียนเสียงที่ใช้กล่อมเด็กซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เปล่งเสียงร้องว่า “อ่อง เอ” ดังนั้น ในเนื้อเพลงข้างต้นจึงขอให้คำว่า “อ่อง เอ” ในเนื้อร้อง
2. 金公 - คำที่ใช้เรียกเด็กทารกอย่างเอ็นดู
3. 老爹 - ปู่ แต่ในที่นี้หมายถึงเจ้านายใหญ่
4. 阿文阿武 - ในที่นี้หมายถึง บ่าวไพร่ คนรับใช้
5. 探花 - เป็นตำแหน่งคุณวุฒิลำดับขั้นของการสอบเข้ารับราชการของจีนซึ่งแบ่งเป็น “状元” หรือจอหงวน คือผู้ที่สามารถสอบได้อันดับที่หนึ่งของประเทศ อันดับที่สองคือ 榜眼 หรือป่งเหยียน คือรองบัณฑิต และอันดับที่สาม 探花 หรือ ทั้นฮวา คือบัณฑิตที่สอบได้อันดับที่สามนั่นเอง

ความหมายเนื้อเพลง

กล่าวถึงความรักและความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ที่ต้องการให้ลูกหลานเติบโตใหญ่ มีความเจริญก้าวหน้า สามารถสอบเข้ารับราชการมีตำแหน่งใหญ่โตและมีอนาคตที่ดี

จากบทเพลงข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความรักที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็กจากคำที่ใช้เรียกลูกที่ว่า “金公” คาดหวังให้ลูกหลานมีตำแหน่งใหญ่โตในอนาคต จากเนื้อร้องคำว่า “金公做老爹” ที่หมายถึงการเป็นเจ้านายใหญ่ ซึ่งเป็นการอวยพรให้ลูกหลานเป็นคนใหญ่คนโตในอนาคต นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงความ

คาดหวังให้ลูกหลานเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จากประโยคที่ว่า “饲猪大过牛大牛生马仔，马仔生金珠...” เลี้ยงหมูตัวใหญ่กว่าวัว วัวตัวใหญ่ออกลูกเป็นลูกม้า ลูกม้าออกไข่มุกทอง เป็นต้น และจากประโยคที่ “阿舍读书登探花” อาเสี่ยเรียนหนังสือไปสอบได้ตำแหน่งถ้าฮวย ซึ่งเป็นตำแหน่งในการสอบเข้ารับราชการของชาวจีนในอดีต เป็นต้น ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการอวยพรให้ลูกหลานก้าวหน้าขึ้นทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ในเนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กยังมีการนำเรื่องราวตัวบุคคลที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์มาใช้ร้องกล่อม เพื่อคาดหวังให้ลูกหลานมีความก้าวหน้าเช่นเดียวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีต ดังเช่นเพลงต่อไปนี้

แบบที่ 2

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
อ๋อง เอ	อ๋อง เอ	อ๋อง เอ
奉金公	อ๋อง กิม ก่อง	อ๋อง “จินกง”
金公做老爹，	กิมก่อง จ้อ เหล่าเตี้ย	โ้วเจ้า “จินกง” เป็นคนใหญ่คนโต
阿文阿武来担靴，	อาบุง อาบู ไหล่ ตาเฮีย	อาเหวิน อาอู๋มายกรองเท้า
担浮浮，	ตำ พู๊ พู๊	ยกรองเท้า ยกสูงๆ
饲猪大过牛，	ฉี่ ตื่อ ตัว ก่วย งู๊	เลี้ยงหมูใหญ่กว่าวัว
牛生马仔，	งู๊ แซ เบ๊ เกี้ยะ	วัวออกลูกเป็นลูกม้า
马仔生真珠，	เบ๊ เกี้ยะ แซ จิง จู	ลูกม้าออกไข่มุกแท้
真珠辘辘圆，	จิง จู ลิ่ง ลิ่ง อี้	ไข่มุกกลมกลมกลิ้งกลุกๆ
阿舍读书赴科期，	อา เสี่ย ทักจื่อ หู่ ควย คี	อาเสี่ยเรียนหนังสือไปสอบราชการ
科期科期科，	ควย คี ควย คี ควย	สอบเป็นราชการ
阿舍读书登探花，	อาเสี่ย ทัก จื่อ เต็ง ถ้าฮวย	อาเสี่ยเรียนหนังสือไปสอบได้ตำแหน่ง ถ้าฮวย
探花是朝内官，	ถ้าฮวย สี เชี่ยว ไหล่ กัว	ถ้าฮวยเป็นตำแหน่งในราชสำนัก

福荫公妈做太公太 妈,	หก อิ่ม กงมา จ้อ ไถ่กง ไถ่ มา	ความสิริมงคลแผ่ขยายคลุม (อุปถัมภ์) มาที่ปู่ ย่าให้เป็นปู่ทวด ย่าทวด
太公戴纱帽	ไถ่กง ไถ่ แซ บ่อ	ปู่สวมหมวกที่ขุนนาง
太妈戴凤冠,	ไถ่มา ไถ่ หงกวง	ย่าทวดสวมมงกุฎหงษ์
凤冠珠珠圆,	หงกวง จู จู อี้	หมวกไข่มุกกลมๆ
好似唐朝郭子仪,	ฮ่อ ลือ ทัง เจี้ยว กวย จื่อ จี้	ราวกับเป็นกัวจื่ออี้ในสมัยราชวงศ์ถัง
七子八婿来团圆,	ชี จื่อ โป้ย ไส่ ไส่ ท่วง อี้	ลูกชาย 7 ลูกเขย 8 มาพร้อมหน้ากัน
孙仔听了笑嘻嘻,	ซุง เกี้ย เทีย เหลี้ยว เจี้ยว ซี ซี	หลานตัวน้อยฟังแล้วยิ้มชอบใจ
睡到目眯眯。	สูย เต่า มั๊ก มี มี	นอนหลับพริ้ม

คำศัพท์

1. 郭子仪 - เป็นแม่ทัพที่มีชื่อในประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ถัง ในช่วงยุคเหตุการณ์กบฏสงบลง ได้สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวง ตลอดชีวิตของท่านได้ยกทัพออกศึก สร้างคุณงามความดีไว้มากมาย ถือได้ว่าเป็นผู้มีชื่อเสียงบารมีอย่างมากในสมัยราชวงศ์ถัง
2. 福荫 - โชคชะตาที่ดี สิริมงคลแผ่ขยายคลุม
3. 纱帽 - หมวกที่ขุนนางฝ่ายขุนสวมในสมัยโบราณ

ความหมายของเนื้อเพลง

กล่าวถึงความรักของผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กเหมือนกันกับบทเพลงแรก ต่างกันตรงที่มีการเพิ่มเติมเนื้อร้องอธิบายที่กล่าวถึงบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ “郭子仪” ซึ่งเป็นแม่ทัพที่มีชื่อในสมัยราชวงศ์ถัง แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังว่าการที่ลูกหลานรับราชการนั้น บารมีของลูกหลานจะช่วยแผ่คุ้มครองมาถึงญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ครอบครัวใดมีลูกหลานได้รับราชการจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้รับการอุปถัมภ์คำชูไปด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 เพลง ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความปรารถนาที่ดีให้ลูกหลานมีความเจริญก้าวหน้า เป็นใหญ่เป็นโตได้เข้ารับราชการ เพื่อมีอนาคตที่ดีและช่วยอุปถัมภ์ผู้ใหญ่ในครอบครัว

4.1.1.2 เนื้อหาที่กล่าวถึงธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

เนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กที่เกี่ยวกับธรรมชาติจะทำให้เด็กเริ่มเรียนรู้และรู้จักธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ มากขึ้น (พี 亚 妮.2013 : 11) จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่าเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อร้องกล่าวถึงธรรมชาติ โดยแบ่งออกเป็น ดังต่อไปนี้

1) เนื้อร้องเกี่ยวกับสัตว์

เพลง 火金姑

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
火金姑	ฮ่วย กิม โกว	เจ้าหิ่งห้อย
跌下土	ปั๋วะ เหลาะ ไท้ว	ตกลงพื้น
啐阿奴	อ่อง อา ไน้ว	โถ้ลูกน้อย
奴 <u>เอ๋ย</u> 奴	ไनों <u>เอ๋ย</u> ไनों	ลูก <u>เอ๋ย</u> ลูก
你勿哭	ลื้อ ม่าย ค่าว	เจ้าอย่าร้องนะ
阿妈叫你去拜候	อาม่า เกี้ย ลื้อ คือ ไป เहां	อาม่าเรียกเจ้าให้มาเยี่ยมเยียน

คำศัพท์

1. 火金姑 - หิ่งห้อย (萤火虫)
2. 奴 - ลูกชาย (คำที่ใช้เรียก)

ความหมายของเนื้อเพลง

กล่าวถึง หิ่งห้อยที่ล่องตกลงพื้น อาม่าร้องเพลงกล่อมให้หลานนอนหลับอย่าร้องไห้ จากเพลงข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยในอดีตที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ยังมีหิ่งห้อยให้พบเห็นอยู่ ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่ร้องกล่อมเด็กนั้นจะเป็นญาติผู้ใหญ่ในบ้าน

นอกจากนี้ ในด้านของภาษาที่ใช้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความกลมกลืนของชาวจีนที่อยู่ในสังคมไทย จากประโยคที่ว่า “奴เอ๋ย奴” จะเห็นว่ามีการใช้ภาษาไทยคำว่า “เอ๋ย” ผสมอยู่ในเนื้อเพลงภาษาจีนที่ใช้ร้องกล่อมเพลงนี้

นอกจากนี้ยังพบเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสัตว์และยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัย ได้แก่

一只鸡仔

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
一只鸡仔频呀频	เจ็ก เจียะ โกย เกี้ย ฟิง อา ฟิง	ลูกเจี๊ยะเดินเป้ไปเป้มา
频来砵脚啄米仁	ฟิง ไล้ หลั่ง คา เตาะ ปี้ อี้	ขาเขี่ยไปมาจิกเมล็ดข้าวเดือยใกล้เครื่องสีข้าว
阿兄三十未有嬷	อา เฮีย ซา จีบ ป่วย อู่ โบัว	พี่ชายสามสิบยังไม่มีเมีย
阿妹细细做夫人	อาหมวย โสย โส้ย จ้อ ฮูยั้ง	น้องสาวอายุน้อยๆ ก็เป็นคุณนาย

คำศัพท์

1. 鸡仔 - ลูกเจี๊ยะ
2. 频呀频 - เป้ไป เป้มา (ท่วงท่าเดิน) ; ท่วงท่าเดินที่ไม่มั่นคง
3. 砵 - เครื่องสีข้าว
4. 啄 - จิก
5. 米仁 - ข้าวเดือย

ความหมายเนื้อร้อง

กล่าวถึงลูกเจี๊ยะตัวน้อย เดินเขี่ยหาอาหาร จิกข้าวอยู่ข้างเครื่องสีข้าว จากเพลงข้างต้น ช่วยสอนให้เด็กเล็กหรือเรียนรู้ธรรมชาติ และวิธีการหาอาหารของลูกเจี๊ยะ ผ่านบทเพลงที่ผู้ใหญ่ร้องกล่อมให้ฟัง อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นภาพวิถีการใช้ชีวิตของสังคมชนบท นอกจากนี้ ยังพบอีกเพลงที่มีเนื้อร้องใกล้เคียงกัน ดังนี้

แบบที่ 2

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
一只鸡仔拐呀拐	เจ็ก เจียะ โกย เกี้ย ก้วย อา ก้วย	ลูกเจี๊ยะตัวน้อยเดินย่ำ สายไปสายมา
拐来砵脚啄米萝	ก้วย ไล้ หลั่ง คา เตาะ ปี้ ลัว	ขาเขี่ยไปมาจิกข้าวข้างกระบุงใส่ข้าว

阿兄三十未有嫵 อา เอีย ซา จ๊ีบ บ่วย อุ๋ โบ้ว พี่ชายสามสิบยังไม่มีเมีย
 阿妹细细做夫人 อาหมวย โสย โส่ย จ้อ ฮูยี้ น้องสาวอายุน้อยๆ ก็เป็นคุณนาย

คำศัพท์

1. 捞呀捞 - ส่ายไปส่ายมา (ท้วงท่าเดิน)
2. 萝 - กระจับปี่

ความหมายเนื้อร้อง

กล่าวถึงลูกเจี๊ยบตัวน้อยเดินส่ายไปมา หาดอาหารมาจิกข้าวที่ข้างกระจับปี่ พี่ชายอายุสามสิบแล้วยังไม่มีภรรยา แต่น้องสาวแต่งงานเป็นคุณนายไปแล้ว

จะเห็นได้ว่า ทั้งสองเพลงข้างต้นล้วนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตชาวบ้านในอดีตที่คร่ำเรื้อนส่วนมากจะเลี้ยงไก่ไว้ในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัย และมีเครื่องสีข้าวหรือกระจับปี่ไว้ที่บริเวณลานบ้าน ซึ่งเป็นภาพวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในสังคมแบบเกษตรกรรม

จากข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวจีนอพยพที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ท้ายบ้าน นอกจากประกอบอาชีพประมงแล้ว ยังมีการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ปีกจำพวกเป็ด ไก่ ห่าน เป็นต้น ซึ่งชาวจีนที่อพยพเข้ามาประเทศไทยในช่วงก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นกลุ่มชาวจีนที่มีความชำนาญในการทำประมง และช่วงที่อพยพเข้ามานั้นได้นำเป็ดพันธุ์แม่พันธุ์จากเมืองจีนเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทยด้วย ซึ่งต่อมาได้พัฒนาการเพาะเลี้ยงเป็ด จนได้เป็ดพันธุ์ปากน้ำที่ขึ้นชื่อจนถึงปัจจุบัน (วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ. มปป. : 103-104)

นอกจากนี้ ยังพบเพลงที่มีเนื้อเพลงเกี่ยวกับพืชพันธุ์ผลไม้ ดังนี้

2) เนื้อร้องเกี่ยวกับพืชพันธุ์ผลไม้

เนื้อร้องเกี่ยวกับพืชพันธุ์ผลไม้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะผลไม้ที่ชาวจีนมีความเชื่อว่าเป็นผลไม้มงคล ได้แก่ ส้ม และสาลี ดังนี้

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
门脚一丛柑,	หมึง คา แจ็ก จั้ง กา	ทางเข้าบ้านมีต้นส้มต้นหนึ่ง
算来算去三百三,	สิ่ง ไล่ สิ่ง คือ ซา เปะ ซา	นับไปนับมามีสามร้อยสามลูก

阿兄三十未娶嬷,	อา เฮีย ซา จ๊ีบ บ่วย ฉั่ว โบ่ว	พี่ชายอายุสามสิบแล้วยังไม่ได้แต่งงาน
阿妹细细做太婆,	อาหม่วย เส่ย เส่ย จ้อ ไถ่พั้ว	น้องสาวอายุน้อยๆ ก็เป็นอามาไปแล้ว
门脚一丛梨,	หมิ่ง คา เจ็ก จั้ง ไถ่	ทางเข้าบ้านมีต้นสาเลื้อยอยู่ต้นหนึ่ง
算来算去三百个,	สิ่ง ไถ่ สิ่ง คือ ซา เปะ ไก่	นับไปนับมามีสามร้อยลูก
阿兄三十未娶嬷,	อาเฮีย ซา จ๊ีบ บ่วย อู๋ โบ่ว	พี่ชายอายุสามสิบแล้วยังไม่ได้แต่งงาน
阿妹细细做夫人	อาหม่วย โส่ย โส่ย จ้อ ฮูยั้ง	น้องสาวเล็กๆ เป็นคุณนายแล้ว

คำศัพท์

1. 柑 - ต้นส้ม
2. 门脚 - ทางเข้าประตูบ้าน

ความหมายของเนื้อเพลง

กล่าวถึง ต้นส้ม ต้นสาเลื้อยที่ปลูกไว้ตรงทางเข้าบ้านออกผลส้ม ผลสาเลื้อยมากมาย พี่ชายอายุสามสิบแล้วยังไม่มีภรรยา แต่น้องสาวแต่งงานเป็นคุณนายไปแล้ว

จากเนื้อร้องข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ผลไม้ ได้แก่ ต้นส้ม ต้นสาเลื้อยที่ออกลูกออกผลเต็มต้น ซึ่งยังเป็นการสอนให้เด็กรู้จักธรรมชาติที่อยู่รอบตัว และในตอนท้ายของเพลงยังมีกล่าวถึง พี่ชายอายุสามสิบยังไม่มีเมีย น้องสาวเล็กๆ เป็นคุณนายไปแล้ว” สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการมีครอบครัว

นอกจากนี้ ยังพบเพลงที่มีเนื้อหาเล่าถึงการนำวัฒนธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ได้แก่

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
门脚一丛柑,	หมิ่ง คา เจ็ก จั้ง กา	ทางเข้าบ้านมีต้นส้มต้นหนึ่ง
斩头斩尾做扁担	จ๋า เถ่า จ๋า บ่วย จ้อ แบ่ ตา	ตัดหัวตัดหางทำทำไม้คาน
一来担水二担银	จี้ก ไหล่ ตา จูยี่ หยี่ ตา จั้ง	หนึ่ง หาบน้ำ สอง หาบเงิน

三来担金和担璇 ซา ไหล่ ตา กิม กั่ง ตา ส่วง สาม เอามาหาบทองหาบหยก
担到家里都宝贝 ตา เก้า แก่ ไล่ โตว ปู้ กุ่ย หาบมาถึงบ้านล้วนเป็นสิ่งล้ำค่า
担到家里都平安 ตา เก้า แก่ ไล่ โตว เฟ่ง อา หาบมาถึงบ้านล้วนอยู่เย็นเป็นสุข

คำศัพท์

1. 扁担 - ไม้คานหาบของ
2. 璇 - หยก
3. 宝贝 - ของล้ำค่า

ความหมายเนื้อเพลง

กล่าวถึง การนำเอาต้นส้มมาทำเป็นไม้คานหาบของ เพื่อใช้ในการแบกหามของที่มีค่า เป็นมงคล เข้าสู่บ้านที่พักอาศัย เพื่อครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวจีนในสมัยอดีตที่ดำรงชีวิตโดยพึ่งพาธรรมชาติ มีการนำวัสดุจากธรรมชาติมาดัดแปลงเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จากประโยคที่ว่า “扎头斩尾做扁担” เนื้อร้องข้างต้นยังสะท้อนถึงการอวยพรให้สิ่งดีๆ เข้ามาสู่ครอบครัวอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า บทเพลงข้างต้นทั้งสามเพลงล้วนกล่าวถึงพืชพันธุ์ผลไม้ชนิดเดียวกัน คือ ต้นส้มซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อของชาวจีนอย่างหนึ่ง เนื่องจากคำว่า “ส้ม” ในภาษาจีนมีเสียงพ้องกับคำว่า “吉” ที่แปลว่าสิริมงคล ด้วยเหตุนี้เองชาวจีนจึงนิยมนำเอาส้มมาใช้ไหว้ตามสารทเทศกาลต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลนั่นเอง และในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวจีนแต่จิว ส้มถือว่าเป็นบทบาทสำคัญอย่างมาก ในประเทศจีนเมื่อถึงช่วงเทศกาลตรุษจีน จะสามารถเห็นต้นส้มกิกต้นเล็กๆ วางอยู่ตามบ้านของชาวจีน และอีกธรรมเนียมหนึ่งที่พบเห็นอยู่เสมอเมื่อถึงช่วงตรุษจีนก็คือการที่ชาวจีนแต่จิวนิยมนำเอาส้มที่มีความหมายแฝงว่า “โชคลาภที่ยิ่งใหญ่” จำนวน 2 ผล ไปสวัสดีปีใหม่ ซึ่งเจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับจะต้องนำส้ม 2 ผล มาแลกเปลี่ยนกับส้มที่แขกนำมาให้ พร้อมกับพูดอวยพรสิ่งดีๆ รวมไปถึงชาวจีนยังนิยมนำเอาส้มมาใช้ไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษอีกด้วย (陈思呈.2018 : 7)

4.1.1.3 กล่าวถึงอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์

การแสดงอารมณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กเปรียบเสมือนการถ่ายทอดความคิด จินตนาการที่ผู้แต่งถ่ายทอดใส่ความรู้สึกของตนเองผ่านบทเพลงกล่อมเด็กได้อย่างชัดเจน

(พัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมศ. 2546 : 100) โดยในที่นี่เป็นการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกการตัด
พ้อ เสียใจ และเป็นห่วงเป็นกังวล ดังนี้

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
天顶一只鹅,	ที เต็ง เจ็ก เจี๊ยะ หง้อ	บนฟ้ามีห่านอยู่หนึ่งตัว
阿弟有嬷阿兄无,	อาตี้ อู่ โ้วว อาเฮีย บ้อ	น้องชายมีภรรยาแต่พี่ชายไม่มี
阿弟生仔叫大伯,	อาตี้ แซ เกี้ย เกี้ยว ตั่ว เปะ	น้องชายมีลูกเรียกตัวเปะ
大伯羞理无奈何。	ตัว เปะ ชิว ลี บ่อ ไหน่ ฮ้อ	ตัวเปะอับอายไม่รู้จะทำไม

คำศัพท์

1. 鹅 - ห่าน
2. 娶 - แต่งงาน
3. 嬷 - เมีย; ภรรยา
4. 仔 - ลูก; ลูกเล็กๆ
5. 大伯 - ตัวเปะ; ลุง (คำใช้เรียกพี่ชายพ้อ)
6. 羞理 - อับอาย
7. 无奈何 - ไม่จะทำอย่างไร

ความหมายเนื้อเพลง

กล่าวถึง พี่ชายที่รู้สึกอับอายที่ยังหาคู่ไม่ได้ เพราะน้องชายแต่งงานมีลูกแล้ว ลูกของน้องชายก็
มาเรียกพี่ชายว่าตัวเปะ (ลุง) แล้ว แต่ตัวพี่ชายเองยังคงหาภรรยาไม่ได้

สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ที่เศร้าและตัดพ้อของพี่ชายที่ยังหาภรรยาไม่ได้

นอกจากนี้ ยังพบเพลงที่ขึ้นต้นเหมือนกันกับเพลงๆ นี้ แต่มีเนื้อร้องเพิ่มเติมแตกต่างออกไป ดังนี้

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
天顶一只鹅,	ที เต็ง เจ็ก เจี๊ยะ หง้อ	บนฟ้ามีห่านอยู่หนึ่งตัว
阿弟娶嬷阿兄无,	อาตี้ ฉั่ว โ้วว อาเฮีย บ้อ	น้องชายมีภรรยาแต่พี่ชายไม่มี

阿弟生仔叫大伯,	อาตี้ แซ่ เกี้ย เกี้ยว ตั่ว แปะ	น้องชายมีลูกเรียกตัวแปะ
大伯羞理无奈何,	ตั่ว แปะ ชิว ลี บ่อ โหน ฮ้อ	ตัวแปะอับอายไม่รู้จะทำอย่างไร
收拾包裹过暹罗。	สิว ลี เปากั่ว หุย เสียม ล้อ	เก็บสัมภาระมาที่สยาม
海地迢迢,	ไห่ ตี้ เกี้ยว เกี้ยว	ท้องทะเลอันไกลโพ้น
父母心泉;	เป่ บ่อ ชิม เฮียว	พ่อ แม่เป็นห่วงกังวล
老婆无娶,	เหล่าฟั่ว บ่อ ฉั่ว	ภรรยาก็ไม่มี
此恨难消!	ฉื่อ หึง หลั่ง เซียว	ตอนนี้คับแค้นใจตัวเองเป็นที่สุด

คำศัพท์

1. 暹罗 - สยาม (คำใช้เรียกประเทศไทยในอดีต)
2. 迢迢 - ไกลโพ้น
3. 恨 - คับแค้นใจ
4. 心泉 - จิตใจเป็นห่วง เป็นกังวล

ความหมายเนื้อเพลง

เนื้อร้องของเพลงแบบที่ 2 นี้ นอกจากมีเนื้อหาที่กล่าวถึงพี่ชายที่ไม่สามารถหาภรรยาได้แล้ว ในเพลงยังมีส่วนที่เพิ่มเติมจากแบบแรกคือ กล่าวถึงภาพสะท้อนการอพยพเดินทางมาอาศัยในประเทศไทย โดยใช้การเส้นทางการเดินทางทะเล และจากบันทึกของจี. วิลเลียม สกินเนอร์ที่กล่าวถึงวิธีการอพยพเข้ามายังประเทศไทยของชาวจีนในอดีตไว้ว่า ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวจีนเดินทางเข้ามาด้วยเรือสำเภาที่เข้ามาค้าขายสินค้า และชาวจีนที่อพยพส่วนใหญ่เป็นผู้ชายวัยแรงงานเกือบทั้งสิ้น โดยสาเหตุสำคัญที่อพยพออกมาจากตำบลแต้จิ๋ว นั้น ก็เพื่อต้องการสร้างหลักประกันฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น รองลงมาคือ ต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ จึงมีคำเรียกกลุ่มอพยพเหล่านี้ว่า เป็น “นักแสวงโชค” (จี. วิลเลียม สกินเนอร์. 2548 : 98) จากเนื้อร้องประโยคที่ว่า“海地迢迢...” สามารถสะท้อนถึงรูปแบบการเดินทางของชาวจีนในอดีตที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยว่าใช้การโดยสารเรือเข้ามาทางทะเลด้วยวิธีการโดยสารเรือซึ่งการเดินทางไกลจากบ้านเกิดมากก็เพื่อต้องการมาแสวงหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมนั่นเอง

ในส่วนของการสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกนั้น เนื้อเพลงยังสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นห่วงเป็นกังวลของพ่อและแม่ที่เป็นห่วงเป็นกังวลที่ลูกต้องจากไปไกล

และประโยคที่สะท้อนความรู้สึกตัดพ้อถึงสภาพชีวิตของตนเองที่ยังไม่มีภรรยาจากประโยค “... 老婆无娶，此恨难消” เป็นต้น

4.2.1.4 กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ

1) เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

เพลงที่มีเนื้อร้องสะท้อนถึงสภาพวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย ดังนี้

เพลง 目咪咪

เนื้อร้อง

目咪咪，
坐飞机
飞机无机器，
做皇帝，
皇帝惨里惨，
跳落港，
港太深，
卖ไอติม，
ไอติม无好赚，
下客栈，
下三十年，
卖咖啡，
咖啡苦哩苦，

คำอ่าน

มัก มี มี
จ่อ ปวยกี
ปวยกี บ้อ กี่ จี่
จ่อ ห่วงตี้
ห่วงตี้ ซ่ำ ลี่ ซ่ำ
เถี่ยว เลาะ กั้ง
กั้ง ไท่ ซิม
โปย ไอติม
ไอติม บ้อ ฮ่อ ถั่ง
เหี้ย แชะ จั่ง
เหี้ย ซา จี้บ นี
โปย กอปี
กอปี ไค่ว ลี่ ไค่ว

คำแปล

หลับตามิดๆ
นั่งเครื่องบิน
เครื่องบินไม่มีเครื่องยนต์
เป็นฮ่องเต้
ฮ่องเต้ก็ทุกข์แสนทุกข์
กระโดดน้ำ
สายน้ำลึก
ขาย ไอติม
ไอติม ก็ไม่ค่อยมีกำไร
พักที่โรงเตี๊ยม
พักอยู่สามสิบปี
ขายกาแฟ
ขายกาแฟก็แสนลำบาก

娶无嫌。

ฉู้ บ่อ โ้ว

แต่งเมียก็ไม่ได้

คำศัพท์

- 1. 惨 - น่าเวทนา; ทุกข์
- 2. 赚 - กำไร
- 3. 苦 - ขม (รสชาติ); ลำบาก

ความหมายของเนื้อร้อง

จากเนื้อร้องข้างต้น มีการกล่าวถึงอาชีพของชาวจีนในสมัยอดีต ได้แก่ การขายไอติม การขายกาแฟ ในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกลุ่มอาชีพที่ชาวจีนอพยพนิยมทำ ได้แก่ เป็นกุลิชนสินค้าที่ทำเรือลากรถ หาบแร่ค้าขาย เป็นต้น (หอจดหมายเหตุ. 2548 : ออนไลน์) และจากเนื้อร้องข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก และอารมณ์ความรู้สึกตัดพ้อในการประกอบอาชีพ จากประโยคที่ว่า “ไอติม无好赚และ卖咖啡, 咖啡苦哩苦” หรือ “卖咖啡, 咖啡苦哩苦” เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานในการรับเอาวัฒนธรรมภาษาไทยของท้องถิ่นที่อาศัยเข้ามาใช้ในเนื้อเพลงอีกด้วย ได้แก่ คำว่า “ไอติม”

2) เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

อีกหนึ่งบทเพลงจีนที่ใช้ร้องกล่อมเด็กของชาวจีน ที่มีเนื้อหากล่าวถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านทั่วไปคือ เพลง 月光光 โดยจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า ในเพลงเดียวกัน แต่ทว่าในแต่ละครอบครัวจะมีรายละเอียดของเนื้อร้องที่แตกต่างกันไป ซึ่งการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบอยู่ 2 รูปแบบ กล่าวคือ ในกลุ่มชาวจีนแต่จิวเนื้อร้องจะเป็นตามแบบที่ 1 ส่วนกลุ่มชาวจีนแคะจะร้องตามแบบที่ 2 รายละเอียด ดังนี้

แบบที่ 1

เนื้อร้อง	คำอ่าน	คำแปล
月光光,	ง้วย กิ่ง กิ่ง	ดวงจันทร์ส่องสว่าง
秀才郎,	สิ่ว ไช่ นิ่ง	บัณฑิตขีวไฉ
骑白马,	เคี้ย เป๊ะ เบ้	ขี่ม้าขาว

过庵堂,	ก้วย อ่า ตึง	ข้ามผ่านวัด
庵堂狭,	อ่า ตึง เอี้ย	วัดก็คับแคบ
马相夹	เบ้ เสียง เกี้ย	ม้าขนานมาสองข้าง
行过山	เกี้ย ก้วย ชัว	เดินผ่านภูเขา
行过菜	เกี้ย ก้วย ไฉ่	เดินผ่านสวนผัก
炒猪肝	ชา ตื่อ กัว	ผัดตับหมู
猪肝炒唔熟	ตื่อ กัว ชา อิม เซ็ก	ตับหมูผัดไม่สุก
食饭配红肉	เจี้ย ปิ่ง ผ่วย อั้ง เน็ก	กินข้าวกับหมูแดง
红肉赤着脚	อั้ง เน็ก เซี่ยะ เตี่ยะ คา	หมูแดงหล่นใส่เท้า
叫父叫母走来哈	เกี้ย เป้ เกี้ย บ้อ เจ้า ไหล่ ฮา	เรียกพ่อเรียกแม่เดินมาเป่าให้หายเจ็บ

คำศัพท์

1. 庵堂 - วัด; อาราม
2. 狭 - คับแคบ
3. 夹 - ขนาน ประกบ เดิน
4. 哈 - เป่า (พ่นลมออกจากปาก)
5. 秀才 - ผู้ที่สอบตำแหน่งบัณฑิตชีวไฉ ในสนามชนบทในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง ; ปัญญาชน

ความหมายของเนื้อเรื่อง

จากเนื้อเรื่องข้างต้น กล่าวถึงสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ธรรมชาติโดยทั่วไป เช่น แสงสว่างของดวงจันทร์ วัดวาอาราม ภูเขา สวนผัก เป็นต้น กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน เช่น ผัดตับหมู กินข้าวกับหมูแดง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความรักทะนุถนอมของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก จากประโยคที่ว่า “红肉赤着脚, 叫父叫母走来哈”

สำหรับกลุ่มชาวจีนแคะจะมีเนื้อร้องที่ต่างออกไป โดยในที่นี้จะขอใส่เฉพาะเนื้อร้องและความหมาย ดังนี้

เนื้อร้อง	คำแปล
月光光,	ดวงจันทร์ส่องสว่าง
秀才郎,	บัณฑิตชื่อใด
骑白马,	ขี่ม้าขาว
过莲塘,	ผ่านสระบัว
莲塘背,	หลังสระบัว
种韭菜,	ปลูกกุฉีไฉ่
韭菜没开花,	ต้นกุฉีไฉ่ ไม่ออกดอก
先生喊你喊	สามีตะโกนเรียกเธอ ตะโกนเรียก
先生喊去摘冬瓜,	สามีตะโกนเรียกเธอไปเก็บแตงกวา
冬瓜还没有长大,	แตงกวายังไม่โต
先生喊你去抓青蛙,	สามีตะโกนเรียกเธอไปจับกบ
青蛙跳呀跳,	กบกระโดดไปกระโดดมา
跳入田坝里,	กระโดดเข้าไปในคันนา

คำศัพท์

1. 韭菜 - ต้นกุฉีไฉ่
2. 冬瓜 - แตงกวา
3. 青蛙 - กบ
4. 田坝 - คันนา
5. 喊 - ตะโกนเรียก

ความหมายของเนื้อร้อง

จากเนื้อร้องข้างต้น เป็นการเล่าถึงสภาพแวดล้อมธรรมชาติทั่วไปและวิถีชีวิตเรื่องอาหารการกิน เช่น แสงสว่างของดวงจันทร์ สระบัว เป็นต้น และเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านทั่วไป พืชผักที่ปลูก เช่น ต้น กล้วย ฝรั่ง เป็นต้น

สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวจีนในอดีตในการหาอาหาร ไม่ว่าจะ เป็นการปลูกผัก การจับกบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสามภรรยา กล่าวคือ ภรรยาต้องเชื่อฟังคำพูดของสามี เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ศึกษา เนื้อร้องมีการ สื่อความหมายสะท้อนให้เห็นถึงการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในแง่มุมต่างๆ ซึ่งสาระของเนื้อ ร้องจะเป็นการนำเอาเรื่องราวที่ประสบพบเจอ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เช่น การอวยพร การคาดหวัง เป็นต้น มาร้อยเรียงเป็นเพลงเพื่อใช้ร้องกล่อมเด็ก โดย สามารถสรุปสาระของเนื้อหาได้ ดังนี้

1. เนื้อหาที่แสดงออกถึงความรัก และการอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก ในเนื้อหาของเพลงจะ แสดงออกถึงความรัก และการอวยพรให้เด็กมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นคนใหญ่คนโตในวันข้างหน้า และบุญ วาสนาของเด็กจะช่วยอุปถัมภ์ค้ำชูผู้ใหญ่ในครอบครัว

2. เนื้อหาที่กล่าวถึงธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ในเนื้อหาของเพลงมีการกล่าวถึงธรรมชาติใน การใช้ชีวิตของสัตว์และความสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ผลไม้ต่างๆ ที่พบเจอรอบๆ ตัว รวมถึงการประยุกต์วัสดุ จากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทำเป็นเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการสอนให้เด็กได้รู้จักกับ ธรรมชาติและเรียนรู้การใช้ประโยชน์และการพึ่งพาธรรมชาติ แบ่งออกเป็น

2.1 เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของสัตว์ ได้แก่ ในเนื้อหาของเพลงมีการกล่าวถึง หิ่งห้อยที่บิน ตกลงสู่พื้น ลูกเจี๊ยบที่เดินเป่ไปเป่มาใช้ขาเขี่ยหาเมล็ดข้าวอยู่ข้างๆ เครื่องสีข้าวหรือข้างๆ กระบุง ใส่ข้าว

2.2 เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์พืชพันธุ์ผลไม้ ในเนื้อเพลงมีการกล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ ของผลไม้ ได้แก่ ต้นส้ม ต้นสาลี่ รวมถึงการนำต้นส้มตัดแปลงเป็นไม้คาน เพื่อใช้หาบสิ่งของที่เป็น มงคลหรือสิ่งล้ำค่า เช่น หาบเงิน หาบทอง หาบหยก เข้ามาสู่ครอบครัว

3. เนื้อหาที่กล่าวถึงอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ ในเนื้อหาของเพลงจะแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกตื้อต้อ เสียใจ เป็นห่วงเป็นกังวล เป็นต้น

4. เนื้อหาที่กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่

4.1 การประกอบอาชีพ ในเนื้อเพลงมีการกล่าวถึงความลำบากในการทำอาชีพต่างๆ เช่น ขายไอติม ขายกาแฟ

4.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน ในเนื้อเพลงมีการกล่าวถึง สภาพแวดล้อม บริเวณที่อยู่อาศัยที่มีสวนผัก มีต้นกุ๊ยไฉ่ มีแตงกวา เป็นต้น อาหารที่ทำกินในครอบครัว ได้แก่ ผัดตับหมู กินข้าวกับหมูแดง

4.2 การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็ก ภาษาจีน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า การใช้เพลงภาษาจีนร้องกล่อมเด็กนั้นมีความสำคัญน้อยลง มาก ซึ่งต่างจากในอดีตที่ยังไม่มีเครื่องมือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการกล่อมเด็ก ประกอบกับความเข้าใจภาษาไทยที่มีมากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้เอาเพลงไทยมาใช้ในการเลี้ยงร้องกล่อมเด็ก ด้วย

ทั้งนี้ ในส่วนของเพลงภาษาจีนที่ใช้ร้องกล่อมเด็กนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่เคยได้ยินหรือรู้จักจาก ญาติผู้ใหญ่และแม่ นอกจากนี้มีบางส่วนที่ได้ยินจากผู้ใหญ่ในละแวกที่อยู่อาศัยร้องกล่อมลูกหลาน หรือที่เคยได้ยินญาติผู้ใหญ่ร้องให้ฟังหรือร้องกล่อมน้องจึงได้จำเอามาร้องต่อ ทั้งนี้ เพลงที่นำมาใช้ร้องกล่อมเด็ก นั้นจะใช้ร้องกล่อมทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงโดยไม่มีการแบ่งแยก

นอกจากนี้ ยังพบว่าเนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กที่เป็นภาษาจีนที่เป็นเพลงเดียวกัน จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดของเนื้อเพลงที่ร้องได้ ตามแต่ความคิดหรือความคาดหวังของผู้ร้องและยังพบอีกว่าในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3) ยังมีการใช้เพลงภาษาจีนในการร้องกล่อมลูกอยู่ แต่เริ่มมีการใช้คำ ภาษาไทยแทรกอยู่ในเนื้อร้องของเพลงภาษาจีนด้วย ต่อมาในรุ่นหลานจึงเริ่มใช้เพลงไทยในการร้องกล่อม จวบจนปัจจุบันนี้ที่สื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากอดีต ทำให้มีการนำเอาสื่อบันเทิงอื่นๆ มาใช้แทน การร้องเพลงภาษาจีนกล่อม

วัตถุประสงค์หลักของการร้องเพลงภาษาจีนกล่อมเด็กในอดีต คือ ต้องการให้เด็กมีความเพลิดเพลิน ให้เด็กไม่ร้องไห้กวนและนอนหลับไปเพื่อที่ผู้ใหญ่จะได้ทำงาน แต่ปัจจุบันจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่อ บันเทิงอื่นๆ เข้ามาแทนที่การร้องเพลงภาษาจีน

ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายในที่สำคัญแบ่งออกเป็น 1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว 2) บทบาทหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว 3) การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญแบ่งออกเป็น 1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 2) การศึกษา และ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ปัจจัยภายใน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนที่สำคัญได้แก่ 1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว 2) บทบาทหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว และ 3) การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 17 คน เป็นกลุ่มชาวจีนแต่ใจคิดเป็นร้อยละ 76.47 และกลุ่มชาวจีนแคะ คิดเป็นร้อยละ 23.53 ซึ่งเป็นชาวจีนรุ่นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 52.94 และเป็นชาวจีนรุ่นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 47.06

ด้านลักษณะโครงสร้างครอบครัว เป็นลักษณะครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย กล่าวคือ ในวัยเด็กของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีบรรพบุรุษ (อาหง อาม่า) ที่อพยพมาจากเมืองจีน หรือพ่อ แม่มาจากเมืองจีนนั้น ลักษณะของครอบครัวจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ คือ มีอาหง อาม่า และญาติๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน และเริ่มเปลี่ยนเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวในรุ่นลูก จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“สมัยเด็กๆ อาศัยรวมอยู่กับอาหง อาม่า ใช้แต่ภาษาจีน เพราะพูดภาษาไทยเขาก็ฟังไม่รู้เรื่อง...” (กิตติศักดิ์ สุจิตไพศาล. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“ผมเกิดที่เมืองไทย แต่พ่อกับแม่มาจากซัวเถา เป็นคนจีนแต่ใจ สมัยก่อนที่บ้านจะอยู่รวมกันพี่น้องๆ เป็นครอบครัวใหญ่ แต่ต่อมาก็ค่อยๆ ททย่อยๆ กันย้ายออกไป...” (สุนหัง โทมล. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนตอนเล็กๆ อาศัยอยู่รวมกับญาติๆ อาอี๋ม อาแปะ พี่ๆ น้องๆ แต่พอตอนหลังๆ ก็ค่อยๆ แยกย้ายกันไปหมด...” (อารีย์ หวังกิตติกาล. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

2) บทบาทหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า ตอนสมัยเด็กผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูเด็กเล็กในครอบครัวจะเป็นแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ในครอบครัว เช่น อากง อาม่า อาอิม อาโกว รวมถึงพี่ๆ ที่โตแล้วจะทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงน้องแทนแม่ แต่พอมาถึงรุ่นลูกของผู้ให้ข้อมูลเริ่มค่อยๆ เปลี่ยนกลายเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กเล็กในครอบครัวจะเปลี่ยนไป เพราะทั้งสามภรรยาต้องออกไปทำงานทั้งคู่ จึงส่งเด็กไปที่โรงเรียนหรือสถานที่รับดูแลเด็กเล็กหรือโรงเรียนเตรียมอนุบาล เป็นต้น จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...จำได้ว่า สมัยเด็กๆ จะเป็นลักษณะที่เลี้ยงน้อง เพราะว่าสมัยก่อนพ่อแม่ต้องทำงาน แต่เดี๋ยวนี้ให้เขาดูแลกันเองแล้ว...เดี๋ยวนี้หลานๆ เขาส่งเข้าเรียนกันตั้งแต่อายุสามขวบ ส่งเข้าโรงเรียนไทยแต่ก็มีเรียนภาษาจีนเสริม” (นฤมล เพ็ชรวารวิทย์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“สมัยเด็กๆ แม่จะเป็นคนเลี้ยงลูกเอง...พอเราแต่งงานมีครอบครัวภรรยา ก็จะเป็นคนเลี้ยงลูกเอง มาถึงรุ่นลูก พ่อแม่เขาก็เป็นคนเลี้ยงกันเอง แล้วส่งเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุสองขวบ ส่งเข้าโรงเรียนคริสต์ เพราะเป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน...” (อเนกพงศ์ คุณทรัพย์สิน. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“สมัยเล็กๆ อยู่กับพ่อแม่ แล้วก็พี่ๆ น้องๆ พ่อแม่ก็จนต้องทำงานหาเช้ากินค่ำ แม่ก็เป็นคนเลี้ยง แล้วก็ลูกคนที่โตหน่อยก็มาคอยเลี้ยงน้อง...” (ประภาภรณ์ รัชชศิริ. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“สมัยเราอาม่าเป็นคนเลี้ยง แต่พอมารุ่นลูกก็ส่งเข้าเรียนตั้งแต่เล็กๆ ตามที่ที่เขารับเลี้ยงเด็ก ไม่ใช่โรงเรียนอนุบาลนะ ไม่ได้เรียนอนุบาล แต่เป็นที่ๆ เขารับเลี้ยงเด็กเล็ก แล้วก็ส่งเข้าเรียนป.1 เลย...” (สมนึก ลาภไพโรจน์. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

3) การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

การใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถใช้ภาษาจีนในการพูดสนทนาสื่อสารและเขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 70.59 และสามารถใช้อาษาจีนในการพูดสนทนาสื่อสาร แต่ไม่สามารถเขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 29.41 ซึ่งภาษาจีนที่ใช้ในการสื่อสารเป็นกลุ่มภาษาจีนแต้จิ๋วเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีบางส่วนที่สามารถพูดภาษาจีนกลางและกลุ่มภาษาจีนอื่นๆ เช่น กลุ่มภาษาจีนแคะ กลุ่มภาษาจีนกวางตุ้ง เป็นต้น แต่ทว่าจะใช้ภาษาจีนสื่อสารระหว่างสามภรรยาและแหวดวงเพื่อนฝูงที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนเป็น

หลัก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังใช้ภาษาจีนพูดสื่อสารกับรุ่นลูกของตนเอง ส่วนมากจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นหลังเริ่มกลายเป็นไทย จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถใช้ภาษาจีนในการพูดสนทนาสื่อสาร ดังนี้

“ฉันเป็นคนจีนแต่จิว แต่เกิดในประเทศไทย ส่วนพ่อกับแม่มาจากเมืองจีน ที่บ้านจะใช้ภาษาจีนแต่จิวพูดคุยกัน ตอนเล็กๆ ได้เรียนภาษาจีนในโรงเรียนเล็กๆ เป็นหลังคามุงจาก แต่เรียนไม่จบชั้นประถม แล้วก็อาศัยเรียนด้วยตัวเอง เปิดพจนานุกรมเรียนเอง...” (ตัง ชก เฮียง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“เป็นคนจีนรุ่นที่ 3 เกิดในประเทศไทย ฟังและพูดภาษาจีนได้เพราะที่บ้านพูดภาษาจีนแต่จิวกัน...” (สมนึก ลาภไพโรจน์. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“เป็นชาวจีนแต่จิวรุ่นที่ 3 อาเหล้ามาจากเมืองจีนแล้วมาอยู่ที่ปากน้ำ ส่วนแม่ของฉันเกิดที่เมืองไทย สมัยเด็กๆ ที่บ้านใช้ภาษาจีนแต่จิวพูดคุยกัน...” (ชกฮุย แซ่จิ่ง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“แม่ของฉันมาจากเมืองจีน ฉันเกิดที่เมืองไทย พูดภาษาจีนแต่จิวได้ พอเข้าใจตัวอักษรจีนบ้างแต่เขียนไม่ได้ อย่างชื่อของฉัน ฉันเขียนไม่ได้แต่ฉันบอก(เสียง)ภาษาจีนให้เขาเขียนได้ แล้วบอกได้ว่าเขาเขียนถูกหรือเขียนผิด” (จูลี่ ทรง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“ในครอบครัวส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยกัน แต่จะใช้แต่จิวพูดกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพราะพ่อแม่ชอบพูดแต่ภาษาไทย พูดจีนแต่จิวแค่นิดหน่อย ถึงแม้ว่าที่บ้านจะเป็นจีนแคะแต่ก็พูดแต่จิวกัน แล้วพอมาถึงรุ่นอาพ่อก็พูดภาษาไทยกันหมดจนรุ่นหลานพูดจีนแต่จิวไม่ได้เลย...” (นฤมล เพ็ชรวารวิทย์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

ด้านการปฏิบัติตามประเพณีจีน พบว่ายังคงมีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีจีนอย่างครบถ้วน กล่าวคือ มีการไหว้เจ้าตามสารทและเทศกาลสำคัญของจีน และยังเข้าศาลเจ้าหรือเข้าโรงเจไปไหว้ตามแบบของจีน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า ข้อมูลเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ในรุ่นลูกมีความเป็นไทยสูงขึ้นและมีแนวโน้มในการปฏิบัติตามประเพณีจีนเรื่องการไหว้เจ้าลดลง กล่าวคือจะไหว้เฉพาะวันสารทและเทศกาลสำคัญของจีน และเปลี่ยนไปเข้าวัดไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าเมื่อถึงรุ่นหลานน่าจะกลายเป็นคนไทยไปหมด จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ที่บ้านยังมีการไหว้เจ้าอยู่ครบทุกสารท รวมถึงไหว้บรรพบุรุษ เข้าศาลเจ้า เข้าโรงเจไปไหว้ แต่รุ่นลูกไม่น่าจะมีไหว้แล้ว กลายเป็นคนไทยเข้าวัดกันไปหมดแล้ว...” (ชกฮุย แซ่จิ่ง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันที่บ้านยังมีการไหว้ตามแบบของจีนอยู่ แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปบ้างให้เข้ากับสมัย เช่น การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ... แต่ส่วนใหญ่ไปทางไทยหมดแล้ว...” (อดิสรณ์ จริยะเลิศศิริ. เมษายน 2561 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันยังมีไหว้เจ้าอยู่ครบทุกเทศกาล แม้แต่วันพระจีนก็ยังไหว้อยู่ แต่รุ่นต่อไปไม่มีแล้ว ไม่มีมาเข้าศาลเจ้าแล้ว ส่วนใหญ่จะไปเข้าวัดไทย ไปไหว้พระ แต่ก่อนไหว้เซ็งเม้งไหว้บรรพบุรุษลูกหลานต้องมาเยอะเยอะ แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว มาแค่ไม่กี่คน หันไปใส่บาตรกันหมดแล้ว มันง่ายกว่า...” (สมนึก ลาภไพโรจน์. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

4.2.2 ปัจจัยภายนอก

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กที่สำคัญได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 2) สถาบันการศึกษา และ 3) สื่อและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในย่านชุมชนที่มีชาวจีนอาศัยอยู่ ได้แก่ บริเวณแถวตลาดปากน้ำ ถนนท้ายบ้าน ชุมชนร่วมสามัคคีหรือชุมชนจีนแถวคลองตาเค็ดจะเป็นย่านที่มีกลุ่มชาวจีนแต่จีวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง เลี้ยงเป็ด เลี้ยงหมู จึงทำให้ยังมีสภาพแวดล้อมที่เป็นวัฒนธรรมจีนและยังได้ใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร แต่ต่อมาที่แหล่งอุตสาหกรรมเริ่มเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะเริ่มทยอยย้ายถิ่นฐานไปอาศัยในแหล่งอื่น ส่งผลให้ย่านชุมชนจีนในพื้นที่ลดน้อยลงไป และกลับกลายเป็นคนไทย คนลาว คนพม่า คนเขมร เข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากแทนที่ เป็นผลให้สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมจีนค่อยๆ จางหายไป รวมถึงบรรยากาศสภาพแวดล้อมของการใช้ภาษาจีนแต่จีวในการสื่อสารก็จางหายไปด้วยเช่นกัน จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“แถวชุมชนท้ายบ้าน ส่วนใหญ่เป็นคนจีนแต่จิวอาศัยอยู่กันทั้งหมดบ้าน แล้วคนที่อาศัยอยู่แถว
ท้ายบ้านพูดภาษาจีนแต่จิวได้ แต่ก่อนเขาเรียกกันว่า ‘ตัวโคยคี่ หรือริมคลองใหญ่ : 大溪边’ แต่เดี๋ยวนี้
ไม่มีแล้ว” (พลัญฐกมน์ จิรกมลภัทร. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“สมัยก่อนแถวท้ายบ้านละแวกนี้มีแต่คนจีน ไม่มีคนไทย เพราะเขามีแบ่งพื้นที่กัน คนจีนก็จะอยู่
กับคนจีน คนไทยก็จะอยู่เฉพาะคนไทยไม่ปะปนกัน ต่อมาตอนหลังคนอิสานย้ายเข้ามาทำงานแถวนี้ เพิ่ง
เข้ามายุคหลังๆ เดี่ยวนี้คนจีนในพื้นที่เองก็ย้ายไปอยู่ที่อื่นเยอะ ก่อนหน้าที่ทำเรื้อยูนีไทยจะเข้ามาคนจีนยัง
อยู่เยอะ แต่พอหลังจากที่ยูนิไทยเข้ามาซื้อที่ คนที่อยู่ในหมู่บ้าน ในตำบลนั้นก็หายไปเลย ส่วนคนที่เข้ามา
ก็กลายเป็นคนพม่า คนอิสานที่เข้ามาทำงานมาพักห้องแถว” (ประภาภรณ์ รักษศิริ. ธันวาคม 2560 :
สัมภาษณ์)

“แถวปากน้ำนี้ชุมชนจีนไม่เหลือแล้ว คนจีนจริงๆ อายุเจ็ดแปดสิบก็ตายไปเยอะแล้ว ส่วนคนที่อยู่
ก็ไม่พูดภาษาจีนแล้ว พูดแต่ภาษาไทยอย่างเดียวเพราะเด็กรุ่นใหม่เขาฟังไม่รู้เรื่อง ก็กลายเป็นต้องพูด
ภาษาไทยไปเลย เพราะสิ่งแวดล้อมมันบังคับ พูดภาษาจีนไปแล้วต้องมานั่งแปลอีกสู้อพูดภาษาไทยไปเลย
ดีกว่า...” (กิตติศักดิ์ สุจิตติไพศาล. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

2) ด้านสถาบันการศึกษา พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เคยเรียนภาษาจีนในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ
52.94 ไม่เคยเรียนภาษาจีนในโรงเรียนจินคิดเป็นร้อยละ 47.06 ทั้งนี้ ในกลุ่มที่ให้ข้อมูลที่ไม่เคยเรียน
ภาษาจีนในโรงเรียนจินล้วนสามารถใช้ภาษาจีนแต่จิวในการพูดสนทนาสื่อสารได้ ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิก
ในครอบครัวใช้ภาษาจีนแต่จิวในการสื่อสารเป็นหลัก

ส่วนเหตุผลที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนจินนั้น สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้ 1) โรงเรียนจินหรือโรงเรียน
ที่สอนภาษาจีนแถวปากน้ำมีเพียงแห่งเดียวคือ โรงเรียนป่วยฮั่ว ซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับ
กับโรงเรียนไทยในพื้นที่เดียวกัน 2) การควบคุมการเรียนภาษาจีนของไทย กล่าวคือ มีการควบคุมการ
เรียนการสอนภาษาจีน จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

“สมัยนั้นเราเรียนภาษาจีนต้องอยู่ในสายตาของรัฐบาล ต้องแอบๆ เรียน ถ้ารู้จักโดนจับ พ่อแม่ก็จะ
รู้สึกว่าการเรียนไปทำไม เรียนไปแล้วปัญหาที่เยอะ โดนตำรวจจับบ้าง ไปแอบเรียนก็มีความผิดอีก ก็เลยให้เข้า
โรงเรียนไทยไปเลย...” (นฤมล เพ็ชรวารวิทย์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“เรียนในโรงเรียนแค่วันละครึ่งชั่วโมง สมัยนั้นเรียกว่าชั่วโมงทบทวน อยู่แถวคลองเตย พอ ผอ. ถูกจับเข้าคุกหมดเลยย้ายมาเรียนที่นี่ (ร.ร.บัวฮั่ว) สมัยก่อนอาจารย์จะไปสอนพิเศษที่บ้านตอนกลางคืน ตอนกลางวันเรียนที่โรงเรียนบัวฮั่วตอนกลางคืนเรียนภาษาจีนต่อ อาจารย์พอเลิกงานประมาณหกโมง ก็นั่งแท็กซี่มาสอนพวกเราจนถึงประมาณสองทุ่มแล้วก็กลับ...” (ยุทธเกียรติ เกียรติสมุทรธารา. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“ประเทศไทยห้ามให้คนจีนเรียนภาษาจีน ยุคนั้นโรงเรียนจีนเลยถูกสั่งปิดหมด ฉันก็เลยไม่ได้เรียน ต่อ เลยเรียนได้แค่ปีกว่า สมัยก่อนพอตอนกลางคืนครูก็จะจุดเทียนสอนหนังสือเอา พอลมพัดมาเทียนก็ดับ แต่พอโรงเรียนถูกปิดไป ฉันก็เลยเรียนเอง เปิดพจนานุกรมเอาเอง แล้วก็เลยสอนเด็กเล็กๆ แทนครู ตอนกลางวันทำนา ทำสวน พอตกกลางคืนก็มาสอนภาษาจีนพวกน้องๆ เรียนร้องเพลงจีนบ้าง เรียนบทเรียน ภาษาจีนบ้าง...” (ตั้ง ชก เชียง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ในการเลือกสถาบันการศึกษาให้ในรุ่นลูก รุ่นหลานนั้นส่วนใหญ่จะเลือกส่งเข้าศึกษา ในโรงเรียนไทยเป็นหลัก และในกลุ่มที่ให้เรียนในโรงเรียนไทยนั้นจะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ให้เรียนพิเศษ ภาษาจีนเพิ่มเติมแต่เป็นภาษาจีนกลางไม่ใช่ภาษาจีนแต้จิ๋ว จึงทำให้ในรุ่นลูกและรุ่นหลานเข้าใจภาษาจีน แต่จื๋วน้อยลงไปจนกระทั่งสุดท้ายไม่เข้าใจในภาษาจีนแต้จิ๋ว จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“...รุ่นฉันก็เป็นรุ่นที่สามแล้วนะ แต่ก่อนก็ใช้ภาษาจีนแต้จิ๋วพูดกันเพราะที่บ้านพูดแต้จิ๋ว แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว...” (สมนึก ลาภไพโรจน์. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“ในครอบครัวส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยกัน แต่จะใช้แต้จิ๋วพูดกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพราะพ่อแม่ ชอบพูดแต่ภาษาไทย พูดจีนแต้จิ๋วแค่นิดหน่อย ถึงแม้ว่าที่บ้านจะเป็นจีนแคะแต่ก็พูดแต้จิ๋วกัน แล้วพอมาถึงรุ่นอาผ่อก็อพูดภาษาไทยกันหมดจนรุ่นหลานพูดจีนแต้จิ๋วไม่ได้เลย...” (นฤมล เพ็ชรวารวิทย์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

3) สื่อและเทคโนโลยี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า สื่อเทคโนโลยีได้เข้ามามีผลอย่างมากในการเลี้ยงเด็กในปัจจุบัน กล่าวคือในอดีตที่ใช้การร้องเพลงกล่อมนั้นเป็นเพราะสาธารณูปโภคพื้นฐานและสื่อเทคโนโลยียังไม่ค่อยพัฒนา แต่ปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีต่างๆ พัฒนาก้าวหน้ามาก เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบอินเทอร์เน็ต

ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น เป็นต้น ทำให้การร้องเพลงภาษาจีนกล่อมเด็กถูกมองว่าเป็นความโบราณไม่ทันสมัย ซึ่งในปัจจุบันส่วนใหญ่จะใช้สื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ แทนการร้องเพลงกล่อม เช่น การเปิดเพลงจากวิทยุ เปิดเพลงจากมือถือให้เด็กฟังเพลินๆ การเปิดเพลงด้วยโปรแกรม youtube หรือแม้แต่ของเล่นสำหรับเด็กที่มีความหลากหลาย เช่น ตุ๊กตาที่สามารถอัดเสียงได้ ร้องเพลงได้ เป็นต้น สื่อบันเทิงเหล่านี้ได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเลี้ยงเด็กในปัจจุบัน จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“สมัยก่อนไม่รู้จะร้องเพลงอะไรก็ร้องแต่เพลงพวกนี้เราก็กจำมาจากพ่อแม่ อาอ้อม อาอี๋ เขาร้องๆ กัน ช้างบ้านเขาร้องกัน เราก็กจำได้ แต่เดี๋ยวนี้หายไหมดแล้ว เดี่ยวนี้เขาใช้เปิดเพลงในมือถือเอา ให้เขาฟังๆ เขาก็กลับไปเองแล้ว แล้วก็ให้ฟังเพลงไทย พวกเพลงค่าน้ำนม...” (อารีย์ หวังกิตติกาล. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“เดี๋ยวนี้แต่ละบ้านก็จะเป็นบ้านใครบ้านมัน เพราะเดี๋ยวนี้ทุกบ้านมีไฟฟ้ากันหมดแล้ว แต่ละบ้านก็ต่างคนต่างอยู่ ไม่เหมือนแต่ก่อนอยู่บ้านเป็นห้องแถว บ้านใกล้เรือนเคียงก็รู้จักกันหมด แล้วก็พูดภาษาเดียวกัน (ภาษาจีนแต้จิ๋ว) แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยเห็นหน้ากัน ต่างคนต่างเข้าบ้าน ไม่เหมือนสมัยก่อนมีอะไรก็แบ่งกัน ทำกับข้าวหม้อใหญ่ๆ แล้วก็ไปแจกบ้านโน้นบ้านนี้มีอะไรก็คุยกัน เราก็กสอนลูกว่านี่พี่ นี่ป้า นี่น้า เอาของไปให้ป้า เอาโน่นเอานี่ไปให้น้าบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว สังคมมันเปลี่ยนไปแล้ว” (นฤมล เพชรวารวิทย์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“เดี๋ยวนี้ไม่ได้ใช้ร้องแล้ว เดี่ยวนี้มีพวกเพลงอะไรเยอะเยอะ แต่ตอนนั้นมันไม่มีมันก็เลยต้องร้องเพลงจีนพวกนั้น แต่เดี๋ยวนี้เทคโนโลยีมันเยอะ เช่นมือถือ ใช้เปิดเพลงในมือถือเอาให้เขาฟัง เขาก็กลับไปแล้วเดี๋ยวนี้ก็เปิดพวกเพลงไทย” (พรพิมล อัครมงคลโรจน์. มกราคม 2561 : สัมภาษณ์)

“ฉันยังใช้เพลงพวกนี้ร้องกล่อมน้องฉันอยู่เลย (อายุห่างจากน้องคนเล็กประมาณ 14-15 ปี) สมัยก่อนที่ฉันใช้พวกเพลงจีนเพราะแต่ก่อนยังไม่รู้จักเพลงไทย เพิ่งจะมารู้จักเพลงไทยตอนโตแล้ว มารุ่นหลานฉันก็ร้องเพลงไทย (เพลงค่าน้ำนม) กล่อมหลาน” (จูที หรง. ธันวาคม 2560 : สัมภาษณ์)

“ปัจจุบันเลี้ยงหลานใช้ของเล่น พวกตุ๊กตาที่เป็นกดแล้วมีเสียงเพลง มาจากประเทศจีน พอเปิดให้หลานฟัง หลานก็หลับแล้ว ไม่ต้องมานั่งร้องเพลงกล่อมแล้ว” (อดิสรณ์ จริยะเลิศศิริ. เมษายน 2561 : สัมภาษณ์)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่ให้ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนประกอบเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการถ่ายภาพและบันทึกข้อมูลโดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจำแนก สรุปผลและวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลวิจัย

การศึกษาการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 ราย ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มภาษาจีนแต้จิ๋ว รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3

5.1.1 เนื้อหาเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ศึกษาได้ทั้งสิ้น 7 เพลง ได้แก่ 1) เพลง 嗲呀嗲 2) เพลง 门脚丛柑 3) เพลง 天顶一只鹅 4) เพลง 目眯眯 5) เพลง 月光光 6) เพลง 火金姑 และ 7) เพลง 一只鸡仔

โดยเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนที่มีคนรู้จักและร้องได้เป็นอันดับแรกคือเพลง 嗲呀嗲 รองลงมาคือเพลง 目眯眯 กับเพลง 月光光 ทั้งนี้ เนื้อร้องของเพลง 月光光 ของกลุ่มภาษาจีนแต้จิ๋วและกลุ่มภาษาจีนแคะจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียด แต่ทว่าล้วนสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ อาหารการกินเช่นเดียวกัน โดยเพลงของกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วจะแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในเรื่อง

อาหารที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็ก แต่กลุ่มชาวจีนแคะ จะแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของสามี ภรรยาที่เกี่ยวข้องกับการหาอาหาร

ทั้งนี้ เนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1.1.1 เนื้อหาที่แสดงออกถึงความรักและการอวยพรของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก

5.1.1.2 เนื้อหาที่เกี่ยวกับธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อม ได้แก่

1) เนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ โดยเล่าถึงธรรมชาติในการใช้ชีวิตของสัตว์

2) เนื้อหาเกี่ยวกับพืชพันธุ์ผลไม้ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ผลไม้ และการใช้ประโยชน์จากวัสดุที่มาจากพืชพันธุ์ธรรมชาติรอบๆ ตัว

5.1.1.3 เนื้อหาที่แสดงออกเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก อาทิเช่น อารมณ์ความรู้สึก ตัดพ้อ เสียใจ เป็นห่วงเป็นกังวล

5.1.1.4 เนื้อหาที่กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่

1) การประกอบอาชีพของชาวไทยเชื้อสายจีน

2) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน

5.1.2 การใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน

จากการศึกษาข้อมูลในเรื่องความสำคัญของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนพบว่า ในอดีตบทเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนมีความสำคัญต่อการเลี้ยงเด็กของครอบครัวชาวจีน เนื่องจากในอดีตชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน ยังไม่เข้าใจในภาษาไทย สื่อเทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงมีอยู่น้อยมาก ส่วนเพลงจีนที่นำมาใช้ร้องนั้น ส่วนใหญ่มาจากการได้ยินญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านในละแวกเดียวกันร้องกล่อมลูกหลานจึงจำได้ แล้วจึงเอาเพลงที่ได้ยินเหล่านั้นร้องต่อกันมา โดยรายละเอียดของเนื้อร้องจะมีความแตกต่างกันไปเล็กน้อย ตามแต่ความคิดและความคาดหวังของผู้ร้อง แต่ไม่มีการแบ่งเพลงที่ใช้ร้องสำหรับเด็กผู้ชายหรือเพลงที่ใช้ร้องสำหรับเด็กผู้หญิง ซึ่งในอดีตบทเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนยังคงคุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ กล่าวคือ เพื่อต้องการให้เด็กมีความเพลิดเพลิน ไม่ร้องไห้กวนและต้องการกล่อมให้เด็กนอนหลับ เพื่อให้ผู้ใหญ่จะได้ไปทำงาน แต่ในปัจจุบันการใช้เพลงภาษาจีนร้องกล่อมเด็กมีความสำคัญน้อยลงไปอย่างมาก คงเหลือเพียงคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาของเครื่องมือสื่อเทคโนโลยี

ต่างๆ ความเข้าใจในภาษาไทยที่มีมากขึ้นของชาวไทยเชื้อสายจีน รวมไปถึงการผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมจีนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งเห็นได้จาก การที่เริ่มมีการนำเอาคำภาษาไทยไปใส่ในเนื้อร้องของเพลงภาษาจีนที่ใช้ร้องกล่อมเช่น คำว่า “ไอติม” และคำว่า “เอ๋ย” เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายในที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว 2) บทบาทหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว และ 3) การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว กล่าวคือ เริ่มเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เป็นลักษณะครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย กลายเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว

2) บทบาทหน้าที่เลี้ยงดูเด็กเล็กของสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว แม่หรือพี่เป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงเป็นหลัก แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากลักษณะรูปแบบครอบครัวในปัจจุบันเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่จะส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานที่รับดูแลเด็กตั้งแต่เด็กเล็กๆ และส่วนมากจะเป็นโรงเรียนไทย

3) การใช้ภาษาจีนและการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน กล่าวคือ ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ยังคงสามารถใช้ภาษาจีนแต่จืดในการพูดสื่อสารและยังเข้าใจความหมายของภาษาจีนแต่จืดได้ดี เพราะญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวใช้ภาษาจีนแต่จืดในการพูดสื่อสารเป็นหลัก รองลงมาคือภาษาจีนแคะ และภาษาจีนกวางตุ้งเนื่องจากในครอบครัวสามารถสื่อสารได้ นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่เข้าใจภาษาจีนกลางเนื่องจากได้เรียนในโรงเรียนจีน แต่ทว่าการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารนั้นจะใช้ในเฉพาะกลุ่มเท่านั้น กล่าวคือ จะใช้ภาษาจีนสื่อสารกันระหว่างสามีภรรยาหรือเพื่อนในรุ่นเดียวกันเท่านั้น

ทั้งนี้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ภาษาจีนแต่จืดพูดสื่อสารกับรุ่นลูก ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลักจึงทำให้รุ่นลูก รุ่นหลานไม่เข้าใจในภาษาจีนแต่จืด ประกอบกับส่วนใหญ่จะส่งรุ่นลูก รุ่นหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนไทย มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้รุ่นลูก รุ่นหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนจีนหรือให้เรียนพิเศษภาษาจีนกลาง

ในส่วนของการปฏิบัติตามประเพณีจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน กล่าวคือ ชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ยังคงมีการปฏิบัติตามประเพณีจีนอยู่อย่างครบถ้วน และยังมีการเข้าไหว้เจ้าในศาลเจ้า โรงเจ แต่ในรุ่นลูก รุ่นหลานมีแนวโน้มลดลงเพราะกลายเป็นไทยมากขึ้น

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 2) สถาบันการศึกษา และ 3) สื่อและเทคโนโลยี มีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ในอดีตชาวจีนหรือไทยเชื้อสายจีนจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนจีนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว โดยประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ด เลี้ยงหมู ทำประมง ต่อมาภายหลังที่อุตสาหกรรมขยายตัวเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะได้ย้ายที่อยู่ออกไปอาศัยในพื้นที่อื่นและกลายเป็นคนนอกพื้นที่เข้ามาอาศัยแทน ได้แก่ คนไทย คนลาว คนพม่า คนเขมร ทำให้สภาพแวดล้อมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบจีนจางหายไป รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาจีนแต้จิ๋วในการสื่อสารก็จางหายไปด้วย

2) สถาบันการศึกษา กล่าวคือ ในอดีตแถวตำบลปากน้ำ มีโรงเรียนจีนเพียงแห่งเดียวประกอบกับการควบคุมการจัดการเรียนภาษาจีนของประเทศไทย ต่อมาการเลือกสถาบันการศึกษาให้กับรุ่นลูกรุ่นหลานนั้น ส่วนมากจะส่งเข้าศึกษาในโรงเรียนไทยเป็นหลัก และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้เรียนพิเศษภาษาจีนกลางเพิ่มเติมทำให้รุ่นลูกและรุ่นหลานไม่เข้าใจภาษาจีนแต้จิ๋วและไม่สามารถใช้ภาษาจีนแต้จิ๋วในการ พูดสนทนาสื่อสารได้ ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังไม่มีความสนใจที่จะเรียนรู้หรือศึกษาเพลงภาษาจีนเหล่านี้

3) สื่อและเทคโนโลยี กล่าวคือ ในปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเลี้ยงเด็ก เพราะปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีบันเทิงได้พัฒนาอย่างมาก จนกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเลี้ยงเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเพลงจากวิทยุ มือถือ โปรแกรม youtube หรือของเล่นสำหรับเด็กที่ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำมาใช้เลี้ยงเด็กในปัจจุบัน ทำให้การร้องเพลงภาษาจีนกล่อมเด็กถูกมองว่าเป็นความโบราณไม่ทันสมัยและล้าหลัง เป็นต้น

5.2 อภิปรายผล

การพิสูจน์สมมติฐานแรก ที่ว่าเนื้อหาเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนจะสะท้อนภาพ สังคมจีนในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ความเชื่อ ความรักและความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก เป็นต้น

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสาระสำคัญของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนที่พบในพื้นที่ศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า เนื้อหาเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนจะสะท้อนภาพสังคมจีนในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ความเชื่อความรักและความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สาระสำคัญของเนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนที่รวบรวมได้จากตำบลด่านน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ส่วนมากเป็นเพลงภาษาจีนแต่ใจซึ่งสาระสำคัญของเนื้อร้องได้สะท้อนถึงความรัก ความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก และยังแฝงไปด้วยการอวยพรให้มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นแก่เด็ก นอกจากนี้ ยังมีเพลงที่บอกเล่าเกี่ยวกับธรรมชาติในการใช้ชีวิตของสัตว์ พืชพันธุ์ต้นไม้ รวมถึงวิถีการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชาวบ้านทั่วไป โดยการฟังเพลงกับธรรมชาตินำเอาสิ่งที่อยู่รอบตัวมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักธรรมชาติรอบๆ ตัว ผ่านทางบทเพลงที่ใช้ร้องกล่อม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ 邢植朝และ邓倩华(2013) ที่กล่าวว่าเพลงกล่อมเด็กเป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของชาวบ้านและงานวิจัยของพัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมตร (2546) ที่ว่าบทเพลงกล่อมลูกของแต่ละภูมิภาคล้วนจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม นิยมประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะการประกอบอาชีพของคนในสังคมและความสัมพันธ์ระดับ ครอบครัวและจากงานวิจัยของสุวรรณี ทองรอด (2552) ที่กล่าวถึงคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กไว้ว่าจะทำหน้าที่สะท้อนคุณค่าอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ กล่าวคือ ช่วยกล่อมให้เด็กนอนหลับได้เร็วขึ้น เป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาจิตใจและช่วยทำให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน และ 2) คุณค่าเชิงสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือจะเป็นเครื่องมือที่บ่งบอกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของชุมชนและยังช่วยสะท้อนสภาพวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อและค่านิยมของคนในสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า การใช้เพลงกล่อมเด็กของชาวไทยเชื้อสายจีนในอดีตก็คือ ต้องการให้เด็กมีความเพลิดเพลินและนอนหลับไป ผู้ใหญ่จะได้ไปทำงาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ 傅亚妮 (2013: 10) ที่กล่าวว่าเพลงกล่อมเด็ก เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เริ่มต้นรู้จักกับสังคมแล้วยังสามารถสะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของแต่ละพื้นที่

การพิสูจน์สมมติฐานที่สอง ที่ว่าปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง ของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

จากการศึกษาพบว่า ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง การของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ศึกษา ปัจจุบันเพลงกล่อมเด็ก

ภาษาจีนมีคุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ลดลงและมีแนวโน้มที่จะหมดความสำคัญลงไปเป็นเพราะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของการใช้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน จากการศึกษาพบว่าลักษณะ โครงสร้างของครอบครัวที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นลักษณะ ครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย กล่าวคือ ในครอบครัวจะมีสมาชิกหลายรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น รุ่นปู่ย่า ตายาย รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียง รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูกเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพวงทิพย์ เกิดทรัพย์ (2540) ที่กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวชาวจีนไว้ว่า ครอบครัวของชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยจะมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย กล่าวคือ จะมีการรับเอาญาติๆ มาอาศัยอยู่ร่วมกัน เพื่อช่วยกันทำมาหากิน นอกจากนี้ในงานวิจัยของ ศศิวิมล ศรีวีโรจน์มณี (2543) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวจีนในช่วงเริ่มต้นจะมีเพียงแค่พ่อ แม่ ลูก จากนั้นเมื่อลูกชายแต่งงานจะพาภรรยาเข้ามาอาศัยในบ้าน ทำให้ลักษณะของครอบครัวชาวจีนจึงค่อยๆ ขยายจนกลายเป็น ลักษณะของครอบครัวขยาย และเมื่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่พื้นที่ในการอยู่อาศัยกลับมีเท่าเดิม จึงต้องมีการแยกย้ายไปสร้างครอบครัวใหม่ จากเหตุผลข้างต้น จึงส่งผลต่อผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็กในครอบครัวจากเดิมที่เป็นลักษณะครอบครัวใหญ่ ซึ่งหากผู้ที่เป็นแม่ต้องทำงานไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็กก็ยังมีญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยเลี้ยงดู ทำให้เด็กๆ ยังสามารถได้เรียนรู้และซึมซับเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นจีน รวมถึงภาษาจีนแต่จิว

ในปัจจุบันลักษณะของครอบครัวของชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ในครอบครัวที่ผู้เป็นแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านหรือไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูกเอง ก็จะส่งลูกเข้าไปอยู่ในสถาบันการศึกษา เช่น สถานที่รับฝากเลี้ยงเด็กเล็ก โรงเรียนเตรียมอนุบาล เป็นต้น จึงทำให้เด็กรุ่นต่อมาจึงเข้าเรียนเร็วขึ้นกว่าในสมัยอดีต ผลที่ตามมาก็คือ การขาดช่วงของ การสืบทอดทางวัฒนธรรมจีนจากรุ่นสู่รุ่น อีกทั้ง สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ที่ครอบครัวส่งเข้าเรียนเป็นโรงเรียนไทย จึงขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้หรือซึมซับเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีจีน หรือแม้แต่ภาษาจีนแต่จิวซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมรากเดิมของบรรพบุรุษตน ส่งผลให้เกิดการขาดช่วงในการสืบทอดทางด้านภาษาจีนแต่จิวซึ่งสอดคล้องกับ杨锡铨(2009)ที่ได้กล่าวถึงการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนแต่จิวไว้ว่าชาวจีนแต่จิวจะสืบทอดวัฒนธรรมผ่านรูปแบบของการปลูกฝังจาก ครอบครัวซึ่งถือเป็นรูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรมแต่จิวที่สำคัญ

ภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าว ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูก รุ่นหลาน จึงถูกหล่อหลอมและปลูกฝังวัฒนธรรมความเป็นไทยเข้าไปโดยปริยาย จนกลายเป็นความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในด้านวิถีการดำรงชีวิตซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบแผนวัฒนธรรมไปสู่วัฒนธรรมของสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชานาภา เมธีเกรียงไกร (2558) ที่พบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 เป็นต้นมา จะมีการผสมกลมกลืนด้านขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งของบรรพบุรุษชาวจีนและชาวไทยเพิ่มมากกว่าในอดีต และงานวิจัยของ ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ (2542) ที่กล่าวว่า สมาชิกรุ่นที่ 2 ของครอบครัวยังสามารถรักษาวัฒนธรรมจีนที่รุ่นพ่อแม่ถ่ายทอดไว้ให้ แต่เริ่มมีการปรับตัวบางอย่างและลักษณะการปรับตัวจะปรากฏชัดเจนในรุ่นที่ 3 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณูมาส รอดเนียม (2556) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมที่ต่างกันทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตได้แก่ ปัจจัยภูมิประเทศ การศึกษา การเมือง การรวมชาติพันธุ์เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาที่พบว่า สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำเปลี่ยนแปลงไป โดยเดิมที่ชาวจีนจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนจีน สามารถไปมาหาสู่กันมีรูปแบบวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันและยังสามารถใช้ภาษาจีนแต่จิวในการสื่อสารกันได้ แต่ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไป พื้นที่เดิมที่เป็นแหล่งชุมชนจีนหรือมีชาวจีน อาศัยอยู่รวมกันนั้น ปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยคนนอกพื้นที่ ได้แก่ คนไทย คนลาว คนพม่า คนเขมร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้สภาพวิถีชีวิตของชาวจีนจางหายไป ภายใต้สภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่เป็นวัฒนธรรมไทย ประกอบกับการดำเนินควบคุมการศึกษาภาษาจีนและสร้างความเป็นไทยของรัฐบาลไทยทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนขาดความรู้ด้านภาษาจีนและขาดความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีจีนอย่างถ่องแท้แต่กลับได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่นั้นมากกว่า ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นทำให้การใช้ภาษาจีนถิ่น (แต่จิว) จึงค่อยๆ หดความสำคัญลงไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรือนแก้ว ภัทรานุประวัตติ (2554) ที่กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการสืบทอดความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และเทศกาลของชาวจีนสู่รุ่นลูกหลานว่า ขนบธรรมเนียมของชาวจีนไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน การมีความคิด ความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการรับเอาวัฒนธรรมใหม่เข้ามา นอกจากนี้ ยังเป็นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่สืบทอดไม่มีความรู้ ความเข้าใจในความหมาย และยังรวมถึงความบกพร่องในการปลูกฝังทางด้านความคิด ความเชื่อ การปฏิบัติตามธรรมเนียมจากรุ่นตนเองไปสู่รุ่นหลาน

นอกจากนี้ การที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนนหนทาง เป็นต้น ล้วนเป็นลักษณะของกระบวนการเปลี่ยนแปลง

จากสังคมชนบทไปสู่ความทันสมัย ซึ่งความทันสมัยนี้ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536) และจากผลการศึกษาที่พบว่าความเจริญทางสื่อเทคโนโลยีเพื่อ ความบันเทิงต่างๆ ในปัจจุบันได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเลี้ยงเด็กในปัจจุบัน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ การเชื่อมต่อโปรแกรมต่างๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งความทันสมัยของสื่อบันเทิง เหล่านี้ได้เข้ามาทำหน้าที่แทนการร้องเพลงกล่อมของผู้ใหญ่ จึงทำให้การร้องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนหมดความสำคัญลงไปในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน หลงสวัสดิ์ (2547) ที่พบว่า แม่สมัยใหม่ไม่นิยมใช้การร้องเพลงกล่อมลูกแต่จะมีสิ่งทดแทนการร้องเพลงกล่อมลูกคือ โทรทัศน์ วิทยุ ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องร้องเพลงกล่อมลูกอีกต่อไป

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ปัจจุบันเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการไม่ได้มีความสำคัญต่อครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนในการนำมาใช้ร้องกล่อมเด็ก มีเพียงชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ซึ่งเป็นรุ่นสูงอายุที่ยังพอจดจำได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ ต่างเห็นว่าเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนไม่ได้มีคุณค่าในเชิงบทบาทหน้าที่อีกต่อไป กล่าวคือ ไม่ได้นำมาใช้ร้องกล่อมเด็กเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งการใช้ภาษาจีนถิ่น ลักษณะโครงสร้างครอบครัว วิถีชีวิต รวมถึงความเจริญของเทคโนโลยีและสื่อบันเทิงต่างๆ ในปัจจุบัน ล้วนส่งผลให้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนหมดความสำคัญลงไป แต่ทว่าเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนยังคงมีคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรม กล่าวคือ ยังช่วย สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วิถีชีวิต ค่านิยมต่างๆ ที่แฝงอยู่ในสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การที่จะอนุรักษ์ให้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนสามารถคงอยู่ต่อไปในสังคมได้นั้น อาจจะได้คงอยู่ในเชิงบทบาทหน้าที่ แต่สามารถคงอยู่ในเชิงคุณค่าสังคมวัฒนธรรมได้ ดังนั้น ควรมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์เข้ากับเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน หรือปรับเปลี่ยนบริบทเนื้อหาของเพลงหรือทำนองให้มีความทันสมัยเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

นอกจากนี้ ควรมีการร่วมมือกันกับโรงเรียนจีนหรือโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ จัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักและได้หัดร้อง โดยผ่านกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมประกวดร้อง

เพลงกล่อม เด็กภาษาจีนในกิจกรรมวันแม่ เพื่อร่วมกันระลึกถึงพระคุณของแม่หรือแม่แต่การจัดสอน ภาษาจีนแต่จิวโดยผ่านบทเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นให้เด็กรุ่นใหม่สนใจ และรู้จักเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนอีกทั้งยังช่วยสืบทอดภาษาจีนแต่จิวให้สืบทอดต่อไปแก่คนรุ่นหลัง อีกด้วย

ทั้งนี้ ในพื้นที่ตำบลปากน้ำมีหน่วยงาน องค์กรหรือมูลนิธิที่มีความเข้มแข็งในการจัดกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีจีน จึงเห็นว่าในการจัดงานกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานเหล่านี้ ควรแทรกกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและเผยแพร่เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนให้ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่น หลังได้รู้จัก รวมถึงเผยแพร่ไปยังกลุ่มคนทั่วไปที่สนใจ เช่น การตั้งห้องสมุดที่เล่าถึงความเป็นมาของ ชาวจีนในพื้นที่ปากน้ำ บอกเล่าเกี่ยวกับเกร็ดวัฒนธรรม เพลงกล่อมเด็กภาษาจีน ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิม ของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำ เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษารวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน วิเคราะห์เนื้อร้องความหมายของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีน รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และ การเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการเท่านั้น ทั้งนี้ จึงขอเสนอ แนะนำให้ผู้สนใจในเรื่องเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้ศึกษาใน ขอบเขตต่อไปนี้

- 1) การศึกษารวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ชุมชนจีนอื่นที่ยัง คงมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมจีน
- 2) การศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อ สายจีนถิ่นต่างๆ (แต่จิว ฮกเกี้ยน แคะ ไทหล่าและกวางตุ้ง) ในประเทศไทย
- 3) การศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน

บรรณานุกรม

- กอกแก้ว ศิริกุล. (2551) **การตั้งถิ่นฐานและการปรับทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อสร้างสังคมเข้มแข็งในจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยสารคาม.
- กมล บุญเขต และกอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2546) **การวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ตำบลนายม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์**. เพชรบูรณ์ : สำนักวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์. กัลยวดี เรื่องเดช. (ม.ป.พ.) “สมุทรปราการ” : ปากน้ำแห่งประวัติศาสตร์ป้อมปราการ และเศรษฐกิจดั้งเดิมก่อนการเป็นเมืองอุตสาหกรรม. วารสารประวัติศาสตร์.<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOH/article/view/1235/1239> (ออนไลน์ 12 มกราคม 2561)
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ. (ม.ป.ป.) **แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ : ม.ป.พ.
- คณะกรรมการโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2557) “เพลงกล่อมเด็ก” **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 39**. กรุงเทพฯ : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=39&chap=2&page=t39-2-infodetail03.html> (19 มิถุนายน 2560)
- คณะทำงานจัดทำหนังสือวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวปากน้ำ. (ม.ป.ป.). **วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ**. สมุทรปราการ : ม.ป.พ.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2538) **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545) **สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดสมุทรปราการ. (2557) **รายงานประจำปี 2556 จังหวัดสมุทรปราการ**. สมุทรปราการ : อักษรพรรณพิมพ์.
- จี. วิลเลียม สกินเนอร์. (2548) **สังคมจีนในไทย**. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโตโยต้า.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชนาภา เมธีเกรียงไกร. (2558) **กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวน เขียวโซลิต. (2505) **ปทานุกรมจีน-ไทย**. กรุงเทพฯ : นานมี.
- ไช่ เหยา (Chai Yao). (2556) **การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กของไทยกับจีน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ดวงเดือน หลงสวาสดี. (2547) **เพลงกล่อมลูกภาคกลางบ้านปากลัด ตำบลคลองเขิน อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โตม ไกรปกรณ์. (2558) “วิวัฒนาการของเมืองสมุทรปราการ จากเมืองป้อมปราการสู่เมืองสมัยใหม่”. **หน้าจั่ว**. (12) หน้า 273-283.
- ถาวร สิกขโกศล. (2554) **ย้อนรอยค้นรากวัฒนธรรมจีนแต่จิว : จีนกลุ่มน้อยที่ยิ่งใหญ่**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ. (2542) **เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่**. วิทยานิพนธ์ นม.ม. (มานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิเทศ ตินณะกุล. (2534) **สถาบันสังคมในสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุรีย์น สาแล๊ะ. (1998) **เพลงกล่อมเด็กไทยมลายู : มรดกทางภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชนมลายู**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ:สงขลา.
- บุญยง ชื่นสุวิมล. (2551) **ไบบ์ : ความเปลี่ยนแปลงของระบบครอบครัวชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนกับประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2521) **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2553) รายงานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนใน
อำเภอโพธาราม : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. (2540) การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงพิธีศพของชาวจีนที่วัดหัวลำโพงในกรุง
เทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นม.ม. (มานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัชราภรณ์ เอื้อจิตรเมศ. (2546) การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงเพลงกล่อมลูกภาคใต้ : กรณีศึกษา
บ้านบางสารตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรม
ศึกษา) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เรณูมาศ รอดเนียม. (2556) ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา : กรณีศึกษาชุมชน
ตะโหนด จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการพัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : คณะ
พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เรื่อนแก้ว ภัทรานุประวัตติ. (2554) รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำ
ความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวจีนสู่ลูกหลานในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้า.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558) **ทฤษฎีภาวะความทันสมัย.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/modernization-theory.html> (19 มิถุนายน 2560)
- วาริฎฐา ถาวโรฤทธิ. (2551) **นัยยะสังคมการเมืองของเพลงกล่อมเด็กไทย.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขา
วิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง) กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองปากน้ำ.** (มปป.) สมุทรปราการ : มปป.
- ศศิวิมล ศรีวิโรจน์มณี. (2543) **บทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร :**
กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมชุมชนคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง. วิทยานิพนธ์
นม.ม. (มานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2534) **ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและภูมิภาค
เดิมที่เฉาซัน สมัยที่หนึ่ง 2310 (1767) – 2393 (1850).** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- (2539) **ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและภูมิภาคเดนมาร์กที่เฉาซันสมัยที่สองท่าเรือชานไหว สมัยที่สอง (พ.ศ. 2403 – 2492 หรือ ค.ศ.1860-1949).** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย ชัยประดิษฐ์รักษ์. (2548) **กว่าจะถึง... “ปากน้ำ เจ้าพระยา”.** สมุทรปราการ : ช.แสงงามการพิมพ์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536) **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน.** ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) **ทฤษฎีสังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบพงศ์ ธรรมชาติ. (2539) **วิถีชีวิตชาวไทยภาคใต้จากเพลงกล่อมเด็ก อำเภอเขาชัยสน จังหวัด พัทลุง.** สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุชาติ ตันตสุฤกษ์. (2532) **โพยก๊วน : การส่งเงินกลับประเทศโดยชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2551) **ทฤษฎีสังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี ทองรอด. (2552) **การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลไทรตรีงษ์ อำเภอเมือง จังหวัด กำแพงเพชร.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- เสี่ยวจิ๋ว. (2554) **ตัวตนคนแต่จิว.** กรุงเทพฯ : มติชน.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2552) **ความสัมพันธ์วัฒนธรรมไทย – จีน.** สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สำนักงานบริหารทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2553) **จำนวนประชากรและบ้าน จำแนกเป็นรายอำเภอ และรายตำบล จังหวัดสมุทรปราการ.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/3.htm> (24 ธันวาคม 2560)
- สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2559) **สถานการณ์แรงงานจังหวัดสมุทรปราการไตรมาสที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2559).** สมุทรปราการ : มปป.
- หม่า กุ้ยทง (Ma Guitong). (2554) **ศึกษาอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮากกาในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่จังหวัดสงขลา.** ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) สงขลา : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- หลาน ฉางหลง (Lan Changlong) (2555) การตั้งถิ่นฐานและการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- หอจดหมายเหตุ. (กุมภาพันธ์ 2548) “เทศกาลตรุษจีนและชาวจีนในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม” **หนังสือศิลปวัฒนธรรม**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://catholichaab.com/main/index.php/research-and-study/2015-10-05-02-39-46/1259-2016-07-27-02-29-24> (3 กรกฎาคม 2561)
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. (ม.ป.ป.). **ร.ศ.112 สมุทรปราการประตูสู่สยาม**. สมุทรปราการ : ม.ป.พ.
- อดุลย์ รัตนมันเกษม. (2557) **กำเนิดคนแต่จิว วิวัฒนาการจากอดีตถึงปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- อำเภอเมืองสมุทรปราการ. (2561) **ข้อมูลอำเภอเมืองสมุทรปราการ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอเมืองสมุทรปราการ> (3 กรกฎาคม 2561)
- 中国研究院音乐研究所. (1982) **中国民歌 (第二卷)**. 上海: 上海音乐出版社.
- (1982) **中国民歌 (第三卷)**. 上海: 上海音乐出版社.
- (1982) **中国民歌 (第四卷)**. 上海: 上海音乐出版社.
- 王新乐. (2017) **两种风格摇篮曲比较分析**. 中国 : 郑州幼儿师范高等专科学校.
- 丘玉麟, 陈汉. (n.d.) **潮汕歌谣集**. 中国: 环球歌曲出版社.
- 乌兰杰. (2019). **蒙古族儿童歌的分类、社会功能与神美内涵**. 中央民族大学.
- 阳亚妮. (2013) **泰国摇篮曲初探**. 论坛集萃, 10.
- 孙祖洪. (2007) **云南彝族摇篮曲的人文话语**. 民族艺术研究.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- 孙璐. (2010) 学习东北民歌——《摇篮曲》心得感受. 音乐时空. page 39.
- 安徽, 马启俊. (2005) 摇篮与摇篮曲. 温室杂志, 2005 (3), page 58-60.
- 陈亿秀, 陈放. (1985) 潮州民歌新集. 香港: 南澳出版社.
- 陈思呈. (2018) “桔的吉利, 柑的魅力” 文汇报. page 7.
- 邢植朝, 邓倩华. (2013) “论摇篮曲人文话语中所体现的精神内涵——以广州摇篮曲位列”
广东农工商职业学案学报. 29(3). page 60-61.
- 拉毛. (2017) 论蒙古族摇篮曲与藏族摇篮曲之比较. 西部蒙古论坛, 2017 (2),
page 69-72.
- 杨锡铭. (2009) 海外潮人史话. 中国: 中国文史出版社.
- 顾娜. (2015) 从三首《摇篮曲》谈中西方音乐情感的表达. 艺术教育, page 93.
- 姜涛. (2012) 六首中外摇篮曲比较分析. 重庆科技学院学报 (社会科学版),
2017 (7), page 131-132.